

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΟΝΑΔΩΝ**

Διπλωματική Εργασία

**ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

της

ΜΠΡΑΖΙΩΤΗ ΑΡΓΥΡΩ

Επιβλέπων Καθηγητής
Τσεκουρόπουλος Γεώργιος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2020

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων CreativeCommons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- **Μοιραστείτε:** αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- **Προσαρμόστε:** αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- **Αναφορά Δημιουργού:** Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- **Μη Εμπορική Χρήση:** Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- **Παρόμοια Διανομή:** Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια CreativeCommonsόπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης(βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, Ιούνιος, 2020

Η Δηλούσα: Αργυρώ Μπραζιώτη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θέλω να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους όσους βοήθησαν για την εκπόνηση της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής.

Εν πρώτοις θα ήθελα να ευχαριστήσω, τον κ.Τσεκουρόπουλο Γεώργιο, επιβλέποντα της διπλωματικής μου, όπου η συμβολή του ήταν καθοριστική στην ολοκλήρωση της έρευνάς μου.

Τελευταίους, αλλά όχι λιγότερο σημαντικούς, θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένειά μου που είναι κοντά μου και με στηρίζει ηθικά και ψυχολογικά σε όλη τη πορεία μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τις τελευταίες δεκαετίες η άνοδος της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ) στη μάθηση έχει κεντρική προτεραιότητα για τα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα. Η άνοδος αυτή συχνά συνδέεται με την επιτυχημένη χρήση των ΜΚΔ για την επικοινωνία στη σχολική μονάδα. Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν τους βασικούς πυλώνες για την εισαγωγή και τη σωστή χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η παρούσα εργασία, επιχειρεί μέσα από τη μελέτη της διεθνούς και εγχώριας βιβλιογραφίας να καταγράψει με ποιους τρόπους τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιδρούν στην επικοινωνία στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και με ποιο τρόπο συμβάλουν στην ανάπτυξη της μαθησιακής διαδικασίας. Τα συμπεράσματα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης έδειξαν ότι μέσω της χρήσης των κοινωνικών δικτύων είναι δυνατό να βελτιωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία και η επικοινωνία μεταξύ των μελών της σχολικής μονάδας. Σκοπός της έρευνας είναι να ερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο η εφαρμογή και χρήση των ΜΚΔ ως επικοινωνιακά μέσα βοηθούν στην ανάπτυξη της οργανωσιακής επικοινωνίας.

Τα συμπεράσματα βασίστηκαν στις απόψεις εκπαιδευτικών που εργάζονται σε δημοτικά σχολεία της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας. Η συλλογή των ποσοτικών δεδομένων έγινε μέσω δειγματοληπτικής έρευνας για την οποία κατασκευάστηκε ένα ερωτηματολόγιο. Η συλλογή των δεδομένων διήρκεσε από το Φεβρουάριο του 2020 έως τον Απρίλιο του 2020. Οι απαντήσεις τους καταχωρήθηκαν στο SPSS για περαιτέρω ανάλυση. Συμπερασματικά η έρευνα έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί στη χρήση των ΜΚΔ, ενώ ο φόβος που έχουν είναι λόγω έλλειψης επιμόρφωσης τους πάνω στα ΜΚΔ, το οποίο αποτελεί και το βασικό εμπόδιο στη χρήση τους. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί στη χρήση των ΜΚΔ για να αυξηθεί το επίπεδο επικοινωνίας και να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά από τους ίδιους για τη βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας.

Λέξεις κλειδιά: ΜΚΔ, επικοινωνία, εκπαιδευτικοί, επιμόρφωση, δημοτικά σχολεία

ABSTRACT

In the last decades the rise of using social media in studying is the main priority in modern educational models. This rise often interlocks with using social media with success in order to communicate in the school unit. The teachers have the most important role for introducing showing the best way of using the social media in the educational process. The present work attempts through the study of international and domestic literature, to record in what ways social media influences communication in primary schools and how they contribute to the development of the learning process. The results of the literature review showed that through the use of social media is possible to improve the educational process and communication between school members. The aim of the research is to investigate the point in which the implementation and use of social media as an educational tool, helps in the development of organizational communication.

The conclusions were based on the teacher's opinions who are working in primary schools in the region of central Macedonia. Quantitative data were collected through a sample survey for which a questionnaire was constructed. Data collection lasted from February 2020 to April 2020. Their responses were recorded in SPSS for further analysis. In conclusion, the research showed that teachers are positive in using social media, while the concern they have is due to their lack of training on social media, which is the main obstacle to their use. Teachers are also positive about the use of social media to increase the level of communication and to use it in the near future by themselves to improve the learning process.

KeyWords:Social Media, Communication, teachers, education, primary schools

Πίνακας περιεχομένων

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	6
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ	9
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	13
ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ	13
1.1. Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου «Μέσα κοινωνικής δικτύωσης».....	13
1.2. Κατηγοριοποίηση Κοινωνικών Δικτύων	15
1.2.1. δημοφιλή μέσα κοινωνικής δικτύωσης.....	18
1.3. Η χρήση του Web 2.0.....	22
1.4. Εκπαιδευτικά Κοινωνικά Δίκτυα	24
1.5. Οφέλη και κίνδυνοι από τη χρήση ΜΚΔ	27
1.5.1. Πλεονεκτήματα-Οφέλη της χρήσης διαδικτύου και των ΜΚΔ.....	27
1.5.2. Μειονεκτήματα-Κίνδυνοι της χρήσης διαδικτύου και των ΜΚΔ	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	29
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	29
2.1. Χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση.....	29
2.2. Οφέλη των δημοφιλέστερων κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση.....	31
2.3. Κοινωνικά δίκτυα και εκπαιδευτικοί	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	39
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	39
3.1. Εννοιολογική αποσαφήνιση της «επικοινωνίας».....	39
3.2. Η επικοινωνία στη σχολική μονάδα.....	40
3.2.1. Η σημασία της επικοινωνίας στη σχολική μονάδα.....	40
3.2.2. Εισαγωγή καινοτομιών στο ελληνικό σχολείο	42
3.2.3. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση	42
3.2.4. Εμπόδια εφαρμογής των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση.....	43
3.3. Τα ΜΚΔ ως εργαλείο για την επικοινωνία στο σχολείο.....	44
3.4. Διαπροσωπικές Σχέσεις στο Περιβάλλον του Διαδικτύου.....	45
3.5. Εφαρμογές-Λογισμικά Στην Σχολική Επικοινωνία	46
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	54
Μεθοδολογία Έρευνας	54

4.1. Η μέθοδος, ο σχεδιασμός της έρευνας	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο	57
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	57
5.1. Αποτελέσματα έρευνας	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο	75
ΣΥΖΗΤΗΣΗ	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο	78
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	79
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	79
ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	83
Ηλεκτρονικές πηγές	96
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	97
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	97

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 5:1. Ανάλυση Αξιοπιστίας για τις 5 κλίμακες όπου διερευνήθηκαν.....	57
Πίνακας 5:2. Ατομικά Χαρακτηριστικά των υπαλλήλων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που εργάζονται στη περιφέρεια της κεντρικής Μακεδονίας	58
Πίνακας 5:3. Οι κλίμακες όπου αναλύθηκαν είναι:	60
Πίνακας 5:3.1 Βαθμό γνώσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ).	61
Πίνακας 5:3.2 Ύπαρξη ΜΚΔ στα σχολεία και τα οφέλη στην επικοινωνία.	62
Πίνακας 5:3.3 Εμπόδια σχετικά με την χρήση των ΜΚΔ.	65
Πίνακας 5:3.4 Προοπτικές – μελλοντική χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία.....	68
Πίνακας 5:3.5 Επιρροή των ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στα σχολεία με σκοπό την ανάπτυξη επικοινωνίας.....	69
Πίνακας 5: 4. Σχέση των κλιμάκων με τις ανεξάρτητες μεταβλητές των ατόμων όπου εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στη Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας.	71

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σημερινή εποχή υπάρχει έντονη τεχνολογική ανάπτυξη και χρήση του Διαδικτύου. Ο 21^{ος} αιώνας θα ήταν δυνατό εύκολα να χαρακτηριστεί ως τεχνολογικός αιώνας, καθώς σημειώνεται ραγδαία αύξηση της χρήσης του Η/Υ, του Διαδικτύου και των κοινωνικών δικτύων. Το Διαδίκτυο αφορά ένα επικοινωνιακό δίκτυο με το οποίο ανταλλάσσονται δεδομένα μεταξύ συνδεδεμένων Η/Υ. Στο παγκόσμιο δίκτυο πραγματοποιείται η επίτευξη της επικοινωνίας. Το Διαδίκτυο αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τους οργανισμούς καθώς η εξέλιξή του αφορά ένα μέσο πρόωθησης και σε ένα αποτελεσματικό επιχειρηματικό εργαλείο (Tsekouropoulos et al., 2012). Η βελτίωση της τεχνολογίας και η εξέλιξη του διαδικτύου βοηθά τις επιχειρήσεις ώστε να επεκτείνονται πέρα από τις συμβατικές μορφές εμπορίου, υιοθετώντας νέες μορφές τεχνολογίας (Χρήστου, 2019). Πιο συγκεκριμένα, το Διαδίκτυο θεωρείται ως τεχνολογική και επιχειρηματική καινοτομία (Parazafeiropoulou et.al., 2002, Tsekouropoulos et.al., 2011).

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης αποτελούν μια σημαντική πτυχή του διαδικτύου και τα τελευταία χρόνια έχουν λάβει μεγάλες διαστάσεις. Το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (email), η Τηλεδιάσκεψη (Teleconference), οι Ομάδες Συζητήσεων (Newsgroups) καθώς και η Συνομιλία (chat), αφορούν κάποιες από τις υπηρεσίες που το Διαδίκτυο δίνει τη δυνατότητα επικοινωνίας με άτομα από άλλα μέρη. Η τεχνολογία βοήθησε να αναπτυχθεί το επίπεδο επικοινωνίας μεταξύ των ατόμων, τα άτομα να επικοινωνούν όταν βρίσκονται μακριά και απευθείας μέσα από ένα εικονικό κόσμο. Είναι σημαντικό τα άτομα να προσαρμοστούν νέα τεχνολογία και να βελτιώσουν την επικοινωνία τους, αλλιώς θα μείνουν πίσω και μόνοι (Haynie and Peterson R, 1999). Τα κοινωνικά δίκτυα έχουν ως στοιχείο τη δυνατότητα επικοινωνίας και τη πρόσβαση σε νέα κοινωνικά περιβάλλοντα. Πολλά άτομα κάθε ηλικιακής ομάδας μπορούν να επικοινωνούν είτε με ασύγχρονες μορφές είτε με σύγχρονες (Φραγκουλίδου, 2006).

Πέρα από τον επιχειρηματικό κόσμο τα ΜΚΔ βρίσκονται στο πρόγραμμα του σχολείου, έχοντας λάβει εκπαιδευτικές διαστάσεις. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν σελίδες δικτύωσης κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας τους, λειτουργώντας συμπληρωματική στη μαθησιακή διαδικασία. Πολλές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν και θα παρουσιαστούν στη παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή, θα εστιάσουν στο τρόπο που τα ΜΚΔ θεωρούνται αρωγός στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς βοηθούν τα άτομα να αλληλεπιδρούν, να συνεργάζονται, να

συμμετέχουν ενεργά και να μοιράζονται πόρους και πληροφορίες καθώς και να αναπτύσσεται η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών.

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή αφορά μία βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς θα επιχειρήσει τη σύνθεση και το σχολιασμό από άρθρα, έρευνες και δημοσιεύσεις που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί σχετικά με τη συμβολή των ΜΚΔ στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Μέσω της έρευνας της ελληνικής και διεθνής βιβλιογραφίας θα γίνει η καταγραφή και ο σχολιασμός των θέσεων που έχουν διατυπωθεί, όσο και των αποτελεσμάτων από σχετικές έρευνες για τα ΜΚΔ.

Αφού μελετήθηκαν όσα αναφέρθηκαν πριν και αποτελώντας μέρος του προβληματισμού της παρούσας εργασίας, επιχειρείται στη συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διατριβή να διερευνηθεί πως μέσω της χρήσης των ΜΚΔ αναπτύσσεται η επικοινωνία στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

Στην αγγλική βιβλιογραφία υπάρχουν δύο όροι για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ένας όρος αποτελεί το «socialmedia», που αφορά την επικοινωνία μεταξύ των χρηστών και την κοινή χρήση πληροφορίας και ο δεύτερος όρος αποτελεί το «socialnetworks», ο οποίος αφορά τη δημιουργία κοινοτήτων στοχεύοντας στην επικοινωνία των ανθρώπων. Κάποια από ΜΚΔ(μέσα κοινωνικής δικτύωσης) είναι το, Twitter, MySpace, LinkedIn, Facebook κ.α. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο πραγματοποιείται η περιγραφή του ορισμού των ΜΚΔ και ποια είναι αυτά. Αναλύονται κάποια από τα δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα και δίνεται η επεξήγηση των τρόπων όπου χρησιμοποιούνται στην εκπαιδευτική διαδικασία, και ποια είναι τα οφέλη και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν από τη χρήση τους.

1.1.Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου «Μέσα κοινωνικής δικτύωσης»

Ο όρος κοινωνικά δίκτυα απασχόλησε ιδιαίτερα κατά την τελευταία δεκαετία πολλούς ερευνητές (Jackson 2005., Kaplan&Haenlein, 2009., Zhang, 2010). Κάποια είδη μέσων δικτύωσης είχαν εμφανιστεί νωρίτερα, χωρίς ωστόσο να δείξουν την κυριαρχία που θα έχουν στην επικοινωνία μετέπειτα. Στις κοινωνικές επιστήμες, το άτομο επιθυμεί να είναι μέλος μιας κοινότητας, φαινόμενο το οποίο απασχολεί εδώ και χρόνια ερευνητές (Bagozzi&Dholakia, 2006). Τα κοινωνικά δίκτυα σαν ιδέα δεν είναι καινούρια αλλά όταν εμφανίστηκε το διαδίκτυο και αναπτύχθηκαν τα πληροφοριακά συστήματα στα κοινωνικά δίκτυα δόθηκε καινούρια διάσταση. Οι μορφές κοινωνικής δικτύωσης που είναι πολλές έδωσαν την δυνατότητα στα άτομα να επικοινωνούν (Bernoff&Li, 2008). Τα άτομα, λοιπόν, που ήταν κάποτε παθητικοί λήπτες της κάθε πληροφορίας, άρχισαν σταδιακά να μετατρέπονται σε ενεργούς πυλώνες όπου δημιουργούν πληροφορίες και περιεχόμενο στο διαδίκτυο (Gneiser, Heidemann, Klier, Landherr&Probst, 2012). Η συγκεκριμένη εξέλιξη είχε ως απόρροια να αναπτυχθούν τα κοινωνικά δίκτυα σε δωρεάν μέσα μαζικής επικοινωνίας μεταξύ των ατόμων.

Τα κοινωνικά δίκτυα είναι ένα ορισμένο είδος εικονικής κοινότητας (Dwyer, Hiltz & Passerini, 2007). Οι Wikipedia, Facebook, YouTube, Twitter, είναι κάποιοι όροι που θα συναντήσει κανείς στη σημερινή εποχή στους σχολικούς διαδρόμους μέχρι τους διαδρόμους παγκόσμιων εταιριών.

Ως ΜΚΔ ορίζεται η κοινωνική διάδραση μεταξύ των ατόμων όπου μπορούν να παράγουν, να μοιράζονται ή να ανταλλάσσουν πληροφορίες ή ιδέες εντός εικονικών κοινοτήτων και δικτύων. Η συγκεκριμένη κατηγορία επικοινωνίας εξαρτάται αποκλειστικά από τις τεχνολογίες των κινητών τηλεφώνων και του διαδικτύου προκειμένου να δημιουργηθούν διαδραστικές πλατφόρμες οι οποίες επιτρέπουν στα άτομα και στις κοινότητες να συνδημιουργούν, να συζητούν και να αλλάζουν περιεχόμενο το οποίο προέρχεται από τους χρήστες (Καρούνος, 2014). Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ορίζονται ως εκείνα τα μέσα που αλληλεπιδρούν τα άτομα τα οποία συνιστούν τη δημιουργία, το διαμοιρασμό και την ανταλλαγή περιεχομένου σε εικονικές κοινότητες και δίκτυα. Ο συγκεκριμένος ορισμός ταυτίζεται με αυτόν του Jones (2009) ο οποίος τόνισε πως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ουσιαστικά αποτελούν μια κατηγορία των επιγραμμικών μέσων ενημέρωσης όπου οι άνθρωποι μιλούν, συμμετέχουν, μοιράζονται και αναφέρει ακόμα πως μέσα από την χρήση τους ενθαρρύνεται η συζήτηση, τα σχόλια, το feedback, η ανταλλαγή και η διάχυση πληροφοριών από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο Zhang (2010) αναφέρει πως μέσα σε αυτό το πλαίσιο εστιάζει κανείς περισσότερο στην αλληλεπίδραση παρά στο περιεχόμενο.

Οι Kaplan & Haenlein (2010) στο άρθρο τους «Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media», επισημαίνουν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν ένα σύνολο διαδικτυακών εφαρμογών βασισμένων στα ιδεολογικά και τεχνολογικά θεμέλια του Web 2.0 και επιτρέπουν την δημιουργία και την ανταλλαγή περιεχομένου User Generated Content.

Οι όροι “socialmedia” και “socialnetwork” συγχέονται αρκετές φορές με τον όρο «κοινωνική δικτύωση». Ωστόσο υπάρχει διαφοροποίηση των όρων: ο όρος “socialmedia” αφορά τα μέσα (εργαλεία) διαμοιρασμού της πληροφορίας, των δεδομένων και της επικοινωνίας στο κοινό, ενώ ο όρος “socialnetworking” αφορά τη δημιουργία και την αξιοποίηση των κοινοτήτων για τη διασύνδεση ανθρώπων με κοινά ενδιαφέροντα. Θα μπορούσε να ειπωθεί δηλαδή ότι ο όρος “socialmedia” αναφέρεται στα εργαλεία- μέσα ενημέρωσης κοινωνικής δικτύωσης, ενώ ο όρος “socialnetworking” στη διαδικασία της κοινωνικής δικτύωσης. Τα Social Media κατά

τον Evans (2008, σελ.33) αποτελούν τον εκδημοκρατισμό της πληροφορίας καθώς τα άτομα μέσω της χρήσης τους θεωρούνται εκδότες ενός περιεχομένου και δεν παραμένουν απλοί αναγνώστες.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι μια αντανάκλαση των συνομιλιών που γίνονται στη καθημερινότητα, είτε στο χώρο ενός σουπερ μάρκετ, είτε στη παιδική χαρά, είτε στο κέντρο διασκέδασης με τη διαφορά ότι οι συνομιλίες αυτές να μπορούν να μοιραστούν σε ένα ευρύτερο ακροατήριο μέσω του ψηφιακού «μεγαφώνου». Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δίνουν τη δυνατότητα για κοινωνική και συναισθηματική υποστήριξη και αποτελούν πηγές πληροφόρησης για τους χρήστες (Wellman&Gulia, 1999., Eyadat&Eyadat, 2010).

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι δυνατό να γίνουν αντιληπτά σαν μια ομάδα καινούριων μέσων του διαδικτύου και σύμφωνα με Mayfield (2008) διαμορφώνονται με βάση κάποια χαρακτηριστικά, τα οποία είναι:

- 1) *Συμμετοχή*. Τα ΜΚΔ επιδιώκουν το κάθε άτομο να συμβάλει και να αντιδρά.
- 2) *Ανοιχτός χαρακτήρας*. Η πλειοψηφία των ΜΚΔ είναι ανοιχτά για ανάδραση και συμμετοχή των ατόμων, ενθαρρύνοντας τη πραγματοποίηση σχόλιων και συμμετοχής στις πληροφορίες. Υπάρχουν κάποιες δυσκολίες στη πρόσβαση και στη δημιουργία περιεχομένου.
- 3) *Συνομιλία*. Τα ΜΚΔ επιδιώκουν την ανάδραση και το διάλογο.
- 4) *Κοινότητα*: Τα ΜΚΔ δίνουν τη δυνατότητα στις κοινότητες των ατόμων σχηματισμού γρήγορα και αποτελεσματικής επικοινωνίας. Οι κοινότητες επιδιώκουν το διαμοιρασμό κοινών ενδιαφερόντων, όπως την αγάπη για τη φωτογραφία, ένα πολιτικό θέμα ή μια αγαπημένη τηλεοπτική εκπομπή.
- 5) *Συνδεσιμότητα*: Τα περισσότερα ΜΚΔ στοχεύουν στη συνδεσιμότητα, κάνοντας χρήση συνδέσμων με άλλους ιστότοπους, πηγές και ανθρώπους.

1.2. Κατηγοριοποίηση Κοινωνικών Δικτύων

Με τον όρο μέσα κοινωνικής δικτύωσης πολλά άτομα αναλογίζονται περισσότερο εκείνα τα δίκτυα τα οποία τείνουν να χρησιμοποιούν περισσότερο. Εκατοντάδες μέσα κοινωνικής δικτύωσης συναντώνται σήμερα στο διαδίκτυο, ενώ η εμφάνιση καινούριων μέσων αυξάνεται με μέγιστη ταχύτητα στη σύγχρονη κοινωνία. Τα μέσα κοινωνικά δικτύωσης μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές όπως σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, blogging, ανταλλαγή πολυμέσων. Πολλοί ερευνητές προσπάθησαν να

χωρίσουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε κατηγορίες χρησιμοποιώντας διαφορετικές παραμέτρους(Bard 2010., Zhang 2010).

Οι Kaplan&Heinlein (2010) κατηγοριοποιούν τα SocialMedia με βάση δύο κύρια στοιχεία που έχουν, τη κοινωνική διεργασία και την θεωρία για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και παρουσιάζονται στη συνέχεια:

1) Συνεργατικά έργα (Collaborativeprojects)

Ο Allen (2011) αναφέρει ότι στη συγκεκριμένη κατηγορία υπάγονται οι ιστοσελίδες στις οποίες οι τελικοί χρήστες συνεργατικά έχουν τη δυνατότητα της επεξεργασίας ή προσθήκης περιεχομένου ενός συγκεκριμένου θέματος ή στόχου. Σύμφωνα με τους Kaplan&Heinlein (2010) τα συνεργατικά έργα θεωρούνται η πιο δημοκρατική εκδήλωση του UGC. Τα συνεργατικά δίκτυα βασίζονται στη δύναμη του συνόλου θεωρώντας πως η κοινή προσπάθεια πολλών παραγόντων οδηγεί σε ένα καλύτερο αποτέλεσμα σε σύγκριση με τη προσπάθεια του ενός. Τα συνεργατικά έργα περιέχουν τα wikis και το socialbookmarking.

Τα Wikis είναι ιστοσελίδες που δίνουν την προσβασιμότητα στους χρήστες να προσθέσουν, να αφαιρέσουν ή να επεξεργαστούν ένα περιεχόμενο κειμένου. Η online εγκυκλοπαίδεια Wikipedia είναι το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα της συγκεκριμένης κατηγορίας.

Το socialbookmarking (στα ελληνικά η κοινωνική σελιδοσήμανση) αποτελεί μια κατηγορία των συνεργατικών έργων. Οι Noll&Meinel (2007) επισημαίνουν ότι το socialbookmarking επιτρέπει το σχολιασμό, το διαμοιρασμό, τη συλλογή, τη κατάταξη και την επισήμανση ιστοσελίδων(links) που ενδιαφέρουν τους χρήστες. Στη συγκεκριμένη κατηγορία ανήκουν οι σελίδες Delicious και Reddit μέσω των οποίων οι χρήστες μπορούν προσθέσουν για παράδειγμα κάποιο ενδιαφέρον άρθρο στους σελιδοδείκτες τους (bookmarks) κάνοντάς το δημοφιλή και παροτρύνοντας άλλα άτομα να το διαβάσουν. Στη κατηγορία αυτή συναντάται ο όρος tagging, όπου δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες της οργάνωσης των σελιδοδεικτών τους και της ανάπτυξης κοινών λεξιλογίων(folksonomies). Ακόμα ένα στοιχείο της κατηγορίας των συνεργατικών έργων είναι τα socialsiteneews, ιστοσελίδες όπως το Digg, επιτρέποντας στο χρήστη να διαβάσει, να ψηφίζει και να σχολιάζει άρθρα που αφορούν την επικαιρότητα.

Τα συνεργατικά έργα απαρτίζουν μια από τις σημαντικότερες κατηγορίες των SocialMedia, καθώς πρόκειται για πηγή ενημέρωσης των καταναλωτών(Kaplan&Heinlein, 2010).

2) *Ιστολόγια (Blogs)*

Τα ιστολόγια αποτελούν τη πιο παλιά μορφή των SocialMedia(OECD, 2007) και ο Lindmark (2009) επισήμανε ότι αφορούν μια μορφή ενός περιοδικού που είναι online. Τα *Blogs* αποτελούν διαδικτυακούς τόπους όπου πραγματοποιείται η συχνή ενημέρωσή τους από τις καταχωρήσεις κειμένου (απόψεις, πληροφορίες προσωπικές καταχωρήσεις ημερολογίου που δημιουργούν οι χρήστες). Πρόκειται για μια πλατφόρμα επικοινωνίας όπου η φωνή ενός συγγραφέα επιδιώκει να ακουστεί στα αυτιά πολλών(Allen, 2011). Σύμφωνα με τους Kaplan&Heinlein(2009) η διαχείριση των ιστολογίων γίνεται από ένα άτομο, αλλά παρέχουν την δυνατότητα αλληλεπίδρασης με άλλους μέσω της προσθήκης παρατηρήσεων.

Τα πιο δημοφιλή blogs στη σημερινή εποχή αποτελούν το Blogger και το Twitter, το οποίο εμπίπτει στη κατηγορία microblogging και το οποίο βασίζεται στη μορφή των ιστολογίων.

3) *Κοινότητες περιεχομένου(Contentcommunities)*

Οι κοινότητες περιεχομένου στοχεύουν στη δημιουργία και η ανταλλαγή περιεχομένου όπως αρχεία ήχου, εικόνας και βίντεο, ενώ παρέχεται η δυνατότητα σχολιασμού στους χρήστες. Οι Kaplan&Heinlein (2010) επισημαίνουν ότι στις κοινότητες περιεχομένου οι χρήστες δεν είναι υποχρεωτικό να δημιουργήσουν κάποιο προφίλ. Στη συγκεκριμένη κατηγορία τα πιο δημοφιλή αποτελούν το YouTube που επιτρέπει τον διαμοιρασμό βίντεο, το Flickr που αφορά φωτογραφίες, όπως και το Pinterest που αποτελεί την τελευταία προσθήκη στην οικογένεια των ιστοσελίδων διαμοιρασμού.

4) *Ιστοσελίδες Κοινωνικής δικτύωσης (socialnetworkingsites)*

Ο WonKim&al (2010) ορίζει τις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης ως ιστοσελίδες που παρέχουν τη δυνατότητα στο χρήστη σχηματισμού online κοινοτήτων και διαμοιρασμού περιεχομένου(UGC) μέσα σε αυτές. Οι συγκεκριμένες ιστοσελίδες αποτελούν εικονικές κοινότητες(Murray&Waller, 2007) και ο χρήστης έχει τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης με φίλους ή συμμετοχής σε ομάδες κοινών ενδιαφερόντων αφού δημιουργεί αρχικά ένα προφίλ προσωπικών πληροφοριών.

Τα πιο δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα είναι το Facebook και το Myspace, όπου είναι και η πιο διαδεδομένη μορφή των SocialMedia και από ιστορικής άποψης υπήρχαν πριν από τις υπόλοιπες μορφές μέσω κοινωνικής δικτύωσης(Rohani&Hock, 2010).

Οι σελίδες Classmates.Com και SixDegrees.com είναι οι πρώτες επίσημες ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, των οποίων η εμφάνιση έγινε χρονολογικά αντιστοίχως το 1995 και το 1997 (Boyd&Ellison 2008., Rohani&Hock, 2010).

5) *Εικονικοί κόσμοι (virtualworlds)*

Οι εικονικοί κόσμοι αποτελούν συγκεκριμένες πλατφόρμες, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα αναπαραγωγής ενός τρισδιάστατου περιβάλλοντος μέσα στο οποίο οι χρήστες εμφανίζονται υπό μορφή εξατομικευμένων ειδώλων και αλληλεπιδρούν ο ένας με τον άλλον, όπως θα γινόταν στη πραγματική ζωή. Οι εικονικοί κόσμοι δίνουν το υψηλότερο επίπεδο κοινωνικής παρουσίας μέσα από εξαιρετικά εξελιγμένες τεχνολογικές δυνατότητες στα socialmedia(Kaplan&Heinlein, 2010). Οι συγκεκριμένες εφαρμογές διακρίνονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες. Η πρώτη αφορά τα παιχνίδια εικονικής πραγματικότητας(virtualgamesworld) όπως το WorldofWarcraft και η δεύτερη αφορά τους εικονικούς κοινωνικούς κόσμους όπως το SecondLife.

1.2.1. δημοφιλή μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Τα πιο δημοφιλή δίκτυα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια:

FACEBOOK

Το Facebook είναι ο πιο δημοφιλής ιστόχωρος κοινωνικής δικτύωσης. Η λειτουργία του ξεκίνησε το 2004, όπου η χρήση του ήταν ως ένα εργαλείο επικοινωνίας εντός του πανεπιστημίου Χάρβαρντ από τον εφευρέτη του Μαρκ Ζάκερμπεργκ σε ηλικία 23 ετών. Αργότερα το 2006, η χρήση του έγινε ελεύθερα σε παγκόσμιο επίπεδο και αφορούσε κάθε ηλικιακή ομάδα. Στη σημερινή εποχή, η εφαρμογή έχει δισεκατομμύρια χρήστες σε όλο το πλανήτη και αφορά το πιο διαδεδομένο εργαλείο επικοινωνίας μέσω διαδικτύου.

Η εγγραφή ενός χρήστη στο Facebook προϋποθέτει την ύπαρξη μιας έγκυρης διεύθυνσης e-mail. Αφού εγγραφεί ο χρήστης διαθέτει ένα προσωπικό προφίλ μέσω του οποίου μπορεί να προσθέσει άλλους φίλους, μπορεί να γίνει μέλος σε διάφορες ομάδες(groups) και εντοπίζει χρήστες με τους οποίους έχει κοινά ενδιαφέροντα έχοντας τη δυνατότητα να μοιραστεί με τους φίλους του προσωπικές γνώμες, φωτογραφίες, βίντεο, στιγμές ορόσημα για τη προσωπική και επαγγελματική του ζωή κ.λπ. Στο συγκεκριμένο μέσο κοινωνικής δικτύωσης μπορεί ο κάθε χρήστης να

αναζητήσει άλλα άτομα μέσω του αιτήματος “φίλοι”. Τα άλλα άτομα μπορούν να κάνουν αποδοχή του αιτήματος φιλίας εάν επιθυμούν που στέλνεται (Confirm) ή να πατήσουν απόρριψη(Ignore). Με τους φίλους του διαδικτύου η επικοινωνία γίνεται μέσω μηνυμάτων(chat) και μέσω διαμοιρασμού βίντεο και φωτογραφιών. Οι χρήστες κάνουν ενημέρωση του προφίλ τους μέσω των “status” και επιπλέον σου παρέχει την δυνατότητα με συγκεκριμένες εφαρμογές να φαίνεται στο προφίλ σου η τοποθεσία όπου είσαι σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή, τα λεγόμενα “checkin”.

Η αύξηση των χρηστών αποτελεί ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που ακολουθεί το Facebook καθώς ο ρυθμός των εγγραφών εκτοξεύθηκε μέσα σε λίγα χρόνια. Έρευνες και στατιστικά δεδομένα αποδεικνύουν ότι καθημερινά εγγράφονται στο Facebook περίπου 600.000 νέοι χρήστες. Στη σημερινή εποχή το Facebook αποτελεί την δημοφιλέστερη ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης παγκοσμίως με πάνω από 1 δισεκατομμύριο μέλη, ενώ κατέχει την 2η θέση σε δημοτικότητα από τις ιστοσελίδες σε παγκόσμιο επίπεδο μετά τη μηχανή αναζήτησης, το Google(Alexa.com).

TWITTER

Το Twitter το οποίο χαρακτηρίζεται και ως το «sms του διαδικτύου» ξεκίνησε να λειτουργεί 2006 από τον JackDorsey. Στο τέλος της χρονολογίας του 2012 μέτρησε πάνω από 470 εκατομμύρια χρήστες, ενώ κάθε ένα λεπτό δημιουργούνται 11 προφίλ και στέλνονται 100,000 tweets(thesocialskinny.com). Η συγκεκριμένη εφαρμογή δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες του να δημιουργούν μικρό-ιστολόγια(micro-blogging) και να στέλνουν και να λαμβάνουν μηνύματα μικρού μήκους έως 140 χαρακτήρες, τα λεγόμενα “tweets”. Στο Twitter οι συζητήσεις είναι δημόσιες και μπορεί το κάθε άτομο να δει τις συζητήσεις του άλλου χωρίς κάποια άδεια. Κάθε χρήστης έχει μία σελίδα και οι εφαρμογές ή αναπροσαρμογές που κάνει προστίθενται σε ένα κατάλογο (MacArthur, 2019).

Το Twitter βρίσκεται στη κατάταξη ως μία από τις δέκα ιστοσελίδες που έχουν τη πιο μεγάλη επίσκεψη από τους χρήστες παγκοσμίως. Χρονολογικά το καλοκαίρι του 2011, πρόσθεσε λειτουργίες(να εμφανίζονται εικόνες, βίντεο, έγγραφα, μουσική, τοποθεσίες κ.α). Το Twitter λειτουργεί ως μέσο μετάδοσης, ένα εργαλείο αναφοράς, όπως μια μηχανή αναζήτησης(Larson, 2010).

YOUTUBE

Το YouTube ανήκει στους δημοφιλήs διαδικτυακούς τόπους και έχει τη δυνατότητα να επιτρέπει την αποθήκευση, αναζήτηση και αναπαραγωγή ψηφιακών ταινιών. Πρόκειται για μια ιστοσελίδα διαμοιρασμού αρχείων βίντεο, όπου δημιουργήθηκε το 2005 και τη χρονολογία του 2006 η Google αγόρασε την εταιρία, ανταλλάσσοντας μετοχές που η αξία τους ανέρχεται στο ποσό των 1,65 δισεκατομμυρίων δολαρίων και πλέον λειτουργεί ως θυγατρική της. Το YouTube, επιτρέπει στους χρήστες την αναπαραγωγή βίντεο, τα οποία ανήκουν σε άλλους χρήστες, αλλά και την προσθήκη δικών τους βίντεο. Επίσης, μέσω της συγκεκριμένης εφαρμογής δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες να παρακολουθήσουν εκπομπές και σειρές σε μεταγενέστερο χρόνο. Το YouTube αποτελεί έναν ισχυρό ιστοχώρο, ο οποίος παρέχει νέους τρόπους κατανάλωσης, δημιουργίας και διαμοιρασμού βίντεο και μουσικής (Cayari,2011), όπου η δημιουργία του έγινε τον Φεβρουάριο του 2005 από τρεις πρώην υπαλλήλους της PayPal, τους ChadHurley, SteveChen και JawedKarim.

LINKEDIN

ΤοLinkedInείναι μια σελίδα κοινωνικής δικτύωσης των επαγγελματιών. Η ίδρυση του χρονολογείται το Δεκέμβριο του 2002, αλλά η επίσημη έναρξη του τοποθετείται λίγο αργότερα, τον **Μάιο του 2003**. Η συγκεκριμένη εφαρμογή παρέχει τη δυνατότητα της δημιουργίας από τους χρήστες των δικών τους προφίλ ώστε να μπορούν να δικτυωθούν με συνεργάτες και δίκτυα συνεργατών επιχειρήσεων, να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν με καταρτισμένους επαγγελματίες. Η χρήση του είναι δωρεάν, εκτός από κάποιες χρεώσεις σε πρόσθετες παροχές που απευθύνονται σε εργοδότες οι οποίοι κάνουν δημοσιεύσεις για θέσεις εργασίας που διατίθενται(linkedin.com).

GOOGLEPLUS +

Στις 6 Δεκεμβρίου 2012 η Google ανακοίνωσε ότι 135 εκατομμύρια ενεργοί χρήστες ελέγχουν τα Google+ τους κάθε μήνα, από 100 εκατομμύρια στα μέσα Σεπτεμβρίου. Με απλά μαθηματικά, αυτό σημαίνει ότι το Google+ αυξάνεται όπως το Facebook και διεκδικεί μια θέση στα πιο δημοφιλή sites κοινωνικής δικτύωσης. Η Google ύστερα από σειρά αποτυχημένων προσπαθειών που έκανε στα κοινωνικά δίκτυα (π.χ. Buzz, Wave κτλ.) επιχείρησε τη δημιουργία του Googleplus στοχεύοντας στην εδραίωση και ανταγωνισμό με μεγάλα ΜΚΔ (όπως το Facebook, Twitter κ.α). Η

συγκεκριμένη υπηρεσία της Google άρχισε τη λειτουργία της στις 28 Ιουνίου 2011, με τη δυνατότητα πρόσκλησης μόνο για δοκιμές. Την επόμενη μέρα, οι υπάρχοντες χρήστες είχαν τη δυνατότητα να προσκαλέσουν τους φίλους τους (ηλικίας άνω τα 18 έτη) ώστε να δημιουργήσουν τους δικούς τους λογαριασμούς. Η ζήτηση ήταν τόσο μεγάλη που η λειτουργία της υπηρεσίας αυτής αναστάλη. Στις 14 Ιούλη του 2011, η Google ανακοίνωσε ότι το Google+ έφτασε τους 10 εκατομμύρια χρήστες δύο εβδομάδες μετά το ξεκίνημά της "περιορισμένης" δοκιμαστικής περιόδου. Μέχρι το τέλος του χρόνου η Google+ είχε 90 εκατομμύρια χρήστες όπου το πιο μεγάλο ποσοστό ήταν στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ινδία.

BLOGS

Το blog αποτελεί μια ιστοσελίδα της οποίας τα μηνύματα δημοσιεύονται και εμφανίζονται με βάση τη χρονολογική σειρά, όπου πρώτη θέση έχει το πιο πρόσφατο μήνυμα. Το περιεχόμενο τους είναι ευρύ και μπορεί να αφορά νέα, πολιτικοκοινωνικό σχολιασμό, σχολιασμό των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των διασημοτήτων, προσωπικά ημερολόγια και ειδικά θέματα όπως τεχνολογία, μόδα, αθλητικά, τέχνες, γαστρονομία κ.α.

Ως Blogging ορίζεται η διατήρηση και δημιουργία ενός άρθρου και κάθε ξεχωριστό σχόλιο ή άρθρο ονομάζεται "post. Το πραγματικό blogging χρονολογείται το 1999. Στην αρχή ήταν οργανωμένες οδηγίες περιήγησης στο internet για συγκεκριμένα θέματα, όπου σταδιακά εξελίχθηκαν στα σημερινά "ημερολόγια" με το συνεχώς ανανεωμένο περιεχόμενο.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός Blog είναι ο τίτλος του, το κυρίως μέρος, ο κορμός των Post, η πλάγια μπάρα εργαλείων, καθώς και η δυνατότητα σχολιασμού και προσθήκης ετικετών.

PINTEREST

Οι εγγεγραμμένοι χρήστες του Pinterest έχουν τη δυνατότητα να μοιράζονται και να δημιουργούν εικόνες, κείμενα και άλλα. Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης εφαρμογής μοιράζεται μέσω αποστολής ακίδων σε άλλους χρήστες. Οι χρήστες του Pinterest μπορούν να συνδεθούν με άλλους χρήστες και με αυτό τον τρόπο αυξάνουν την επισκεψιμότητα στο κάθε προφίλ(Lam,2016).

1.3. Η χρήση του Web 2.0

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης αποκτούν μεγάλη σημασία σχετικά με τη καθημερινή επικοινωνία των ατόμων, την κοινωνική οργάνωση και την ενημέρωση (Burgess&Bruns, 2012). Η νέα γενιά του Παγκόσμιου Ιστού, αποκαλούμενη ως Web 2.0, επιτρέπει την αλληλεπίδραση μεταξύ χρηστών διευκολύνοντας τη συμμετοχή τους στην παρατήρηση, στο σχολιασμό και στην αναπαραγωγή γεγονότων (Hermidaetal., 2012).

Η σύγκριση του Web 2.0 με το Web 1.0 είναι ως προς τις αλλαγές που έχει φέρει. Αναφορικά με το Web 1.0 υπήρξε μικρός αριθμός συγγραφέων που έδινε περιεχόμενο σε ευρύ κοινό από παθητικούς αναγνώστες αλλά η ανάρτησή και η αναμετάδοσή του απευθυνόταν σε λίγα άτομα τα οποία γνώριζαν τη HTML ή σε άτομα που είχαν την εξειδικευμένη τεχνογνωσία εργαλείων, όπως το FrontPage ή το Dreamweaver. Το Διαδίκτυο γνωστό ως Internet μετρά πάνω από 2,2 δισεκατομμύρια χρήστες σε παγκόσμιο επίπεδο αποδεικνύοντας πως έχει μπει στην ζωή των ατόμων επηρεάζοντας όλες τις πτυχές της ύπαρξής τους (RoyalPingdom, 2011). Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιείται μεγάλη αλλαγή στην υφή, στη δομή και στην ανάπτυξη Παγκόσμιου Ιστού (Web) εξαιτίας της εμφάνισης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (SocialMedia). Στα μέσα της δεκαετίας του '90 η δημοτικότητα του Παγκόσμιου Ιστού (Web 1.0) αυξήθηκε ραγδαία δίνοντας στα άτομα την δυνατότητα διαμοιρασμού πληροφοριών μεταξύ τους στο παγκόσμιο «χωριό». Το Web 1.0 έδινε τη δυνατότητα μονόδρομης επικοινωνίας μέσω στατικών ιστοσελίδων και είχε έλλειψη της διαδραστικότητας και άμεσης επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών γι' αυτό μετά από κάποια χρόνια επιδίωξαν την αντικατάστασή της (Thackerayetal, 2008). Ο DiNucci (1999) στο άρθρο του «FragmentedFuture» ήταν ο πρώτος που επισήμανε το προσωρινό χαρακτήρα του Web 1.0, καθώς το θεωρούσε ως το έμβρυο του Web 2.0 και προφήτευσε πως μελλοντικά το διαδίκτυο θα ξεπεράσει τη στατικότητα που παρουσίαζε και θα λειτουργεί ως μηχανισμός μεταφοράς, ως μέσο της διαδραστικότητας των ατόμων. Η συγκεκριμένη προφητεία εκπληρώθηκε με την έλευση του Web 2.0.

Το Web 2.0 αποτελεί ένα νέο περιβάλλον στο οποίο οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα σχεδίασης του δικού τους περιεχομένου και της αλληλεπίδρασης με άλλους χρήστες ανταλλάσσοντας δεδομένα σε πραγματικό χρόνο (DCruz, 2009).

Στη σύγχρονη εποχή τα άτομα έχουν την ανάγκη επικοινωνίας με φίλους, να εκφράζουν δημόσια τη γνώμη τους στο δικό τους "site"(Kidd&Chen, 2009). Οι

σημερινοί χρήστες επιδιώκουν τη συνεργασία και τη χρήση της κοινωνικής δικτύωσης στοχεύοντας στην επικοινωνία και στην ανταλλαγή πληροφοριών τις οποίες θεωρούν σημαντικές. Με τον όρο Web 2.0 πολλές φορές γίνεται αναφορά σε εφαρμογές, οι οποίες αφορούν τη διευκόλυνση της διαδραστικής ανταλλαγής πληροφοριών και της συνεργασίας στο παγκόσμιο ιστό. Ο O'Reilly, το 2005, προσδιόρισε το Web 2.0 σαν τον κοινό παρονομαστή των τάσεων που υπήρχαν στο 'Read-Write-Web'. Συγκεκριμένα αναφέρει: «μπορείτε να σκεφτείτε το Web 2.0 σαν ένα πλήθος αρχών και πρακτικών που κρατάνε δεμένο ένα ηλιακό σύστημα ιστοσελίδων όπου οι άνθρωποι μοιράζονται τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους» (O'Reilly, 2005). Το Web 2.0 επιτρέπει στο χρήστη να ενεργεί στο ιντερνέτ όπως έκανε μέχρι τώρα στον υπολογιστή του. Το Web 2.0 θα αποτελεί το μέσο με το οποίο θα λειτουργεί τη πλατφόρμα όπου θα τρέχουν εφαρμογές και υπηρεσίες. Η αλλαγή της λειτουργίας των τεχνολογιών που υπήρχαν ήταν εργαλεία όπως blogs ,wikis και άλλα κοινωνικά δίκτυα. Οι MacManus & Porter (2005) ανέφεραν πως η δύναμη που έχουν τα κοινωνικά δίκτυα είναι το περιεχόμενο, το οποίο είναι προσωπικό αλλά μπορεί να έχει και άλλα δεδομένα με σκοπό τη δημιουργία μιας πιο χρήσιμης πληροφορίας ή γνώσης.

Σύμφωνα με τον Paul Miller (2005) που επισήμανε τις «Αρχές του Paul για το WEB 2.0» και αυτές είναι: Διαμοιρασμός, Επικοινωνία, Ανάμειξη, Κτίσιμο στην εμπιστοσύνη, Ελευθερία των δεδομένων, Συμμετοχή, Επικοινωνία και διευκόλυνση της κοινωνίας, Περιεχόμενο δημιουργημένο από το χρήστη και Υπό-μονάδες. Το εκπαιδευτικό και ερευνητικό ενδιαφέρον για τις εφαρμογές που παρέχει το WEB 2.0 είναι τεράστιο καθώς μέσα από τις συγκεκριμένες εφαρμογές μπορούν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές να εστιάσουν στη προσέγγιση ενός τρόπου μάθησης και διδασκαλίας με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών.

Ο Davis (2005) τονίζει πως το Web 2.0 είναι μια πιο κοινωνική και όχι τόσο τεχνολογική επανάσταση γεγονός που προκύπτει από τις αλλαγές που επέφερε στο τρόπο αλληλεπίδρασης που είχαν μέχρι σήμερα οι χρήστες. Η δεύτερη ενσάρκωση του Web (Web2.0), έχει χαρακτηριστεί ως «Κοινωνικός Ιστός(SocialWeb)», γιατί το περιεχόμενο του μπορεί πιο εύκολα να δημιουργηθεί και να δημοσιευθεί από τους χρήστες, καθώς και η συλλογική νοημοσύνη των χρηστών βοηθά να χρησιμοποιείται με δημοκρατικό τρόπο(Kamel Boulos & Wheeler ,2007). Το SocialWeb είναι το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων όπου τα άτομα συνδέονται μέσω του Παγκόσμιου Ιστού(Porter Joshua, 2008). Ο όρος αυτός κατατάσσει τον Παγκόσμιο Ιστό σαν ένα

είδος των SocialMedia περιγράφοντας πως τα άτομα αλληλεπιδρούν και επικοινωνούν μεταξύ τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Η εποχή που διανύουμε είναι του Κοινωνικού ή Συμμετοχικού Ιστού (ParticipativeWeb), όπως αποκαλούν πολλοί ερευνητές το Web 2.0 γιατί παρέχει τη δυνατότητα της συμμετοχής και αλληλεπίδρασης μεταξύ των χρηστών και τους επιτρέπει να εκφραστούν, να επικοινωνήσουν, να δημιουργήσουν και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη, στην αξιολόγηση και στη διανομή περιεχομένου στο Διαδίκτυο, μετατρέποντάς τους έτσι από απλούς «καταναλωτές» πληροφοριών σε «παραγωγούς» (O' Reilly, 2005). Οι Wunsch-Vincent, Vickery (2007) επισημαίνουν πως ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του Συμμετοχικού Ιστού είναι το UserGeneratedContent. Ο συγκεκριμένος όρος έγινε ιδιαίτερα γνωστός το 2005 και σύμφωνα με τους Kaplan & Haenlein (2009) ενώ το Web 2.0 αποτελεί την τεχνολογική και ιδεολογική βάση, το UGC θεωρείται ως το άθροισμα όλων των τρόπων όπου τα άτομα χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η διεθνή βιβλιογραφία δεν έχει ως επίσημο και κοινά αποδεκτό ορισμό του UGC, ωστόσο ο ΟΟΣΑ (2007) επισημαίνει πως περιεχόμενο θα εκλαμβάνεται ως UGC όταν διαθέτει 3 βασικά χαρακτηριστικά: α) να έχει δημοσιευτεί σε κάποια ιστοσελίδα ή σε σελίδα κοινωνικής δικτύωσης, β) να αφορά αποτέλεσμα δημιουργικής προσπάθειας και γ) να έχει δημιουργηθεί από απλούς χρήστες χωρίς να χρησιμοποιήσουν επαγγελματικές πρακτικές. Τέλος, η εμφάνιση του UGC γίνεται σε πολλές μορφές στο διαδίκτυο (σε μορφή εικόνων, ήχου, βίντεο, σχόλια των πελατών/ ανατροφοδοτήσεις, εκπαιδευτικό περιεχόμενο, περιεχόμενο για κινητά τηλέφωνα).

1.4. Εκπαιδευτικά Κοινωνικά Δίκτυα

Πολλά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το MySpace, το Twitter κ.λπ., έχουν αντιμετωπιστεί με δυσπιστία από τα σχολεία, καθώς υπάρχει φόβος για την ασφάλεια των μαθητών που χρησιμοποιούν αυτές τις τοποθεσίες και ανησυχούν ότι θα αποσπάται η προσοχή τους ακόμα στις διδακτικές ώρες. Ως απόρροια αυτών των γεγονότων δημιουργήθηκαν εναλλακτικές τοποθεσίες, όπου οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν πλατφόρμες πιο κατάλληλες για τη φιλοξενία online εκπαιδευτικών κοινοτήτων, οι οποίες ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες και τις απαιτήσεις μίας σχολικής τάξης.

Τέσσερις από τις πιο γνωστές τεχνολογίες – πλατφόρμες αυτού του είδους αναφέρονται συνοπτικά στη συνέχεια.

1) NING

Η πλατφόρμα Ning(<http://www.ning.com/>) δεν δημιουργήθηκε αποκλειστικά για να χρησιμοποιηθεί σε μια τάξη, ωστόσο οι δυνατότητες εξατομίκευσής της και οι ειδικές ρυθμίσεις απορρήτου και ασφάλειας που τη πλαισιώνουν, τη καθιστά ως μια πλατφόρμα που έχει επιτυχία στην εκπαίδευση.

Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα δημιουργίας δικού τους ιδιωτικού κοινωνικού δικτύου, το οποίο θα είναι μέσα στη συγκεκριμένη πλατφόρμα. Ο δάσκαλος μπορεί να επιτρέψει ή όχι τη συμμετοχή ατόμων στο κοινωνικό του δίκτυο. Ως διαχειριστής, έχει ακόμα τη δυνατότητα απενεργοποίησης συγκεκριμένων παραμέτρων εφόσον το θελήσουν(όπως, για παράδειγμα, chat και αποστολές μηνυμάτων). Η πλατφόρμα Ning χρησιμοποιείται ευρέως για τη δημιουργία διαδικτυακών εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων, κερδίζοντας την εμπιστοσύνη της εκπαιδευτικής κοινότητας σε διεθνές επίπεδο.

2) ELGG

Η πλατφόρμα Elgg αφορά μια πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης ανοιχτού κώδικα. Οι δημιουργοί της την αποκαλούν ως ένα «τοπίο μάθησης». Η πλατφόρμα Elgg (<http://elgg.org/>) χαρακτηρίστηκε ως η καλύτερη πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης, ανοιχτού κώδικα. Η συγκεκριμένη πλατφόρμα δημιουργήθηκε το 2004 από τους Ben στοχεύοντας στη παροχή άδειας χρησιμοποίησης της πλατφόρμας από εταιρίες και οργανισμούς μέσω συνδρομής, ωστόσο γρήγορα μετατράπηκε σε μια εντελώς ανοιχτή και δωρεάν πλατφόρμα λογισμικού. Το Elgg μπορεί να κάνει συνδυασμό των απαραίτητων στοιχείων των συστημάτων διαχείρισης μάθησης (LMS) με υπηρεσίες και web 2.0 χαρακτηριστικά(Garrettetal., 2007). Η δομή της συγκεκριμένης πλατφόρμας δίνει τη δυνατότητα για την ανάπτυξη πρόσθετων (plugins) από τρίτους και την ενσωμάτωσή τους σε οποιαδήποτε εγκατάσταση, ανάλογα με τις απαιτήσεις και ανάγκες τόσο του διαχειριστή όσο και των χρηστών της πλατφόρμας (Costello, 2012). Η ευελιξία της στη δημιουργία αλλά και στη διαχείριση ομάδων κοινών ενδιαφερόντων από το σύνολο των χρηστών της κοινότητας είναι ακόμα ένα στοιχείο της πλατφόρμας αυτής, βοηθώντας τους χρήστες να επικοινωνούν και να αλληλεπιδρούν. Κάθε ομάδα είναι δυνατό να έχει τους δικούς της χώρους συζητήσεων, ιστολόγια, αποθηκευτικούς χώρους για διαμοιρασμό αρχείων, ακόμη και ημερολόγιο γεγονότων, παρέχοντας στους χρήστες τις ευκαιρίες για πρόσβαση

και επικοινωνία στην αναζήτηση της γνώσης μέσω της συμμετοχής και της αλληλεπίδρασης, για κοινά θέματα ενδιαφέροντος (Conole & Alevizou, 2010).

3) *THINKQUEST*

Η Thinkquest αποτελεί μια πλατφόρμα εκμάθησης, η οποία φιλοξενείται από την Oracle Education Foundation, είναι χωρίς κόστος, απαλλαγμένη από διαφημίσεις και έχει σχεδιαστεί για την ύπαρξη προστασίας με ισχυρούς κωδικούς πρόσβασης και τη δυνατότητα παρακολούθησης της, χωρίς δυσκολία από τους εκπαιδευτικούς, προσδίδοντας σιγουριά και ασφάλεια, όσον αφορά τη χρήση της.

Στον online χώρο της οι εκπαιδευόμενοι και οι διδάσκοντες είναι δυνατό να πετύχουν τη συνεργασία από κοινού, κάνοντας χρήση πολλών εργαλείων που τους δίνονται, δημιουργώντας έργα και εφαρμόζοντας σύγχρονες και αποτελεσματικές εκπαιδευτικές πρακτικές.

Η πλατφόρμα Thinkquest (<http://www.thinkquest.org/en/>) είναι μια υψηλής ποιότητας σελίδα, όπου ικανοποιούνται σε μέγιστο βαθμό οι απαιτήσεις χρήσης της στο σχολείο και παρέχεται ασφάλεια στους μαθητές.

4) *DIIGO*

Η Diigo αποτελεί μια υβριδική σελίδα κοινωνικής δικτύωσης, όπου πραγματοποιεί ταυτόχρονα και χρήση σελιδοδεικτών. Η Diigo ενσωματώνει πολλές από τις δυνατότητες των παραδοσιακών κοινωνικών δικτύων (δημιουργία και ανάπτυξη προφίλ χρήστη, ομαδοποιήσεις βάσει θεμάτων και ενδιαφερόντων κ.λπ.), αλλά τα εργαλεία που παρέχει την κάνουν ξεχωριστή στη σχολική μονάδα, καθώς επιτρέπει στους χρήστες την εξατομίκευση και τη τροφοδοσία του προφίλ τους.

Η αποθήκευση των στοιχείων στο προφίλ του κάθε χρήστη ή μέρος αυτών, διαμοιράζονται μέσω δημοσιεύσεων, γίνονται σχόλια και αναπτύσσονται συζητήσεις.

Η Diigo (<http://www.diigo.com/>) έχει χρησιμοποιηθεί πολύ σαν εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο, καθώς τα σύγχρονα χαρακτηριστικά του, το καθιστούν πολύ χρήσιμο και για τους εκπαιδευτικούς και για τους μαθητές.

1.5.Οφέλη και κίνδυνοι από τη χρήση ΜΚΔ

1.5.1. Πλεονεκτήματα-Οφέλη της χρήσης διαδικτύου και των ΜΚΔ

Η χρήση online κοινωνικών δικτύων παρέχει στους χρήστες πολλά οφέλη και πλεονεκτήματα κάτι το οποίο προήλθε από την ελευθερία και ευχρηστία που προσφέρουν. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα είναι η κατάργηση των γεωγραφικών αποστάσεων καθώς το διαδίκτυο έχει τη δυνατότητα να επικοινωνούν άτομα από όλο τον κόσμο. Επιπλέον, το διαδίκτυο και τα ΜΚΔ επιτρέπουν στα άτομα να διευρύνουν τις γνώσεις τους μέσω πληθώρας πληροφοριών που διαθέτουν. Τα κοινωνικά μέσα χρησιμοποιούνται για να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σε κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα καθώς και για να διοργανωθούν διαδηλώσεις (Kaplan & Haenlein, 2010).

Πολλά οφέλη έχουν τα άτομα ως προς το περιεχόμενο των ΜΚΔ. Οι χρήστες μπορούν να αναζητούν και να βρίσκουν περιεχόμενο (φωτογραφιών, βίντεο κλπ) όπου οι χρήστες δε θα είχαν στη διάθεσή τους με διαφορετικό τρόπο (π.χ. από έντυπα μέσα). Η άμεση ενημέρωση για ότι συμβαίνει στο κόσμο είναι πολύ σημαντικό πλεονέκτημα από τη χρήση ΜΚΔ, καθώς οι ειδήσεις μεταδίδονται μεταξύ των χρηστών διαδικτύου από τη μια άκρη της γης στην άλλη, σε λίγο χρονικό διάστημα. Επίσης, ένα ακόμα όφελος από τη χρήση του διαδικτύου και των ΜΚΔ είναι η εύκολη πρόσβαση σε ψυχαγωγικό περιεχόμενο, από το σπίτι, μέσω π.χ. της παρακολούθησης βίντεοκλιπ και μέσω της ενασχόλησης με εφαρμογές ψυχαγωγικού χαρακτήρα όπως τα παιχνίδια (Παπαδόπουλος, 2011). Τα ΜΚΔ καλλιεργούν τη κοινωνική δικτύωση. Οι χρήστες των ΜΚΔ με έντονη κοινωνική δικτύωση δείχνουν να επιδιώκουν το συγκεκριμένο τρόπο επικοινωνίας και στο πραγματικό κόσμο, ενισχύοντας τις κοινωνικές τους σχέσεις (Παπαθανασίου et al., 2013).

Ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα των ΜΚΔ είναι η δυνατότητα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που προσφέρουν, γεγονός που έχει ανοίξει νέους ορίζοντες στον εκπαιδευτικό κλάδο (Safran 2010).

1.5.2. Μειονεκτήματα-Κίνδυνοι της χρήσης διαδικτύου και των ΜΚΔ

Εκτός από τα σημαντικά οφέλη, υπάρχουν και σοβαροί κίνδυνοι που σχετίζονται με την online κοινωνική δικτύωση. Τα μειονεκτήματα από τη χρήση των ΜΚΔ και του διαδικτύου που αναφέρονται πιο συχνά είναι το cyberbullying, η καταδίωξη, η πειρατεία και άλλες πτυχές που καταπατούν την ιδιωτική ζωή των ατόμων. Υπάρχει ο

κίνδυνος του “αγνώστου” κατά τη κοινωνικοποίηση σε πραγματικούς χώρους όπως το σχολείο, η εργασία ή το μπαρ, γεγονός που υφίσταται και στην online κοινωνική δικτύωση. Η καταχώρηση και δημοσίευση προσωπικών στοιχείων στα ΜΚΔ, καθιστά τους χρήστες ευάλωτους σε πολύ μεγαλύτερο αριθμό ατόμων, έχοντας ανεξέλεγκτες συνέπειες. Σημαντικοί κίνδυνοι αποτελούν η παρενόχληση από άτομα - άγνωστα μέλη του κοινωνικού δικτύου χωρίς τη δυνατότητα προστασίας ή αντιμετώπισης τέτοιων ενεργειών, η κλοπή των προσωπικών δεδομένων και γενικότερα η απειλή της ασφάλειας των προσωπικών δεδομένων των χρηστών, η εύκολη μετάδοση και επαφή με ηλεκτρονικό περιεχόμενο που δεν είναι ασφαλές για τους χρήστες. Σε πολλά ΜΚΔ απαιτείται κατά την εγγραφή η προσθήκη ενός ηλεκτρονικού λογαριασμού, όπου μπορούν να υποκλέψουν επιτήδριοι και να κάνουν χρήση του για παράνομους σκοπούς (Weiretal., 2011).

Επίσης, σημαντικό μειονέκτημα αποτελεί ότι τα άτομα δείχνουν εξαρτημένα από το κοινωνικό δίκτυο. Τα ΜΚΔ παρέχουν δυνατότητες ψυχαγωγίας και η ευκολία χρήσης τους παρασύρουν τους ανθρώπους να ξοδέψουν περισσότερο χρόνο online και λιγότερο σε διαπροσωπικό επίπεδο γεγονός που τους οδηγεί σε κοινωνική απομόνωση. Οι έφηβοι περνούν κατά μέσο όρο είκοσι ώρες την εβδομάδα στα κοινωνικά δίκτυα, σπαταλώντας πολλές ώρες ελέγχοντας τα προφίλ των φίλων τους για δημοσιεύσεις και αναρτώντας τις δικές τους. Ένας κίνδυνος ακόμα είναι ότι τα κοινωνικά δίκτυα βομβαρδίζουν τους χρήστες από άχρηστες πληροφορίες οδηγώντας τους στη καλλιέργεια ενός υπερτροφικού Εγώ. Τα ΜΚΔ και το διαδίκτυο διαδραματίζουν από τη μία σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη των κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων αλλά από την άλλη ελλοχεύει ο κίνδυνος από την αλόγιστη χρήση τους να αδυνατούν οι χρήστες να σκέπτονται το πραγματικό τους κόσμο (Kaplan&Haenlein, 2010., Dallos&Miell, 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

2.1.Χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση

Η συνεχής πρόοδος των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρέχει νέα εργαλεία και δυνατότητες στην εκπαίδευση (Κνανίς, 2005). Η δημιουργία των κοινωνικών δικτύων αποτελεί μία από αυτές τις νέες δυνατότητες. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι εισέρχονται όλο και πιο πολύ τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαιδευτική διαδικασία (Roblyer et al., 2010).

Η απήχηση που έχουν τα κοινωνικά δίκτυα και ειδικά το Facebook είναι σημαντική, υποστηρίζοντας πολλοί ερευνητές ότι πρόκειται για ένα απαραίτητο εργαλείο στην κάλυψη σύγχρονων εκπαιδευτικών αναγκών (Ajjan & Hartshorne, 2008., Roblyer et al., 2010). Τα κοινωνικά δίκτυα προσφέρουν πολλά οφέλη, όπως είναι η διευκόλυνση των πληροφοριών (McLoughlin & Lee, 2007), και ακόμα περισσότερο όταν συνδυαστούν με άλλα εργαλεία Web 2.0 (Oradini & Saunders, 2008). Επίσης, μέσω των κοινωνικών δικτύων παρέχεται η δυνατότητα για ανάρτηση και για διαμοιρασμό φωτογραφιών και βίντεο, για σχολιασμό στα προφίλ άλλων χρηστών και για ανταλλαγή μηνυμάτων ανάμεσα στους χρήστες (Fardoun, 2011). Οι εφαρμογές του Ιστού 2.0 (WEB 2.0) επιτρέπουν στους μαθητές να εξασκηθούν στις επικοινωνιακές τους ικανότητες (MacArthur, 2009). Οι δυνατότητες των κοινωνικών δικτύων προσφέρουν εύκολη, γρήγορη και χαμηλού κόστους επικοινωνία (Coughlan, 2010). Τα κοινωνικά δίκτυα θεωρούνται σημαντικά για τη χρήση στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς τα δεδομένα τους είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν και να είναι διαθέσιμα για το μέλλον (Kulmala & Stanton, 2009) καθώς και τα μεταδεδομένα, τα οποία προσφέρουν μέσα από διαφορετικές μορφές επικοινωνίας (Martini & Cinque, 2011., Schroeder et al., 2010).

Η άρση των γεωγραφικών περιορισμών δίνει τη δυνατότητα να αποκτούν οι μαθητές γνώσεις καθώς δεν περιορίζονται μέσω των κοινωνικών δικτύων εντός των σχολικών αιθουσών και κοινοτήτων αλλά τους επιτρέπει να έχουν πρόσβαση σε ένα παγκόσμιο δυναμικό χώρο μάθησης, επηρεάζοντας με πολλούς τρόπους τους μαθητές (Jonnavithula & Tretiakov, 2012).

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με έρευνες, πλεονεκτήματα που έχουν τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαίδευση είναι οι ευκαιρίες που παρέχονται για να υπάρχουν παιδαγωγικές πρακτικές οι οποίες έχουν αποτελεσματικότητα, όπως για παράδειγμα η μαθησιακή υποστήριξη (scaffolded learning), η διαφοροποιημένη μάθηση (differentiated learning), η επίλυση προβλημάτων μέσω της συνεργασίας και η αύξηση της συμμετοχής στις κοινότητες μάθησης (Mazman & Usluel, 2009., Wardlaw, 2010., Stansbury, 2011., Lederer, 2012., Schmitz, Hoffman & Bickford, 2012). Ακόμα, μέσω των κοινωνικών δικτύων δίνεται η δυνατότητα να καλλιεργηθεί ο διάλογος και η ανταλλαγή ιδεών, να ενισχυθεί η κριτική και η αναστοχαστική σκέψη (reflective thinking), να ενθαρρυνθεί η αλληλεπίδραση και ο διαμοιρασμός πληροφοριών/πολυμεσικού υλικού και να διευκολυνθεί η διαπολιτισμική επικοινωνία – να βελτιωθούν οι γλωσσικές δεξιότητες (π.χ. μέσω της συνεργασίας με άλλα σχολεία στον υπόλοιπο κόσμο). Επίσης, τα κοινωνικά δίκτυα ενισχύουν την ανάπτυξη κοινωνικής και συναισθηματικής νοημοσύνης (social and emotional intelligence) καθώς οι μαθητές/φοιτητές σκέφτονται τους σωστούς τρόπους συμπεριφοράς και χρήσης της γλώσσας με σκοπό την αυθεντική μορφή επικοινωνίας με τους άλλους. Επιπλέον, με τη χρήση των κοινωνικών δικτύων πετυχαίνεται μεγαλύτερη εμπλοκή από τους αδύναμους, αδιάφορους και συνεσταλμένους μαθητές, κάτι που αποδεικνύεται μέσα από την πιο ενεργή συμμετοχή, συνέπεια και υπευθυνότητα των μαθητών και της πιο συχνής παρακολούθησης με προσοχή των μαθημάτων. Η επικοινωνία των μαθητών, των γονέων και των καθηγητών βελτιώνεται και γίνεται πιο καλή και ουσιαστική.

Αναφορικά με τα οφέλη του Web 2.0 στον εκπαιδευτικό τομέα είναι ποικίλα γιατί στη συνέχεια παρουσιάζονται απόψεις ερευνητών σχετικά με αυτά. Η κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο μεριμνά για να προσεγγίζεται δημιουργικά και να εκφράζονται οι μαθητές συμβάλλοντας στην ανάπτυξη στις γλωσσικές δεξιότητες που έχουν (Αναστασίου κ.ά, 2010., Σαλονικίδης, 2011). Ακόμα μέσω των δραστηριοτήτων του Web 2.0 παρατηρείται να συμμετέχουν πιο ενεργά, ακόμα και μαθητές που έδειχναν δισταγμό στη τάξη (Waycott et al, 2010., Light, 2011), κάτι που είναι δυνατό να ευνοηθεί μέσω της πληθώρας εκφραστικών μέσων (π.χ. εικόνων, ήχων και βίντεο) που παρέχουν τα συγκεκριμένα εργαλεία (Crook, 2008). Οι μαθητές όταν πρέπει να απευθυνθούν σε ένα πιο ευρύ κοινό τότε διακρίνονται από μεγαλύτερη υπευθυνότητα, εστιάζοντας στο λόγο που παράγουν (είτε αυτός είναι ο γραπτός είτε ο προφορικός), μεριμνώντας για τις πολιτισμικές νόρμες.

Επίσης, η χρήση Web 2.0 επιτρέπει να προσαρμοστούν οι ιδιαίτερες ανάγκες που έχει κάθε μαθητής μέσω της ενσωμάτωσης πολλών δραστηριοτήτων που δεν θα γινόταν στη παραδοσιακή διδασκαλία (Gonzalez & StLouis, 2008). Πλεονέκτημα αποτελεί να επιτυγχάνονται οι διδακτικοί στόχοι καθώς οι μαθητές πρέπει να εργαστούν σε ένα νέο και σύγχρονο περιβάλλον μάθησης εμπλουτισμένο με γνωστικά ερεθίσματα, όπου συμβάλει στη δημιουργική ενεργοποίηση και παρακίνησή τους (Τζωρτζιάκης κ.ά., 2009). Επιπρόσθετα σημαντικό όφελος είναι η δυνατότητα αποτελεσματικής συλλογής, ανάλυσης και σύνθεσης πληροφοριών, ενισχύοντας τη κριτική σκέψη και την αυτονομία τους (Παλάζης, 2014., Baxteretal, 2011). Η συνεργασία που αναπτύσσεται ανάμεσα στους μαθητές είναι ένα όφελος της χρήσης Web 2.0, καθώς εργάζονται ομαδικά εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος και καθιστούν τη μάθηση μια συνεχή και ενεργητική διαδικασία (Τζωρτζιάκης κ.ά., 2009). Είναι σημαντικό για τον εκπαιδευτικό τομέα να συνδέονται και να επικοινωνούν με εκπαιδευόμενους άλλων σχολικών μονάδων (Luckin et al, 2009). Σημαντικά οφέλη είναι η ενημέρωση-υπενθύμηση για μελλοντικές εκπαιδευτικές εκδηλώσεις- δράσεις καθώς και ο υψηλότερος βαθμός εμπλοκής μαθητών/φοιτητών. Η παρακολούθηση ενός μαθήματος από τους μαθητές, εμπλουτισμένο με web 2.0 εργαλεία είναι πιο πιθανό να τους παρακινήσει να εμπλακούν σε τέτοιες δραστηριότητες (Chimo, 2012., Ajjan & Hartshorne, 2008). Τέλος, όταν γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τα web 2.0 εργαλεία όπου θεωρούνται σημαντικά εφόδια σήμερα καθώς και η καλλιέργεια των δεξιοτήτων ομαδικής εργασίας μέσω αυτών των εργαλείων κρίνεται σημαντική (Jouneau-Sion & Sanchez, 2011).

2.2. Οφέλη των δημοφιλέστερων κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση

Η εκπαίδευση όπως αναφέρθηκε προηγουμένως δεν έμεινε ανεπηρέαστη από την χρήση των ΜΚΔ όπου η ανάπτυξη τους τις τελευταίες δεκαετίες ήταν ραγδαία. Στην συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά τα οφέλη που προσφέρουν στην εκπαίδευση η χρήση δημοφιλών δικτύων.

Οφέλη εκπαιδευτικής χρήσης του Facebook

Το Facebook έχει πολλά οφέλη για τους εκπαιδευόμενους, ένα από τα οποία είναι η συμμετοχή και η αλληλεπίδραση τους (Ellison et al., 2007), όπου συμβάλει στην ανάπτυξη μιας θετικής συμπεριφοράς στη μάθηση οδηγώντας σε ποιοτική μάθηση

(Kirschner&Karpinski, 2010). Επίσης, μέσω της χρήσης του συγκεκριμένου κοινωνικού δικτύου οι συμμετέχοντες αλληλεπιδρούν και αναπτύσσεται η κριτική τους σκέψη(Lampeetal., 2008), δημιουργώντας το δικό τους προφίλ μέσω της χρήσης διάφορων μέσων και εργαλείων(Hew, 2011). Το Facebook παρέχει τη δυνατότητα καλλιέργειας ανοχής και σεβασμού στη διαφορετικότητα(Young&QuanHaase, 2009), της ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησης (Bosch, 2009), ενώ συμβάλει στη δημιουργία θετικών προοπτικών στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι μαθητές(WenTianetal., 2011).

Επιπρόσθετα, τα οφέλη της χρήσης του Facebook για τους εκπαιδευτές είναι η εφαρμογή καινοτόμων παιδαγωγικών μεθόδων ώστε να αυξήσουν το ενδιαφέρον τους και να αναπτύξουν τις γνωστικές τους ικανότητες και δεξιότητες με στόχο την αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας. Το Facebook, παρέχει ένα κατάλληλο κοινωνικό, οργανωτικό και εννοιολογικό πλαίσιο(Hew, 2011) και αποδέχεται τους συμμετέχοντες σαν χρήστες που αλληλεπιδρούν και τους εκπαιδευτές σαν καθοδηγητές(Schwartz, 2009).

Παρά τα πολλά οφέλη που προσφέρει το Facebook, οι διδάσκοντες δείχνουν να διχάζονται, αφού υπάρχουν αντίθετες απόψεις, κυρίως όσο αφορά τη χρήση του από μαθητές. Για παράδειγμα, πολλοί ερευνητές τονίζουν ότι να ασχολούνται με τα κοινωνικά δίκτυα τα παιδιά μπορούν να υιοθετήσουν μια στάση πιο θετική και να αποκτήσουν πιο μεγάλη αυτοπεποίθηση ως προς τη γραφή (Baird, 2009), ενώ αντίθετα άλλοι ερευνητές πιστεύουν ότι να ασχολούνται με τα ΜΚΔ μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ορθογραφική και γραμματική δεξιότητα τους (Barrow, 2013). Το άγχος και ο φόβος για τη προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής των εκπαιδευομένων, στη βιβλιογραφία βρίσκεται στατιστικά σε αριθμητική υπεροχή, οδηγώντας του εκπαιδευτικούς να έχουν μεγάλο ενδιασμό. Συγκριμένα, δεν είναι γνωστό πως η συλλογή των πληροφοριών της δραστηριότητας των χρηστών μπορεί αναλυθούν, με σκοπό την αξιοποίησή τους για να διαφημιστούν, έχοντας τοποθετήσει διαφημίσεις που σχετίζονται με τα ενδιαφέροντά τους στις προσωπικές στους σελίδες(Stanciuetal, 2012).

Οφέλη εκπαιδευτικής χρήσης του Twitter

Το Twitterτα τελευταία χρόνια είναι στις προτιμήσεις των νέων ατόμων αλλά έχει αποκτήσει και μια ιδιαίτερη θέση ως βοηθητικό εργαλείο στην εκπαίδευση (Lorber, 2014, Sterling, 2013, Chapman,2013).

Αναφορικά με την αξιοποίηση του Twitter στην εκπαίδευση, αξιοσημείωτο είναι ότι παρατηρείται αύξηση του αριθμού των σχολικών μονάδων και των πανεπιστημίων όπου διαθέτουν λογαριασμό στο συγκεκριμένο δίκτυο. Το Twitter επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να κάνουν ανακοινώσεις στους μαθητές τους όπου και βρίσκονται μέσω ενός μηνύματος στο Twitteraccount που διαθέτει. Το Twitter αποτελεί ένα ΜΚΔ και μπορεί να αξιοποιηθεί από εκπαιδευτικούς σαν ένα εργαλείο προσωπικής επαγγελματικής ανάπτυξης(Rego, 2010). Μια συζήτηση που μπορεί να αναπτυχτεί στο Twitter παρέχει την ευκαιρία γνωριμίας και με άλλους εκπαιδευτικούς που μπορεί να μοιράζονται τις ίδιες ανησυχίες στο παγκόσμιο χώρο του Twitter(Ray, 2010).

Το συγκεκριμένο κοινωνικό δίκτυο προσφέρει τη δυνατότητα της αλληλεπίδρασης και συνεργασίας μεταξύ σχολείων και χωρών. Ορισμένα θετικά σημεία του κοινωνικού δικτύου Twitter κατά τον Renshaw (2009) είναι ότι επιτρέπει τη συνάντηση και επικοινωνία με εκπαιδευτικούς από όλο τον κόσμο, διαφορετικών ειδικοτήτων και βαθμίδων. Ακόμα, η ταχύτητα που ενημερώνονται γύρω από το τομέα του χρήστη και η πληθώρα συνδέσμων εκπαιδευτικού υλικού καθώς επίσης και αξιοποίηση πολλών πηγών και ιδεών είναι μερικά ακόμα πλεονεκτήματα της εκπαιδευτικής χρήσης του Twitter.

Ένα παράδειγμα παιδαγωγικής αξιοποίησης του Twitter είναι η εκπαιδευτική συζήτηση #edchat η οποία εστιάζει στη δια βίου μάθηση και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών(Ελληνιάδου&Ζακόπουλος, 2011).

Συγκριτικά με το facebook, η αξιοποίηση του Twitter για εκπαιδευτικούς σκοπούς δεν επιφέρει μεγάλο φόβο για το αν διαφυλάσσονται τα προσωπικά δεδομένα κάθε χρήστη, έχοντας το άγχος μήπως τα εκμεταλλευτούν για σκοπούς του εμπορίου. Τα προσωπικά δεδομένα και η online δραστηριότητα του κάθε χρήστη, έπειτα από σχετική επεξεργασία από ειδικούς του αγοραστικού τομέα, είναι πιθανό να γίνει η χρήση τους για επιχειρησιακούς σκοπούς(Berinato&Clark, 2010). Το Twitter είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο, όπου στον εκπαιδευτικό τομέα είναι δυνατό να αξιοποιηθεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς και για επαγγελματική ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού(Boss, 2011).

Οφέλη εκπαιδευτικής χρήσης του Chat

Το Chat (συνομιλία) αποτελεί μια χρήσιμη λειτουργία στην επικοινωνία των μελών μιας ομάδας. ΤοChat έχει ενσωματωθεί σε διάφορες πλατφόρμες κοινωνικής

δικτύωσης όπως είναι το Facebook, Myspace και άλλα. Η επικοινωνία εκπαιδευτικών-μαθητών περνάει από τις τάξεις και τους χώρους του σχολείου σε καινούρια μέσα επικοινωνίας και δικτύωσης όπως είναι τα κοινωνικά δίκτυα, η ηλεκτρονική συνομιλία και το διαδικτυακό σχολείο. Μέσω της πραγματοποίησης συνομιλίας εκπαιδευτικοί αναζητούν ιδέες και πρακτικές που θα εξελίξουν την εκπαιδευτική διαδικασία.

Οφέλη εκπαιδευτικής χρήσης του Forum

Η λειτουργία ενός Forum στο Internet αποτελεί ένα χώρο διαδικτυακών συζητήσεων μέσω του οποίου τα άτομα συζητούν με τη μορφή αποσπασματικών μηνυμάτων. Η διαφορά τους από το Chat είναι ότι τα μηνύματα αρχειοθετούνται. Πολλά Forum έχουν πολύ ειδικά θέματα, περιέχοντας ποικιλία θεμάτων συζήτησης. Μια νέα συζήτηση που δημιουργείται σε ένα Forum, γνωστή ως νήμα (Thread) δίνει τη δυνατότητα να απαντήσουν όσα άτομα επιθυμούν. Ένα Forum που αναπτύσσεται ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές, τους επιτρέπει να επικοινωνούν και να συζητούν. Ένα παράδειγμα εκπαιδευτικού φόρουμ είναι το PDE, μια διαδικτυακή εκπαιδευτική κοινότητα, όπου μαθητές και εκπαιδευτικοί ενημερώνονται για εκπαιδευτικά νέα, συζητούν, επικοινωνούν και αναπτύσσουν ιδέες που αφορούν τα διδακτικά τους αντικείμενα.

Οφέλη εκπαιδευτικής χρήσης του YouTube

Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν το YouTube, το οποίο τους επιτρέπει να δείξουν στους μαθητές διάφορα βίντεο στην τάξη ή ακόμη καλύτερα να δουν οι μαθητές βίντεο στα πλαίσια των σχολικών εργασιών που πραγματοποιούν στο σπίτι. Τα συγκεκριμένα βίντεο μπορεί να είναι από ιστορικά γεγονότα, μέχρι και επιδείξεις πειραμάτων, που αφορούν για παράδειγμα, μαθήματα των θετικών επιστημών. Οι εκπαιδευτικοί βοηθούν τους μαθητές μέσω της οπτικής μάθησης να μετατρέπουν αυτά τα μέσα σε πολύ σημαντικά εργαλεία για την εκπαίδευση.

Εκτός από την προβολή βιντεοσκοπημένων μαθημάτων και συνδιαλέξεων, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως το Stanford ή το NovaSoutheastern στην Αμερική και το Πανεπιστήμιο του Cambridge στην Αγγλία, χρησιμοποιούν κάποιες ιστοσελίδες διαμοιρασμού βίντεο, όπως το YoutubeEdu, ως εργαλείο προβολής των υπηρεσιών τους.

Οφέλη εκπαιδευτικής χρήσης του Google+

Το Google+ φαίνεται ότι μπορεί να αξιοποιηθεί κατάλληλα για ένα διαμορφωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Στο συγκεκριμένο κοινωνικό δίκτυο είναι θετικό ότι οι χρήστες δεν βομβαρδίζονται από διαφημίσεις όπως συμβαίνει Facebook, γεγονός που ευνοεί για χρήση του σε εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Η δημιουργία ενός γκρουπ στο Google+ δίνει τη δυνατότητα να ελέγχεται η αλληλεπίδραση των μελών του χωρίς να υπάρχει ο φόβος μαθητές και εκπαιδευτικοί να μοιράζονται πληροφορίες που δεν αφορούν το εκπαιδευτικό σκοπό δημιουργίας του (Moran, 2011). Επιπλέον, η δυνατότητα να προσθέτουν επαφές σε κύκλους εξασφαλίζει την ορθή διοχέτευση της κάθε πληροφορίας, απομακρύνοντας τις ανησυχίες των διδασκόντων για καταπάτηση των προσωπικών τους δεδομένων (Oberer&Erkollar, 2012).

Πολλοί ερευνητές θεωρούν σημαντικό να αξιοποιηθούν τα γκρουπ με σκοπό να μοιραστούν διδακτικό υλικό για εκπαιδευτικά θέματα που επιθυμούν να παρουσιάσουν σε επόμενα μαθήματα ώστε να υπάρξουν ανατροφοδοτικά σχόλια από τους εκπαιδευόμενους (Bicer et al., 2013). Εξίσου χρήσιμο και σημαντικό πλεονέκτημα που προσφέρει το συγκεκριμένο κοινωνικό δίκτυο αποτελεί η βελτίωση που υφίσταται στη συνεργασία των εκπαιδευόμενων σχετικά με τη πραγματοποίηση ενός project (Gill, 2013).

Η απόσταση δεν αποτελεί τροχοπέδη και η συνομιλία που γίνεται ταυτοχρόνως φαίνεται πως επιτυγχάνεται με μεγαλύτερη ευκολία. Η έρευνα των Su&Wang (2013) είναι ένα παράδειγμα που αξίζει να αναφερθεί καθώς οι μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έπρεπε να κάνουν την επιλογή των φωτογραφιών για την αποφοίτησή τους. Οι μαθητές έκαναν χρήση της εφαρμογής αποθήκευσης φωτογραφιών του Google+ με σκοπό την ανάρτηση και την επεξεργασία αυτών. Οι πρωτοβουλίες και οι αποφάσεις που έπαιρναν οδήγησαν τους μαθητές στη κατάκτηση μεγαλύτερης αυτονομίας.

Οφέλη εκπαιδευτικής χρήσης των Groups

Τα Groups αποτελούν ομάδες εργασίας, δημιουργούνται από τα άτομα θέλοντας να αναπτύξουν μια πιο συγχρή επικοινωνία. Το συγκεκριμένο κοινωνικό δίκτυο θεωρείται το κέντρο ενός εκπαιδευτικού μοντέλου το οποίο είναι βασισμένο στη κοινωνική

δικτύωση. Μέσω των ομάδων θα εγγράφονται οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές και από εκεί θα αρχίζει η δραστηριότητά τους. Οι συγκεκριμένες ομάδες εργασίας είναι δυνατό να δημιουργηθούν μέσω των GoogleGroups, YahooGroups και με τα Groups στο Facebook, LinkedIn και άλλα. Στο συγκεκριμένο κοινωνικό δίκτυο μπορεί κάποιος να επεξεργαστεί ένα εμπλουτισμένο κείμενο εύκολα και γρήγορα. Ακόμα, έχει τη δυνατότητα να οργανώσει σε φακέλους το υλικό του.

Οφέλη εκπαιδευτικής χρήσης των Blogs

Τα ιστολόγια(Blogs) επιφέρουν εκπαιδευτικά οφέλη. Τα εκπαιδευτικά οφέλη των ιστολογίων είναι η λειτουργία τους σαν μια online αρχειοθήκη για εργασίες (“onlineportfolioofwork” ή “e-portfolio”) και η πρόοδος που παρουσιάζουν οι μαθητές γίνονται διαθέσιμα σε ένα οργανωμένο ηλεκτρονικό περιβάλλον που θεωρείται ιδανικό για να αναστοχαστούν (Richardson, 2010). Τα ιστολόγια αναπτύσσουν ένα online περιβάλλον συνεργασίας επιδιώκοντας να αυξηθεί η τάση να αλληλεπιδρούν τα μέλη. Η δομή που έχουν τα ιστολόγια συμβάλει στη διευκόλυνση των μαθητών της έκφρασης της γνώμης τους (Garofalakis et al, 2013., Light&Polin, 2010). Οι μαθητές όταν διαβάζουν κάθε ανάρτηση που κάνουν οι συμμαθητές τους μπορούν να κάνουν τη διάκριση της γνώμης, να ακολουθούν τη λογική συνέχεια των επιχειρημάτων των άλλων, να κάνουν σχολιασμό και να μπορούν να πραγματοποιούν τη συμμετοχή τους σε συζητήσεις με αποτελεσματικό τρόπο. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τα ιστολόγια με δύο βασικούς τρόπους: α) σαν αποθήκη που εμπεριέχει το εκπαιδευτικό υλικό και β) σαν ηλεκτρονικό χώρο όπου εργάζονται και εκφράζονται οι μαθητές. Στη πρώτη περίπτωση, οι εκπαιδευτικοί μαζεύουν υλικό παιδαγωγικό (συλλογή ασκήσεων, σημειώσεων κλπ.) και το μοιράζονται με τους μαθητές και συναδέλφους για σχολιασμό του. Μέσα από το διάλογο που αναπτύσσεται το υλικό βελτιώνεται και διαδίδεται. Στη δεύτερη περίπτωση, ο εκπαιδευτικός αναθέτει στους μαθητές μία σύνθετη ομαδική εργασία (project), μέσα από την οποία το μαθητικό κοινό οργανώνεται και τα παιδιά θα μπορούν να κάνουν έλεγχο του υλικού που συγκεντρώθηκε. Η ομαδική επεξεργασία και επικοινωνία που παρέχει το ιστολόγιο, το καθιστά ως σημαντικό για να συντονιστεί μια εργασία. Οι μαθητές που συμμετέχουν στην εργασία, αισθάνονται ικανοποίηση με την ολοκλήρωση της και μαθαίνουν τη συνεργασία και μάλιστα την ηλεκτρονική. Όλα όσα αναφέρθηκαν είναι δυνατό να βελτιώσουν την πληροφοριακή παιδεία (informationliteracy) (Solomon&Schrum, 2010), να αυξήσουν τη κριτική

ικανότητα τους (Qin, 2014) και να προωθήσουν την αυτομάθηση (self-learning) (Amiretal, 2011).

2.3. Κοινωνικά δίκτυα και εκπαιδευτικοί

Οι εκπαιδευτικοί για να προσαρμοστούν στη σύγχρονη εποχή αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση όπου πρέπει να έρθουν αντιμέτωποι, καθώς οφείλουν να μεριμνούν για τη σχεδίαση και το συντονισμό ουσιαστικών δραστηριοτήτων μάθησης καθώς και στην υποστήριξη των εκπαιδευόμενων να εμπλακούν στις συγκεκριμένες δραστηριότητες (Strawbridge, 2010). Στη εποχή της ψηφιακής αύξησης, η αλλαγή της σχέσης μαθητή – εκπαιδευτικού είναι ποιοτική μέσα από τη συνεχόμενη ανατροφοδότηση που παρέχει ο εκπαιδευτικός στο μαθητή αναφορικά με τη χρήση του web 2.0, έχοντας αναλάβει να διευκολύνει, να συμβουλευεί και να καθοδηγεί (Λαφατζή, 2005., Baxteretal, 2011).

Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός και η διδακτική προσέγγιση βασισμένη στις σημερινές ανάγκες θα έχουν αποτελεσματικότητα αν ληφθούν υπόψη κάποιες συνιστώσες. Αρχικά, είναι σημαντικό στοιχείο οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιούν διδακτικά εργαλεία τα οποία είναι δυνατό να κρατήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον που έχουν οι μαθητές. Οι διδάσκοντες είναι σημαντικό να πραγματοποιούν την παρακίνησή τους από τους μαθητές τους και να μένουν εστιασμένοι σε καινούριες τεχνολογίες, οι οποίες θα απηχούν στους μαθητές αποτελώντας μια καθημερινή τους συνήθεια. Οι μαθητές είναι δυνατό να έχουν μεγαλύτερη προθυμία για να αξιοποιήσουν περαιτέρω τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιώντας τα ως νέα διδακτικά εκπαιδευτικά εργαλεία (Μπατσίλα, 2011).

Η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση, σύμφωνα με τους Bower et al (2009), θεωρούν ότι είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό πως η τεχνολογία είναι απλά ένας μεσολαβητής και το είδος της δραστηριότητας και η διαδικασία που θα σκέπτονται οι μαθητές είναι τα στοιχεία που καθορίζουν την ποιότητα μάθησης στην οποία εμπλέκονται οι μαθητές.

Ο εκπαιδευτικός για να μην υπάρξει σύγχυση από όλες τις επιλογές που του δίνονται είναι προτιμότερο να αρχίσει με έναproject χρησιμοποιώντας αρχικά ένα web 2.0 εργαλείο (Berg, 2011). Ο εκπαιδευτικός πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή σε εργαλεία και τα ΜΚΣ όπου δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να δημοσιοποιούν εργασίες σε ένα κοινό που είναι ευρύ αλλά ανώνυμο. Οι διδάσκοντες πριν κάνουν την

επιλογή αυτής της δυνατότητας για τη προστιθέμενη αυθεντική διάσταση των εργασιών, είναι σημαντικό να εστιάσουν στους πιθανούς κινδύνους σχετικά με τη καταλληλότητα του περιεχομένου που αναρτούν και για ιδιωτικά θέματα(Waycottetal, 2010., Chartrand, 2012).

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ενημερώνονται καθώς υπάρχουν οι γενικοί όροι για τη χρήση της κάθε ιστοσελίδας που χρησιμοποιούν και να δείχνουν σεβασμό στα πνευματικά δικαιώματα που έχουν οι μαθητές τους και να μην δημοσιεύουν εργασίες τους χωρίς να έχουν λάβει την έγκρισή τους, καθώς υπάρχει η πιθανότητα κάποιος να τις χρησιμοποιήσει για εμπορικούς σκοπούς(Jouneau-Sion&Sanchez, 2011).

Άλλο ένα σημαντικό στοιχείο είναι οι εκπαιδευτικοί να καθοδηγούν σωστά τους μαθητές. Οι διδάσκοντες οφείλουν να μεριμνούν για να υπάρχει συντονισμός και να γίνεται η παρακολούθηση των εργασιών των μαθητών αλλά και για τον τρόπο που συνεργάζονται στα κοινωνικά δίκτυα (Τζιμογιάννης, 2007). Επίσης, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να γνωρίζουν ότι οι μαθητές μπορεί να αγνοούν πως να κάνουν αποτελεσματική χρήση των κοινωνικών δικτύων για να αποκτήσουν γνώσεις και νέες δεξιότητες, γι' αυτό θα πρέπει να δίνουν κατευθυντήριες γραμμές για να οδηγηθούν στην επίτευξή τους (Yoo&Huang, 2011). Σύμφωνα με τη Sieber (2010) κρίνεται σημαντική η διαπραγμάτευση που γίνεται εκ των προτέρων σχετικά με τους κανόνες που αφορούν τη συμπεριφορά, την αλληλεπίδραση και την εμπλοκή στα κοινωνικά δίκτυα.

Μια πολύ σημαντική συνιστώσα είναι η επιμόρφωση– κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών κρίνεται απαραίτητη για την ανάπτυξη νέων διδακτικών πρακτικών κάνοντας χρήση υπεύθυνα για τα σύγχρονα εργαλεία (Sharplesetal., 2009). Η νέα γενιά έχει επιφέρει στο τρόπο ζωής της τα web 2.0 εργαλεία με έντονο βαθμό γιατί για να υφίσταται μια ολοκληρωμένη επιμόρφωση των διδασκόντων θα πρέπει να επιχειρείται να συμπεριληφθεί και η γνώση για τους τρόπους που θα αξιοποιηθούν τα νέα εργαλεία στη διδακτική πράξη(Λαϊνά, 2013).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1.Εννοιολογική αποσαφήνιση της «επικοινωνίας»

Στη βιβλιογραφία η έννοια της επικοινωνίας έχει πολλούς ορισμούς. Η ποικιλία των ορισμών που έχουν δοθεί για την επικοινωνία αντιστοιχεί σε διαφορετικές προσεγγίσεις(Fiske, 1990).

Οι διάφοροι ορισμοί της επικοινωνίας συγκλίνουν στην άποψη ότι η επικοινωνία αφορά μια διαδικασία που είναι σύνθετη και αφορά την ανάπτυξη επαφής μεταξύ των ατόμων και δημιουργείται από ανάγκες κοινής δραστηριότητας(Πετρόφσκι, 1990). Η επικοινωνία χαρακτηρίζεται ακόμα από κατανόηση και συνεργατικό πνεύμα(Μπαμπινιώτης, 1998), καθώς και τη μεταβίβαση και ανταλλαγή πληροφοριών και μηνυμάτων από αυτόν που έχει τον ρόλο του πομπού σε εκείνον που βρίσκεται στον ρόλο του δέκτη, χρησιμοποιώντας σύμβολα και κωδικούς (Παπαλεξανδρή 2002., Μπουραντάς, 2002).

Η έννοια της επικοινωνίας είναι δυνατό να χρησιμοποιείται με τη συνηθισμένη γενική σημασία του, αλλά και με την ειδικότερη εφαρμογή του στις περιπτώσεις οργανισμών όπως είναι οι σχολικοί οργανισμοί. Σύμφωνα με τη γενική σημασία του όρου: «Η επικοινωνία είναι η ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων, μέσω της οποίας αναπτύσσονται σχέσεις»(Κόκκος, 1998), «η αμφίδρομη διαδικασία κατά την οποία διάφορες πληροφορίες ανταλλάσσονται και κατανοούνται από δύο ή περισσότερους ανθρώπους»(Κουτούζης, 1999).

Στο πλαίσιο λειτουργίας της επικοινωνίας υπάρχει το μέσον(ο διάυλος επικοινωνίας), το θέμα, οι συνθήκες, καθώς και οι επικοινωνιακές προθέσεις του πομπού και του δέκτη, ενώ η επιτέλεση της επικοινωνίας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω των συστημάτων συμβόλων όπως είναι η γλώσσα, τα σήματα, οι χειρονομίες κτλ. Κάθε κοινότητα με την επικοινωνία αποκτά το χαρακτήρα του κοινωνικού σχήματος στο

οποίο αναπτύσσεται. Η ποιότητα της λειτουργίας του κοινωνικού σχήματος συναρτάται προς τον χαρακτήρα της επικοινωνίας σε διαπροσωπικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο των οργανισμών(Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Η επικοινωνία αποτελεί προϋπόθεση για τη συνεργασία.

3.2.Η επικοινωνία στη σχολική μονάδα

Η έννοια της σχολικής μονάδας αφορά το σύνολο των έμψυχων και άψυχων στοιχείων τα οποία έχουν συμμετοχή και συμβάλλουν στην εκπαιδευτική διαδικασία σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, με προκαθορισμένους σκοπούς και στόχους. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις ή ο εξοπλισμός μιας σχολικής μονάδας, η γεωγραφική περιοχή που βρίσκεται καθώς και το σχολικό έτος που λειτουργεί είναι στοιχεία της συγκεκριμένης έννοιας. Στοιχεία αποτελούν επίσης το εκπαιδευτικό, διοικητικό ή βοηθητικό προσωπικό καθώς και οι μαθητές ως μέλη μιας σχολικής μονάδας (Γερούκη, 2012).

Η επικοινωνία υφίσταται παντού μέσα στο σχολείο και πρόκειται μάλιστα για το συνδετικό κρίκο όλων των εμπλεκομένων του. Η σχολική μονάδα είναι ένας οργανισμός που εξελίσσεται και προσαρμόζεται ώστε να ανταποκρίνεται σε κάθε πρόκληση της σύγχρονης κοινωνίας. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας καθιστά αναγκαίο τη προσαρμογή του σχολείου στις νέες προκλήσεις της εποχής έτσι ώστε να μπορέσει να καταστεί ένας ανταγωνιστικός μηχανισμός. Το σχολείο πρέπει να αντιλαμβάνεται ότι εντάσσεται στην ευρύτερη κοινωνία και να μπορεί είναι δεκτικό σε νέες ιδέες και γεγονότα, έχοντας γνώση του περιεχομένου του. Επίσης, το σχολείο έχει την ικανότητα να είναι ελαστικό και ανοικτό σε νέες προοπτικές και προκλήσεις, να αναπτύσσει νέες στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων ακολουθώντας ταυτόχρονα και τα πιστεύω του. Τέλος, ο σχολικός οργανισμός μπορεί να αντιλαμβάνεται την ανάγκη για συνεργασία με άλλα σχολεία και φορείς, να επικοινωνεί με μαζί τους με σκοπό τη μάθηση και τη βελτίωση του(McGilchrist, Myers&Reed, 1997).

3.2.1. Η σημασία της επικοινωνίας στη σχολική μονάδα

Η επικοινωνία είναι μια καθοριστική συνθήκη για να πετύχουν οι οργανισμοί τους στόχους τους (Mullins, 2007). Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί δίνουν βαρύτητα στη σημασία της επικοινωνίας, καθώς οι εργασίες και η διδασκαλία πραγματοποιείται μέσω της λεκτικής επικοινωνίας(Hanson, 1996).

Η επικοινωνία αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διαχείριση της εκπαιδευτικής καθημερινότητας. Η ομαλή και αποδοτική λειτουργία του σχολείου προϋποθέτει να συνεργαστούν αρμονικά οι εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας αλλά και να έχουν μια καλή συνεργασία οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές(Σαΐτης, 1994). Επιπλέον, η επικοινωνία βοηθά στη συγκέντρωση πληροφοριών τις οποίες χρειάζονται τα στελέχη της εκπαίδευσης, ώστε να λαμβάνουν σωστές αποφάσεις(Σαΐτη, 2007).

Η σημασία της επικοινωνίας στην εκπαίδευση έγκειται στο ότι το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί έναν οργανισμό ανοικτό στο περιβάλλον του. Η αλληλεπίδρασή του με πολλούς φορείς, κοινωνικού, πολιτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα συνιστά αναγκαία την επικοινωνία καθώς και μέσο για τη συνεχή ανανέωσή του. Στο σχολείο, η ικανότητα επικοινωνίας μεταξύ των μελών της συνιστά αναγκαία συνθήκη για να λειτουργεί ομαλά. Με την έννοια της επικοινωνίας στο σχολείο δεν νοείται μια απλή μεταβίβαση πληροφοριών και μηνυμάτων αλλά μια διαδικασία επαφής, αλληλοκατανόησης και αλληλεπίδρασης μεταξύ των ατόμων ανεξαρτήτως ιεραρχίας. Η επικοινωνία, λοιπόν, δρα συνολικά και επηρεάζει σε μέγιστο βαθμό τον τρόπο που λειτουργεί καθημερινά. Οι παιδαγωγικές σχέσεις και τα προβλήματα που προκύπτουν σε μια σχολική μονάδα είναι συνδεδεμένα με τη ποιότητα της επικοινωνίας προς όλες τις κατευθύνσεις(Μερκούρη & Σταμάτης, 2009). Η παιδαγωγική σχέση που αναπτύσσεται σε ένα σχολείο ορίζεται ως διαπροσωπική επικοινωνία. Οι σχέσεις που δημιουργούνται από τη λειτουργική επικοινωνία συνιστούν το πλαίσιο ή δημιουργούν ένα κλίμα όπου διαδραματίζεται η παιδαγωγική περιπέτεια(Παπακωνσταντίνου, 2000).

Επίσης, η επικοινωνία στο σχολικό οργανισμό είναι βασική προϋπόθεση για να διαμορφωθεί ένα θετικό κλίμα μεταξύ των μελών του. Ο διευθυντής- ηγέτης είναι σημαντικό να δείχνει σεβασμό προς τους εκπαιδευτικούς της μονάδας του και ενδιαφέρεται για τα συναισθήματα και τις ανάγκες τους, να τους εμπνέει σε μια διαβίου ανέλιξη του επαγγελματισμού τους με τη συμμετοχή τους σε ενδουηρησιακές επιμορφώσεις, σε εκπαιδευτικά προγράμματα, σε σεμινάρια, κ.ά. Το σωστό επικοινωνιακό κλίμα ανάμεσα στο διευθυντή και στα μέλη του συλλόγου διδασκόντων πρέπει να είναι συνεργατικό και όχι με διαθέσεις ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τον Σαΐτη (2014) η επικοινωνία στις σχολικές μονάδες έχει μεγάλη βαρύτητα γιατί οι εργασίες μέσα στο σχολείο πραγματοποιούνται μέσω της λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας.

Η επικοινωνία στη σχολική μονάδα διαδραματίζει το πιο σημαντικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία για να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί μέσα από αυτή. Με τη καλή επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων (δάσκαλοι, μαθητές, ηγεσία, γονείς) αποφεύγονται οι παρανοήσεις και οι συγκρούσεις μεταξύ τους, αναπτύσσονται καλές σχέσεις και ομαδικό πνεύμα ανάμεσα στα μέλη.

Ο Σαΐτης (2002) επισημαίνει ότι τα μέλη του σχολείου θα πρέπει να έχουν επικοινωνιακές δεξιότητες οι οποίες είναι:

- 1) *Οι ικανότητες αποτελεσματικής συνεργασίας*
- 2) *Επαγγελματισμός*
- 3) *Αντιληπτικές ικανότητες.*

3.2.2. Εισαγωγή καινοτομιών στο ελληνικό σχολείο

Το εκπαιδευτικό σύστημα αλληλεπιδρά με την κοινωνία δημιουργώντας την ανάγκη για αλλαγές στον εκπαιδευτικό τομέα. Οι αλλαγές που επιδιώκονται παίρνουν μια καινοτόμα μορφή ή μεταρρύθμιση αλλά εξαιτίας του γραφειοκρατικού ελληνικού συστήματος και της οργάνωσης της εκπαίδευσης οι αλλαγές γίνονται μέσω της επιβολής στους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές των σχολικών μονάδων από τη κεντρική διοίκηση ενός επιβλητικού και διεκπεραιωτικού ρόλου.

Σε ένα σχολείο που είναι γραφειοκρατικό είναι δύσκολο να εισάγεις καινοτομίες και αλλαγές καθώς οι φορείς που θα την εφαρμόσουν, διδακτικό προσωπικό και διευθυντές σχολείων, δεν είναι δυνατό να τις υποστηρίξουν. Η καινοτομία για να πραγματοποιηθεί και να εφαρμοστεί έχοντας συνεχή αποτελέσματα είναι σημαντικό οι σκοποί και στόχοι της να αποτελέσουν σκοπούς και στόχους όλων των εμπλεκόμενων με τη σχολική μονάδα. Η εφαρμογή της καινοτομίας θα πρέπει να γίνεται έτσι ώστε τα αποτελέσματα της να είναι μετρήσιμα για να αξιολογείται η αποτελεσματικότητα της κάθε καινοτομίας. Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης ενισχύει την επικοινωνία μέσω της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών (Κολέζα, 2014).

3.2.3. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση

Η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών είναι μια καινοτομία στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η πρόοδος της κάθε χώρας επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα της

εκπαίδευσης που η καθεμία παρέχει γι' αυτό η εισαγωγή νέων μεθόδων διδασκαλίας στην εκπαίδευση θα μπορούσε να δώσει σημαντική οικονομική αλλά και κοινωνική ώθηση σε κάθε χώρα(Καριπίδης, 2013).

Η ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών αφορά μια ιδιαίτερα δύσκολη και περίπλοκη διαδικασία, η οποία απαιτεί χρόνο και συνεχή προσπάθεια. Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν βασικό παράγοντα για την επιτυχή ένταξη των Νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί είναι σημαντικό να είναι προετοιμασμένοι κατάλληλα για να έχουν τη δυνατότητα στήριξης της διδακτικής τους διαδικασίας μέσα από την εφαρμογή τους. Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν αυτοπεποίθηση για να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους ορθά ώστε να βοηθήσουν τους μαθητές. Η εξέλιξη των υπολογιστών που συνεχώς μεταβάλλεται επηρεάζουν την ικανότητα των εκπαιδευτικών να ενσωματώσουν την τεχνολογία στην διδακτική τους πράξη καθώς φαίνεται ότι τους χρησιμοποιούν σαν εργαλείο χειρισμού αποτελώντας μια θετική εμπειρία στο περιβάλλον της τάξης(Peggy&Ottenbreit-Leftwich, 2010). Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών πρέπει να επικεντρωθεί σε δεξιότητες των Νέων Τεχνολογιών(Jimoyiannis&Komis, 2006). Ο μαθητής βρίσκεται στο επίκεντρο της διαδικασίας και αλληλεπιδρά με το περιεχόμενο, τον εκπαιδευτικό, τους συναθλητές του και την τεχνολογία.

Η διερεύνηση της μάθησης με τις Νέες Τεχνολογίες, τα τελευταία χρόνια, αφορά και τη μέτρηση των συνεπειών της συνεργατικής μάθησης, την αυξανόμενη αυτονομία του μαθητή, το ρόλο του εκπαιδευτικού και άλλες επιρροές(Νικολοπούλου, 2010).

3.2.4. Εμπόδια εφαρμογής των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην επικοινωνία του σχολείου δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση καθώς δεν είναι λίγες οι φορές που παρουσιάζονται προβλήματα στη χρήση τους. Η έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών έχουν ως απόρροια την αποτυχία της ένταξής τους στη διδασκαλία του γνωστικού τους αντικειμένου. Επίσης, η χρήση των ηλεκτρονικών-τεχνολογικών μέσων γίνεται δύσκολη εξαιτίας κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων. Στη σύγχρονη εποχή, παρά τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, υπάρχουν οικογένειες που αδυνατούν να έχουν πρόσβαση σε ψηφιακές συσκευές ή στο διαδίκτυο, εξαιτίας οικονομικών δυσκολιών. Έτσι, λοιπόν, αυξάνεται το «ψηφιακό χάσμα» μεταξύ γονέων και παιδιών οι οποίοι προέρχονται

από κατώτερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα. Επίσης, πολλοί γονείς μπορεί να αντιμετωπίζουν προβλήματα με το χειρισμό της γλώσσας επικοινωνίας καθώς προέρχονται από άλλες χώρες, γεγονός που οδηγεί σε μεγαλύτερη δυσκολία της χρήσης των νέων τεχνολογιών ως μέσο επικοινωνίας με το σχολικό οργανισμό (Kosaretskii&Chernyshova, 2013., Hoffman, Podikunju-Hussain&Ridout, 2015).

Ένας άλλος λόγος που μπορεί να σχετίζεται με τη μειωμένη χρήση των Νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση είναι οι ελλειπείς δομές. Σε πολλά σχολεία δεν υπάρχουν αρκετοί Η/Υ ή δεν υπάρχει καλή σύνδεση στο διαδίκτυο. Επιπλέον, δεν είναι λίγες οι φορές όπου οι εκπαιδευτικοί διστάζουν να χρησιμοποιήσουν τις Νέες τεχνολογίες εξαιτίας του μεγάλου φόρτου εργασίας τους και του περιορισμένου εκπαιδευτικού χρόνου που τους παρέχεται(Μόρφη, 2013). Η κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών και ταυτόχρονα ο κατάλληλος εξοπλισμός των σχολικών μονάδων θα είχε μια επιτυχή ενσωμάτωση των Νέων τεχνολογιών. Εξίσου σημαντική είναι η αναδόμηση των αναλυτικών προγραμμάτων η οποία θα προωθεί τη χρήση των Νέων τεχνολογιών ως ένα δυναμικό εργαλείο μάθησης με σκοπό την ενίσχυση της ενεργούς εμπλοκής των μαθητών και της οικοδόμησης της γνώσης (Χαραλάμπους & Ιωάννου, 2008).

3.3.Τα ΜΚΔ ως εργαλείο για την επικοινωνία στο σχολείο

Τα ΜΚΔ είναι για τον εκπαιδευτικό ένα εργαλείο που μπορεί να βελτιώσει το ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου του. Ο εκπαιδευτικός αξιοποιώντας την «εξ'αποστάσεως εκπαίδευση» φεύγει από την αίθουσα διδασκαλίας και τις παραδοσιακές δασκαλοκεντρικές μεθόδους διδασκαλίας και οδηγείται στα διαδικτυακά περιβάλλοντα κοινωνικής δικτύωσης, τα οποία δημιουργούν πολλές δυνατότητες αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας οι οποίες είναι: η υποστήριξη ανταλλαγής ιδεών, η συνεργασία για κοινό έργο, η οικοδόμηση περιεχομένου, η έκφραση μέσω πολυτροπικών κειμένων. Πολλοί ερευνητές επισημαίνουν ότι οι αίθουσες διδασκαλίας έχουν λεπτούς τοίχους(thinwalls), με την έννοια ότι εκπαίδευση μπορεί να συνεχιστεί και έξω από την αίθουσα διδασκαλίας και παράλληλα την ίδια στιγμή σε άλλες αίθουσες διδασκαλίας, με άλλους μαθητές και άλλους δασκάλους σε κάθε μέρος του κόσμου(Richardson, 2009).

Η χρήση των ΜΚΔ συμβάλει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, της επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, της επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών, αυξάνοντας τη ποιότητα της μάθησης μέσω του προβληματισμού και επιτρέποντας να σχηματιστούν διαφορετικές απόψεις και προοπτικές(Siemens&Tittenberger, 2009).

Η χρήση των ΜΚΔ είναι δυνατό να γίνει με διάφορους τρόπους στην παιδαγωγική διαδικασία, προσφέροντας διαδραστικότητα και στοχεύοντας σε συνεργασία. Επίσης, τα ΜΚΔ συμβάλλουν στη προώθηση του γραμματισμού με τη συγγραφή κειμένων σε αυθεντικές επικοινωνιακές περιστάσεις, επιτρέπουν τη συνεργατική μάθηση αλλά υποστηρίζουν παράλληλα την εξατομικευμένη διδασκαλία, καθώς μπορούν να έχουν πρόσβαση στα ΜΚΔ ανά πάσα ώρα και στιγμή, ενώ ταυτόχρονα προσφέρουν τη δυνατότητα διαθεματικής προσέγγισης των γνωστικών αντικειμένων(Huffaker, 2005, Duffy&Bruns, 2006).

3.4. Διαπροσωπικές Σχέσεις στο Περιβάλλον του Διαδικτύου

Η επικοινωνία είναι βασική προϋπόθεση για τις διαπροσωπικές σχέσεις. Το διαδίκτυο αποτελεί ένα μέσο επικοινωνίας το οποίο δημιουργεί διαπροσωπικές σχέσεις καθώς και η πραγματοποίηση κοινωνικών αλληλεπιδράσεων είναι βασική επιδίωξη των χρηστών του διαδικτύου. Σε διάφορες διαδικτυακές ομάδες εμφανίζεται συχνά η ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων. Έτσι, λοιπόν, η ύπαρξη διαπροσωπικών σχέσεων προϋποθέτει την επίτευξη της επικοινωνίας και αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων (Καψάλης, 2003).

Πολλοί ερευνητές επισημαίνουν ότι το διαδίκτυο και τα ΜΚΔ είναι εναλλακτικές λύσεις στη διαπροσωπική επικοινωνία, παρέχουν άλλου τύπου επιλογές ή λειτουργούν ως μια πτυχή συμπληρωματική στην επικοινωνία των ατόμων. Η δημοτικότητα των κοινωνικών δικτύου που συνεχώς αυξάνεται επηρεάζει τη μορφή και τη ποιότητα των κοινωνικών σχέσεων των ατόμων(Ellison&al., 2011).

Σύμφωνα με τουςParks και Floyd (1996) οι οποίοι υπήρξαν από τους πρωτεργάτες της έρευνας στις διαπροσωπικές σχέσεις στο διαδίκτυο, υποστηρίζουν ότι οι διαδικτυακές σχέσεις δημιουργούνται και αναπτύσσονται γρήγορα, διευρύνονται για να συμπεριλάβουν οικογένεια και φίλους και έπειτα μεταβαίνουν στο κοινωνικό περιβάλλον. Η διαπροσωπική επικοινωνία μέσω των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης έχει μεγάλη σημασία καθώς πραγματοποιεί κάποιες λειτουργίες. Οι

συγκεκριμένες λειτουργίες αφορούν τη κάλυψη των προσωπικών και κοινωνικών αναγκών των ατόμων μέσω της επικοινωνίας, να πραγματοποιήσουν τις κοινωνικές υποχρεώσεις τους, να επηρεάσουν άλλα άτομα, να ενισχύσουν την αίσθηση του εαυτού τους, να αναπτύξουν σχέσεις(Verderber&Verderber, 2006).

Η επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης μέσα στην εκπαίδευση είναι αξιοσημείωτη. Τα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας μεταξύ αυτών και όσων των χρησιμοποιούν. Επίσης, τα ΜΚΔ ενισχύουν την ανταλλαγή ιδεών, τη συνεργασία για παραγωγή κοινού έργου, την οικοδόμηση περιεχομένου, την έκφραση μέσω κειμένων. Επιπλέον, η χρήση των ΜΚΔ ενισχύει την επικοινωνία ανάμεσα σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και βελτιώνει και προωθεί την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Η χρήση των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι απαραίτητη και στην Ανώτατη εκπαίδευση. Συμπεραίνεται μέσα από όσα αναφέρθηκαν ότι η χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση οδηγεί σε μια νέα κουλτούρα, σε μια μάθηση που βασίζεται στις αρχές της συλλογικής ανακάλυψης(Douglas&Seely-Brown, 2011).

3.5.Εφαρμογές-Λογισμικά Στην Σχολική Επικοινωνία

Οι νέες τεχνολογίες δίνουν τη δυνατότητα ενδυνάμωσης της επικοινωνίας σχολείου-οικογένειας ενισχύοντας τη συμμετοχή των γονέων στη σχολική ζωή.

Σύμφωνα με τους Sad, Konca, Ozer&Acar (2016) ο όρος e-nvolment αναφέρεται στο τρόπο που οι γονείς είναι δυνατό να συμμετάσχουν στη σχολική ζωή των παιδιών τους ώστε να ενημερωθούν, να παρακολουθήσουν την πρόοδο τους, μέσω της χρήσης των Νέων Τεχνολογιών(Sad, etal., 2016). Πολλά σχολεία με σκοπό την επίτευξη της μετάδοσης της πληροφορίας στην οικογένεια των μαθητών κάνουν χρήση διάφορων ψηφιακών μέσων όπως είναι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τα ηλεκτρονικά μηνύματα, το Facebook, Twitter κι άλλες ηλεκτρονικές εφαρμογές (Hoffman, etal., 2015). Υπάρχουν πληθώρα ηλεκτρονικών εφαρμογών όπου δίνουν τη δυνατότητα επικοινωνίας του εκπαιδευτικού με τον μαθητή, αλλά και του σχολείου με την οικογένεια. Κάποιες από αυτές είναι το Edmodo, Classdojo, Seesaw, Remind και Οδυσσέας - εξ αποστάσεως εκπαίδευση όπου παρουσιάζονται στη συνέχεια.

5) Classdojo- Χαρούμενη Τάξη

Οι Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση δεν αφορούν μόνο τη χρήση λογισμικών αλλά παρέχουν μαθηματικές μεθόδους και τεχνικές προσομοίωσης που υπάρχουν μέσα σε αυτές. Οι τεχνικές προσομοίωσης είναι δυνατό να αποτελέσουν απαραίτητο εργαλείο για τη διδακτική χρήση τους (Γεωργακάκης, 2017). Η εφαρμογή classdojo.com είναι μια ιδέα προσομοίωσης που αφορά τη διαχείριση συμπεριφοράς των μαθητών. Μέσω της εφαρμογής classdojo ο εκπαιδευτικός μετατρέπει τη τάξη σε ένα ευχάριστο παιγνιοποιημένο περιβάλλον καθώς οι μαθητές έχουν ενεργό ρόλο σε αυτό επιλέγοντας το δικό τους χαρακτήρα avatar. Στη διάρκεια της διδακτικής πράξης επιτρέπεται η θετική και αρνητική επιβράβευση για τον μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τη συγκεκριμένη εφαρμογή για τη διαχείριση θεμάτων συμπεριφοράς των μαθητών, κάνοντας χρήση φιγούρων από μικρά τερατάκια (CurriculumReview, 2016). Στο classDojo έχουν πρόσβαση ο διευθυντής του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και οι μαθητές. Κάθε μαθητής δίνει το όνομά του στο avatar που θέλει να αξιοποιήσει, δημιουργώντας ένα είδος ταύτισης. Ο εκπαιδευτικός δίνει θετικούς βαθμούς στο avatar ανάλογα με τη συμπεριφορά του μαθητή ή αφαιρεί αντίστοιχα βαθμούς. Το ClassDojo λειτουργεί σαν ένα συμβολικό σύστημα οικονομίας (Garcia&Hoang, 2015).

Η συγκεκριμένη εφαρμογή αποτελεί μια εφαρμογή παρακολούθησης συμπεριφοράς που επιτρέπει στους διδάσκοντες να δίνουν βαθμούς ή να αφαιρούν βασισμένοι στη συμπεριφορά που έχει ο κάθε μαθητής. Οι τομείς βαθμολόγησης της εφαρμογής είναι: η προσπάθεια, η συνεργατικότητα, η επιμονή, η βοήθεια προς τους συμμαθητές, οι ακαδημαϊκές επιδόσεις και η συμμετοχή. Οι μαθητές δέχονται μια άμεση και σε πραγματικό χρόνο (αν διαθέτουν smartphones ή ταμπλέτες) ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό που αφορά τη θετική τους συμπεριφορά, τους επιβραβεύουν για τη συμπεριφορά τους έχοντας ως απόρροια την εμπλοκή όλων και περισσότερων στη διαδικασία, θέλοντας να αυξήσουν τους θετικούς βαθμούς τους. Το ClassDojo ενσωμάτωσε στη πλατφόρμα του βιντεάκια που αφορούν την «ανάπτυξη νοοτροπίας» (growthmindset) όπου δείχνουν μοντέλα συμπεριφοράς, όπου οι χαρακτήρες (τερατάκια) αντιμετωπίζουν προβλήματα, αναπτύσσουν διάφορες στρατηγικές επίλυσής τους, προσπαθούν, αποτυγχάνουν και διαχειρίζονται την αποτυχία τους. Οι μαθητές φαίνεται πως έχουν ταύτιση με τις συγκεκριμένες συμπεριφορές, τις μιμούνται και η διαδικασία αυτή τους οδηγεί να ενστερνίζονται πρότυπα συμπεριφοράς (CurriculumReview, 2016).

Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να προσκαλέσουν τους γονείς των μαθητών στη συγκεκριμένη πλατφόρμα, δίνοντάς τους την ευκαιρία να έχουν άμεση πρόσβαση στο τι συμβαίνει στην τάξη, σε πραγματικό χρόνο πολλές φορές, ανάλογα με την περίπτωση, να είναι ενήμεροι για τις συμπεριφορές που εκδηλώνουν τα παιδιά τους, ή να πραγματοποιούν διαμοιρασμό μαζί τους πληροφοριών και ανακοινώσεων. Οι γονείς επιτρέπεται να έχουν επικοινωνία με τον εκπαιδευτικό αναπτύσσοντας την επικοινωνία και τη κατανόηση ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς-γονείς-μαθητές. Όσον αφορά τις επιδόσεις των μαθητών, εμφανίζονται σε στατιστική μορφή (κυκλόγραμμα). Οι γονείς των παιδιών με τους κωδικούς τους μπορούν να βρίσκονται σε πραγματικό χρόνο και να ενημερώνονται αμέσως για τις επιδόσεις των παιδιών τους. Το άρθρο που δημοσιεύτηκε στις 16 Νοεμβρίου 2014 τους *NewYorkTimes* υποστηρίζει ότι κάποιοι γονείς, δάσκαλοι και ερευνητές του δικαίου της ιδιωτικής ζωής λένε ότι το *ClassDojo*, μαζί με άλλες μη αποδεδειγμένες τεχνολογίες που καταγράφουν ευαίσθητες πληροφορίες για τους μαθητές, υιοθετείται χωρίς την εξέταση των συνεπειών που αφορούν στην ιδιωτική ζωή των μαθητών και την αμεροληψία των δεδομένων. Το *ClassDojo* δεν ζητά ρητά τη συγκατάθεση των γονέων για να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να καταγράφουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη συμπεριφορά ενός παιδιού. Αν και οι όροι υπηρεσίας της εφαρμογής ορίζουν ότι οι εκπαιδευτικοί που εγγράφονται με εγγύηση ότι τα σχολεία τους έχουν εξουσιοδοτήσει να το πράξουν, πολλοί εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να κατεβάσουν το *ClassDojo* και άλλες δωρεάν εφαρμογές χωρίς έλεγχο από τους επιβλέποντες του σχολείου. Οι γονείς που δεν θέλουν να έχουν τα δεδομένα του παιδιού τους στη *ClassDojo*, πρέπει να ζητήσουν από τον εκπαιδευτικό ή να στείλουν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην εταιρεία ώστε να τα αφαιρέσουν.

6) *Edmodo*

Το *edmodo* αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στην εκπαίδευση που χρησιμοποιείται κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας καθώς και για την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών αλλά και γονέων ανταλλάσσοντας απόψεις και προβληματισμούς. Αρχικά, στη συγκεκριμένη εφαρμογή μπορούν να εγγραφούν δίνεται η δυνατότητα είτε οι εκπαιδευτικοί είτε οι μαθητές. Οι Λέκκα, Σύψα&Παγγέ (2013) σε άρθρο τους στα πρακτικά του 7ου Συνεδρίου για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηρίζουν ότι ο εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει μια εικονική τάξη έχοντας τα βασικά χαρακτηριστικά της (όνομα, αντικείμενο μαθήματος) καθώς

και το βαθμό πρόσβασης που θα έχουν οι μαθητές της τάξης. Ο εκπαιδευτικός είναι ο διαχειριστής της σελίδας του μαθήματος, ελέγχει τις δημοσιεύσεις των μαθητών, τις οποίες δημοσιεύει, αποφασίζει ποια σχόλια από άτομα εκτός της ομάδας επιτρέπεται να δημοσιευτούν και τελικά αν το αποφασίσει μπορεί να κλείσει τη σελίδα της ομάδας. Επίσης, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα δημιουργίας και ανάθεσης εργασιών στους μαθητές δίνοντας ημερομηνία παράδοσης και στην συνέχεια τις βαθμολογεί. Αναφορικά με την επικοινωνία ο εκπαιδευτικός δημοσιεύει δεδομένα στη σελίδα του μαθήματος, με σκοπό όλοι οι μαθητές να πληροφορηθούν ή τους ενημερώνει ιδιωτικά. Οι χρήστες μπορούν να δημοσιοποιούν μικρές αναρτήσεις κειμένου σχετικά με ενδιαφέροντά τους, τις δραστηριότητές τους, τις απόψεις τους, γεγονότα, ανακοινώσεις κτλ. οι οποίες συνήθως δεν ξεπερνούν τους 140 χαρακτήρες. Τα μηνύματα αποτελούν τρόπους επικοινωνίας, τα οποία ανταλλάσσουν οι συμμετέχοντες στην ομάδα, καθώς και οι ειδοποιήσεις, οι αναθέσεις και οι ψηφοφορίες. Οι τρόποι επικοινωνίας των μαθητών πραγματοποιούνται στη δημόσια επικοινωνία σχολιάζοντας δημοσιεύσεις ή σχολιάζοντας ιδιωτικά με τον εκπαιδευτικό. Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στο ημερολόγιο εργασιών της ομάδας όπου ανήκουν, με απόρροια όλοι να ενημερώνονται για τις ημερομηνίες παράδοσης εργασιών και καθιστούν το edmodo ένα χρήσιμο εργαλείο οργάνωσης και σχεδιασμού των μαθημάτων. Τέλος, το edmodo παρουσιάζει ευκολία στη χρήση του καθώς υπάρχει η δυνατότητα χρήσης του σε φορητή συσκευή (tablet, smartphones), ενώ δίνεται η ευκαιρία για επικοινωνία με άλλα ιδρύματα και εκπαιδευτικούς μέσα από την επιλογή των «κοινοτήτων» (communities). Τέλος, το edmodo παρέχει σεμινάρια μέσω του Ιστού (webinars) και έτσι βοηθά τους εκπαιδευτικούς να εξαντλούν τις δυνατότητες που προσφέρει για την υποστήριξη της διδασκαλίας.

7) Seesaw

Το Seesaw αφορά μια online εφαρμογή που παρέχει στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα δημιουργίας ενός καταλόγου μαθητών αλλά και ψηφιακής τάξης στην οποία μπορεί να κάνει ανάρτηση ηλεκτρονικού υλικού που επιθυμεί.

Το Seesaw αποτελεί μια πλατφόρμα η οποία δίνει πολλαπλές δυνατότητες στο χρήστη της. Η συγκεκριμένη πλατφόρμα χρησιμοποιείται κατά τη μαθησιακή διαδικασία και αξιολογείται από τον εκπαιδευτικό με σκοπό την οργάνωση και τη ολοκλήρωση του μαθήματός του. Οι επιλογές που ο εκπαιδευτικός παρέχει είναι πολλές, όπως να

ανεβάσει υλικό που οι μαθητές του θα επεξεργαστούν online, να βιντεοσκοπήσει, να ηχογραφήσει και όλα αυτά τα προσθέτει στη ψηφιακή πλατφόρμα. Οι μαθητές κάνουν εγγραφή στη πλατφόρμα με το προσωπικό τους e-mail ή κωδικό QR, αποκτώντας ένα δικό τους ψηφιακό φάκελο (digitalportfolio) όπου προσθέτουν το υλικό τους, μπορούν να επικοινωνούν σύγχρονα ή ασύγχρονα με τον εκπαιδευτικό, τους συμμαθητές τους ή τους γονείς τους, να ανεβάζουν φωτογραφίες, ζωγραφίζουν και άλλα πολλά. Ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει τη δημιουργία τάξεων όπου προσκαλεί εκεί τους μαθητές του για να μπορούν να έχουν πρόσβαση στη συγκεκριμένη πλατφόρμα. Επίσης, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να προσκαλέσει και γονείς επιτρέποντας τους να έχουν πρόσβαση στις εργασίες των παιδιών τους, σε πληροφορίες και σε εκπαιδευτικό υλικό καθώς και σε ότι κρίνει ο εκπαιδευτικός ότι θα τους οδηγήσει στη δημιουργία συστήματος επικοινωνίας εκπαιδευτικού-μαθητή -γονέα. Ο εκπαιδευτικός προσκαλεί τους γονείς στη συγκεκριμένη πλατφόρμα αφού πρώτα τους έχει ενημερώσει ενδελεχώς για τις λειτουργίες της, τη χρησιμότητά της, αλλά και τους καθοδηγεί ώστε να μπορέσουν να εγγραφούν σε αυτή. Ο γονέας, λοιπόν, έχει πρόσβαση στις δημοσιεύσεις των παιδιών του σε πραγματικό χρόνο, μέσω ειδοποιήσεων στο Smartphone του, γνωρίζοντας για το τι συμβαίνει στο σχολείο. Μπορεί να σχολιάσει (γραπτά ή μέσω ηχητικού μηνύματος) στις αναρτήσεις, ενθαρρύνοντας το παιδί του. Το Seesaw επιτρέπει στον εκπαιδευτικό την επικοινωνία με τους γονείς είτε μέσω μαζικών είτε μέσω ατομικών μηνυμάτων σε πραγματικό ή μη χρόνο, καθώς και τη δυνατότητα δημιουργίας blog με το οποίο συνδέεται με το blog της τάξης ή με άλλα Seesawblogs. Το Seesaw παρέχει πολλές δυνατότητες επικοινωνίας δασκάλου-μαθητή-γονέα.

8) *Remind*

Το Remind είναι μία πλατφόρμα που βοηθά τη δημιουργία εύκολης επικοινωνίας στις σχολικές μονάδες. Πρόκειται για μια πλατφόρμα επικοινωνίας που προσφέρει βοήθει σε όλους τους μαθητές με σκοπό να πετύχουν. Οι μαθητές είτε βρίσκονται στη τάξη, στο σπίτι, ή οπουδήποτε στο μεταξύ, το Remind τους διευκολύνει να παραμείνουν συνδεδεμένοι με το σχολικό οργανισμό. Η ίδρυση της συγκεκριμένης πλατφόρμας έγινε το 2011 και η έδρα του βρίσκεται στο Σαν Φρανσίσκο.

Η υπενθύμιση δίνει τη δυνατότητα στους διευθυντές των σχολείων να κάνουν προσέγγιση στις κοινότητές τους συνδέοντας εκπαιδευτικούς και οικογένειες με τα εργαλεία που τους βοηθούν να διδάξουν και να μάθουν. Στη συγκεκριμένη

πλατφόρμα μπορούν να εγγραφούν είτε ως μαθητές είτε ως εκπαιδευτικοί ή γονείς. Το Remind επιτρέπει να αποστέλλουν μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ενημερωτικών δελτίων για δράσεις που αφορούν το σχολικό οργανισμό σε πραγματικό χρόνο είτε ομαδικές είτε ατομικές, να στέλνουν μηνύματα κειμένου σε οποιαδήποτε τηλέφωνο με δυνατότητα μετάφρασης σε άλλες γλώσσες. Ο αποστολέας του μηνύματος μπορεί να βλέπει ποιος διαβάζει τα μηνύματα και ποιος όχι. Η αποστολή αρχείων, φωτογραφικού υλικού και φωνητικών μηνυμάτων είναι κάποιες από τις δυνατότητες της πλατφόρμας αυτής. Το Remind παρουσιάζει ευκολία στη χρήση του καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέσω φορητής συσκευής (tablet, smartphones), ενώ μπορούν και να επικοινωνούν με άλλα ιδρύματα και εκπαιδευτικούς μέσα από την επιλογή των «κοινοτήτων»(communities).

9) Οδυσσέας - εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση καλύπτει τις ανάγκες των ατόμων που έχουν διαφορές γνωστικής κατανόησης. Η ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να φέρει επανάσταση στις παραδοσιακές παιδαγωγικές πρακτικές, και να ικανοποιήσει τις ανάγκες των ατόμων που έχουν διαφορετικές μορφές γνωστικής αντίληψης(Πολύδωρος, 2017).

Μέσα από τη συγκεκριμένη διαδικασία αναπτύσσεται και η εξ αποστάσεως συνεργασία των μαθητών, αυξάνοντας τα κίνητρα για μάθηση, της κοινωνικής συνοχής αποκλείοντας τις διαχωριστικές γραμμές από διαφορετικές κουλτούρες. Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα ανταλλαγής ιδεών, απόψεων, εμπειριών, υιοθετώντας καλές πρακτικές για τους μαθητές και για τη σχολική μονάδα(Σύβακα&Γκινούδη, 2013).

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να κατέχουν πολύ καλή γνώση χρήσης του H/Y, για να μπορούν να πραγματοποιούν τα καθήκοντα της διδασκαλίας τους χωρίς να αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Οι δυσκολίες που συναντούν όταν χρησιμοποιούν τις Νέες τεχνολογίες θα επηρεάζουν αρνητικά την επικοινωνία και τη διδασκαλία τους (Παυλάκης & Τάλιας, 2011).

Η Διαδραστική Τηλεδιάσκεψη (ΔΤ) – Interactive Videoconferencing (IVC) παρέχει τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους και στους μαθητές οι οποίοι βρίσκονται σε δύο ή περισσότερα απομακρυσμένα σημεία, να έχουν επικοινωνία μέσω ανταλλαγής απόψεων ή διαμοιρασμού δεδομένων, καθώς και να συμμετέχουν ενεργά σε ένα δυναμικό περιβάλλον αλληλεπίδρασης. Το πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2004» εστιάζει

πλέον στην διαθεματική προσέγγιση της γνώσης μέσω της δόμησης ενός ολοκληρωμένου παιδαγωγικού πλαισίου αξιοποίησης των Νέων τεχνολογιών στη σχολική αίθουσα. Στόχος ήταν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί να μπορέσουν να εξοικειωθούν με το νέο υβριδικό μαθησιακό περιβάλλον για να καλλιεργήσουν σημαντικές τεχνολογικές δεξιότητες στη Κοινωνία της Πληροφορίας (Αναστασιάδης, 2017). Το πρόγραμμα βοήθησε στην: α) ανάπτυξη ενός θετικού ψυχοκοινωνικού κλίματος στη τάξη και των κινήτρων μάθησης, β) προώθηση της γνωστικής ανάπτυξης και του γραπτού και προφορικού λόγου των μαθητών και γ) ανάπτυξη της παιδαγωγικής εμπειρίας των εκπαιδευτικών που συνεργάστηκαν για την επίτευξη ενός εκπαιδευτικού προγράμματος. Τα γνωστικά αποτελέσματα αναφέρονται σε προσεχή δημοσίευση. Τα αποτελέσματα της στατιστικής επεξεργασίας των δεδομένων, τα οποία προέκυψαν μέσα από τις απαντήσεις των μαθητών στο ερωτηματολόγιο που αφορούσε το ψυχοκοινωνικό κλίμα της τάξης, έδειξαν το συγκεκριμένο παιδαγωγικό μοντέλο (με το οποίο εφαρμόστηκε ένα είδος εξ αποστάσεως διδασκαλίας και συνεργασίας μεταξύ δύο απομακρυσμένων σχολικών τάξεων με τη μορφή κοινοτήτων μάθησης για την από κοινού πραγματοποίηση μίας σύνθετης, διερευνητικής διαδικασίας) συμβάλει στη βελτίωση του ψυχοκοινωνικού κλίματος των μαθητικών ομάδων εργασίας, αλλά του συνόλου της τάξης (Hambiaouris, K., Raptis, A., & Rapti, A., 2016).

Η τηλεκπαίδευση δεν επιδιώκει την αποκατάσταση της δια ζώσης εκπαίδευσης αλλά στοχεύει στον εμπλουτισμό της μάθησης μέσω αλληλεπιδραστικών καινοτομιών. Οι μαθητές επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας πολυμεσικό αλληλεπιδραστικό εκπαιδευτικό υλικό, να έρχονται σε επαφή με μαθητές άλλων τάξεων και να πραγματοποιούν ομαδοσυνεργατικές εργασίες. Οι εκπαιδευτικοί είναι δυνατό να λάβουν διαγνωστικές πληροφορίες για τους μαθητές μέσα από τα εργαλεία παρακολούθησης και εμπλοκής των μαθητών με το εκπαιδευτικό υλικό και τα μέσα αξιολόγησης. Τέλος, οι γονείς μπορούν να επικοινωνούν με τους εκπαιδευτικούς και να ενημερώνονται για τις μαθησιακές ανάγκες που έχουν τα παιδιά τους (Φεσάκης, et al., 2007).

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Μεθοδολογία Έρευνας

Αφού μελετήθηκε ενδελεχώς το θεωρητικό κομμάτι στα προηγούμενα κεφάλαια, στο δεύτερο μέρος της παρούσας έρευνας παρουσιάζεται η μεθοδολογική προσέγγιση. Στη συνέχεια πραγματοποιείται η παρουσίαση αναλυτικά της διαδικασίας που ακολουθήσαμε για την επεξεργασία των δεδομένων μας.

4.1. Η μέθοδος, ο σχεδιασμός της έρευνας

Ερευνητικά ερωτήματα

1^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποια είναι η γνώση των εκπαιδευτικών σχετικά με τα ΜΚΔ και πόσο συχνά γίνεται η χρήση τους στη σχολική μονάδα;

2^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποια είναι τα είδη των ΜΚΔ που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της διαπροσωπικής επικοινωνίας στα σχολεία;

3^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποιες δυσκολίες συναντούν στην εφαρμογή και στη χρήση των ΤΠΕ ως οργανωσιακά μέσα επικοινωνίας τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης;

4^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποιες είναι οι προοπτικές-μελλοντικές προτάσεις που δημιουργούνται για την ενδυνάμωση της επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης με τα ΜΚΔ που υπάρχουν στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης;

5^ο ερευνητικό ερώτημα: Σε τι βαθμό τα ΜΚΔ βοηθούν να κατανοήσουν τα σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας και να επικοινωνούν μέσω αυτής οι εργαζόμενοι των σχολείων και η διοίκηση πετυχαίνοντας της ανάπτυξη της διαπροσωπικής επικοινωνίας;

Ερευνητικά εργαλεία

Όσον αφορά τη συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε από αυτόσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο, το οποίο έγινε ανώνυμα. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο αφορούσε τις στάσεις – απόψεις των εκπαιδευτικών της Περιφέρειας της κεντρικής Μακεδονίας ώστε να διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο η εφαρμογή και η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης ως επικοινωνιακά μέσα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οργανωσιακής επικοινωνίας στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα δομημένο ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε αποκλειστικά κλειστές ερωτήσεις για γρήγορες και εύκολες απαντήσεις, τόσο δίτιμες (Ναι ή Όχι, Dichotomous) όσο και πολλαπλών κατηγοριών (περισσότερες από 2 επιλογές για απάντηση, Multi) που επιτρέπουν ένα ευρύ φάσμα δυνατών απαντήσεων και σύντομης ανάπτυξης. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από έξι μέρη.

Το πρώτο μέρος περιλάμβανε ερωτήσεις για τα ατομικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, τίτλοι σπουδών, έτη υπηρεσίας στην εκπαίδευση, έτη υπηρεσίας στη σχολική μονάδα που υπηρετείται τώρα).

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει το ερωτηματολόγιο για τον βαθμό γνώσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης(ΜΚΔ). Οι ερωτήσεις αποσκοπούσαν στη συλλογή στοιχείων σχετικά με τον βαθμό γνώσης των ΜΚΔ από τους εκπαιδευτικούς.

Το τρίτο μέρος αφορούσε ερωτήσεις σχετικά με την ύπαρξη ΜΚΔ στα σχολεία και τα οφέλη στην επικοινωνία.

Το τέταρτο μέρος περιλάμβανε ερωτήσεις για εμπόδια σχετικά με την χρήση των ΜΚΔ.

Το πέμπτο μέρος περιλαμβάνει το ερωτηματολόγιο για τις προοπτικές – μελλοντική χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία.

Το έκτο μέρος αφορούσε ερωτήσεις σχετικά με την επιρροή των ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στα σχολεία με σκοπό την ανάπτυξη επικοινωνίας.

Όλες οι δηλώσεις αξιολογούνται σε 5-βαθμη κλίμακα τύπου Likert με διαβάθμιση από 1 έως 5. Το 1 όπου αναφέρεται στην απάντηση «Καθόλου» έως το 5 όπου αναφέρεται στην απάντηση «Πάρα Πολύ».

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη περιφέρεια της κεντρικής Μακεδονίας. Η συμμετοχή των ατόμων ήταν εθελοντική και ανώνυμη, διασφαλίζοντας τους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας. Η όλη διαδικασία συλλογής των δεδομένων πραγματοποιήθηκε τους μήνες Ιανουάριο με Μάρτιο του 2020 και η συνολική διάρκεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου εκτιμάται στα 10-15 λεπτά.

Στατιστική ανάλυση δεδομένων

Η επεξεργασία και η στατιστική ανάλυση του εμπειρικού υλικού της έρευνας έγινε με τη χρήση του λογισμικού πακέτου “SPSS (StatisticalPackagefortheSocialScience) 20.0 forWindows”, με τις μεθόδους της Περιγραφικής (Descriptive) και της Επαγωγικής (Inferential) Στατιστικής.

Ειδικότερα η Περιγραφική ανάλυση περιλάμβανε την κατανομή συχνοτήτων των μεταβλητών (απόλυτη και σχετική % συχνότητα) καθώς και εκτιμήσεις των παραμέτρων θέσης και διασποράς των ποσοτικών μεταβλητών (μέση τιμή, σταθερή απόκλιση, μέγιστη και ελάχιστη τιμή).

Η Επαγωγική ανάλυση για τη διερεύνηση πιθανών συσχετίσεων περιλάμβανε τον έλεγχο MANOVAγια ανεξάρτητα δείγματα. Πραγματοποιήθηκαν και συσχετίσεις μεταξύ του συνόλου των ερωτήσεων. Τιμές $p < 0,050$ ορίστηκαν ότι εκφράζουν το επίπεδο αποδεκτής στατιστικής σημαντικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

5.1. Αποτελέσματα έρευνας

Αρχικά έγινε ανάλυση των δεδομένων για την αξιοπιστία των Ερωτήσεων του ερωτηματολογίου που δόθηκε.

Στον Πίνακα 5.1 φαίνονται τα αποτελέσματα αυτής της ανάλυσης. Εξετάζουμε την αξιοπιστία μίας κλίμακας που περιέχει δύο ή περισσότερα θέματα-ερωτήσεις. Όσο μεγαλύτερη συνοχή έχουν τα θέματα της κλίμακας, τόσο πιο αξιόπιστο θεωρείται το τεστ. Η ανάλυση αξιοπιστίας εξετάζει πόσο σταθερές θα παρέμειναν οι απαντήσεις των ατόμων στην ίδια κλίμακα εάν μεταξύ επαναλαμβανόμενων απαντήσεων δε μεσολαβούσε κανένας παράγοντας που να επηρεάζει τον τρόπο που ανταποκρίνονται τα άτομα στις ερωτήσεις.

Η τιμή α του Cronbach ποικίλλει από το 1 έως το -1. Αν και δεν υπάρχει απόλυτος αριθμός για όλες τις περιπτώσεις, που να δηλώνει το ακριβές όριο που καθορίζει αν μια κλίμακα είναι αξιόπιστη ή όχι, γενικά θεωρούνται αποδεκτές κλίμακες με α μεγαλύτερο του 0,5

Πίνακας 5:1. Ανάλυση Αξιοπιστίας για τις 5 κλίμακες όπου διερευνήθηκαν.

Κλίμακες	Cronbach's Alpha
Βαθμό γνώσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ)	0,749

Υπαρξη ΜΚΔ στα σχολεία και τα οφέλη στην επικοινωνία.	0,018
Εμπόδια σχετικά με την χρήση των ΜΚΔ	0,548
προοπτικές – μελλοντική χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία.	0,818
Επιρροή των ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στα σχολεία με σκοπό την ανάπτυξη επικοινωνίας	0,207

Με βάση τις παραπάνω τιμές οι τρεις κλίμακες έχουν αποδεκτό επίπεδο αξιοπιστίας. Δύο από αυτές όχι, αλλά οι αναλύσεις θα πραγματοποιηθούν κανονικά και σε αυτές για τα συμπεράσματα μας. Υπάρχει στη κάθε κλίμακα έστω και μία ερώτηση όπου μπορεί να αλλάξει το βαθμό της αξιοπιστίας είτε να τον μειώσει όπου αυτό γίνεται στα περισσότερα ερωτήματα αλλά υπάρχει και ένα ερώτημα όπου αν αφαιρεθεί αυξάνει τον βαθμό της αξιοπιστίας της κλίμακας.

Περιγραφική Ανάλυση

Στο παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5 2) αναφέρονται τα χαρακτηριστικά των υπαλλήλων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που εργάζονται στη περιφέρεια Κεντρική Μακεδονία ως προς τα ατομικά τους χαρακτηριστικά.

Πίνακας 5:2. Ατομικά Χαρακτηριστικά των υπαλλήλων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που εργάζονται στη περιφέρεια της κεντρικής Μακεδονίας (Σύνολο δείγματος 100 άτομα).

Χαρακτηριστικά	%	N
Φύλο		
Άνδρας	21	21
Γυναίκα	79	79
Ηλικία		
Μέχρι 30 ετών	16	16
31-40	33	33
41-50	22	22
Πάνω από 50 ετών	29	29

Οικογενειακή Κατάσταση		
Άγαμος	25	25
Έγγαμος	73	73
Άλλο	2	2
Τίτλοι Σπουδών		
Άλλο πτυχίο ανώτατης σχολής	45	45
Πιστοποιητικό μεταπτυχιακής επιμόρφωσης ετήσιας διάρκειας	18	18
Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών	34	34
Διδακτορικός Τίτλος σπουδών	3	3
Έτη υπηρεσίας στην εκπαίδευση		
0-10	30	30
11-20	44	44
21-30	19	19
Άνω των 30	7	7
Έτη υπηρεσίας στη σχολική μονάδα που υπηρετείται τώρα		
0-1	33	33
1-4	26	26
5-10	19	19
Άνω των 10 ετών	22	22

Από τον Πίνακα 5:2 αναφέρονται όλα τα χαρακτηριστικά των ατόμων που εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην περιφέρεια της κεντρικής Μακεδονίας. Το σύνολο των ατόμων είναι 100 άτομα, άρα τόσο οι συχνότητες αλλά και τα ποσοστά του είναι τα ίδια αντίστοιχα. Από τα 100 άτομα, τα 21 ήταν άνδρες και τα 79 ήταν γυναίκες. Επόμενο χαρακτηριστικό όπου αναλύθηκε ήταν η ηλικία των ερωτηθέντων, χωρίστηκαν σε γκρουπ των μέχρι 30 ετών, 31-40 ετών, 41-50 ετών και πάνω από 50 ετών όπου ήταν 16, 33, 22 και 29 αντίστοιχα. Ακόμη, ερωτήθηκαν για την οικογενειακή τους κατάσταση, από τα 100 άτομα άγαμοι ήταν οι 25, έγγαμοι ήταν οι 73 και στην κατηγορία άλλο απάντησαν 2 άτομα. Επιπλέον στοιχείο αφορούσε για τους τίτλους σπουδών όπου κατέχουν. Άλλο πτυχίο ανώτατης σχολής κατείχαν 45 άτομα, πιστοποιητικό μεταπτυχιακής επιμόρφωσης ετήσιας διάρκειας κατείχαν 18 άτομα, μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών είχαν 34 άτομα ενώ 3 άτομα ήταν κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Όσον αφορά τα έτη υπηρεσίας τους στην

εκπαίδευση, τα εύρη ήταν 0-10 έτη με 30 άτομα να ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, 11-20 έτη όπου είναι 44 άτομα, 21-30 έτη όπου 19 άτομα ανήκουν σε αυτή τη κατηγορία και 7 άτομα ανήκουν στην κατηγορία των άνω των 30 ετών υπηρεσίας στην εκπαίδευση. Τελευταία ερώτηση όπου απάντησαν οι ερωτηθέντες αφορούσαν τα έτη υπηρεσίας στη σχολική μονάδα που υπηρετούν τώρα. Από τα 100 άτομα τα 33 είναι μέχρι ένα χρόνο, τα 26 από 1-4 χρόνια, τα 19 από 5-10 χρόνια και τα 22 είναι πάνω από 10 χρόνια.

Με τη βοήθεια του SPSS πραγματοποιήθηκε ανάλυση για τη κάθε μία ερώτηση της κάθε κλίμακα ξεχωριστά ώστε να βρούμε τις συχνότητες των απαντήσεων αλλά την μέση τιμή με τις τυπικές αποκλίσεις και τις ελάχιστες και τις μέγιστες τιμές τους, δηλαδή τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα. Όλα τα δεδομένα παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες όσο και οι κλίμακες αξιολόγησης για τα άτομα που εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στη περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Στις ερωτήσεις όπου χρειάζεται θα παρατίθεται και ένας ξεχωριστός πίνακας με τις συχνότητες και τα εκατοστιαία ποσοστά.

Πίνακας 5:3. Οι κλίμακες όπου αναλύθηκαν είναι: 1) Βαθμό γνώσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ). 2) Ύπαρξη ΜΚΔ στα σχολεία και τα οφέλη στην επικοινωνία. 3) Εμπόδια σχετικά με την χρήση των ΜΚΔ. 4) Προοπτικές – μελλοντική χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία και 5) Επιρροή των ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στα σχολεία με σκοπό την ανάπτυξη επικοινωνίας. Κάθε μία κλίμακα διαχωρίζεται με μία μαύρη γραμμή.

Πίνακας 5:3:1 Βαθμό γνώσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ)

Ερωτήσεις					
Σε ποιο βαθμό αξιολογείτε ότι είσαστε εξοικειωμένοι με τη χρήση των παρακάτω;	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
A) Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή (H/Y)		4	19	52	25
B) Πλοήγηση στο Διαδίκτυο (Internet)		4	10	50	36
Γ) Χρήση ιστοσελίδων		4	13	45	38
Δ) Διδακτική αξιοποίηση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ)	7	17	28	25	23
	Ναι	Όχι			
Έχετε συμμετάσχει σε προγράμματα	29	71			

επιμόρφωσης σε χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης;					
Αν όχι, θα επιθυμούσατε να λάβετε μέρος σε τέτοιο είδος προγραμμάτων;	68	32			
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι οι γνώσεις σας σε θέματα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης είναι επαρκείς;	7	7	46	33	7
Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τα ΜΚΔ στη σχολική μονάδα;	14	31	37	14	4

Οι αντίστοιχες μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις των παραπάνω ερωτήσεων.

Ερωτήσεις	Min	Max	Mean	Std. Dev
Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή (H/Y)	2,00	5,00	3,9800	0,77824
Πλοήγηση στο Διαδίκτυο (Internet)	2,00	5,00	4,1800	0,77041
Χρήση ιστοσελίδων	2,00	5,00	4,1700	0,80472
Διδακτική αξιοποίηση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης(ΜΚΔ)	1,00	5,00	3,4000	1,21439
Έχετε συμμετάσχει σε προγράμματα επιμόρφωσης σε χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης;	1,00	3,00	1,7200	0,47312
Αν όχι, θα επιθυμούσατε να λάβετε μέρος σε τέτοιο είδος προγραμμάτων	1,00	2,00	1,3200	0,46883
Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι οι γνώσεις σας σε θέματα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης είναι επαρκείς;	1,00	5,00	2,6300	1,02154
Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τα ΜΚΔ στη σχολική μονάδα;	1,00	5,00	2,710	1,1023

Από τους παραπάνω πίνακες παρατηρούμε ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν εξοικείωση με τη χρήση των προαναφερόμενων αντικειμένων. Επίσης, δεν έχουν συμμετάσχει σε

προγράμματα επιμόρφωσης αλλά το ενδιαφέρον τους είναι αυξημένο. Οι γνώσεις όπου έχουν οι εκπαιδευτικοί για τα ΜΚΔ δεν επαρκούν και έτσι η χρήση τους δεν είναι αυξημένη.

Πίνακας 5:3.2Υπαρξη ΜΚΔ στα σχολεία και τα οφέλη στην επικοινωνία.

Ερωτήσεις								
Παρακαλώ σημειώστε ποιες από τις παρακάτω τεχνολογίες υπάρχουν στο σχολείο σας;	f	Τηλέφωνο (1)	Fax (2)	Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές (3)	Σύστημα τηλεδιάσκεψης (4)	Άλλο(5)		
1 και 2	4							
2 και 3	1							
1,2 και 3	45							
1,3 και 4	1							
1,2,3 και 4	47							
1,2,3,4 και 5	2							
Παρακαλώ σημειώστε ποιες από τις παρακάτω εφαρμογές των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης υπάρχουν στο σχολείο σας		Chat (1)	Forum (2)	Facebook (3)	Video.Youtube (4)	Twitter (5)	Groups (6)	Άλλο (7)
1	2							
2	2							
3	12							
4	16							
6	2							
1 και 3	2							
1 και 4	1							
2 και 3	1							
2 και 4	2							
2 και 6	1							

3 και 4	19							
3 και 6	7							
4 και 5	3							
4 και 6	2							
1, 3 και 4	2							
1,3, και 6	1							
1, 4 και 5	1							
1, 4 και 6	1							
2, 3 και 4	1							
2, 4 και 5	1							
2, 4 και 6	2							
3,4 και 5	2							
3, 4 και 6	6							
4,5 και 6	2							
1,2,3 και 4	3							
1,2,3 και 6	2							
1,3,4 και 6	1							
2,3,4 και 6	2							
1,2,3,4 και 6	1							
Παρακαλώ προσδιορίστε τον βαθμό στον οποίο οι ΜΚΔ χρησιμοποιούνται για τα ακόλουθα		Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ		
Α) Για ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών και απόψεων μεταξύ των εκπαιδευτικών		5	20	23	40	12		
Β) Για επικοινωνία μεταξύ της Διοίκησης και των εκπαιδευτικών		6	18	28	30	18		
Γ) Για επικοινωνία με τους μαθητές		61	22	15	2			
Δ) Για επικοινωνία με τους γονείς –κηδεμόνες		28	18	30	12	2		
Ε) Για επικοινωνία με άλλους εξωτερικούς φορείς		26	22	39	19	4		
Ποια από τα παρακάτω αποτελούν τα κύρια επικοινωνιακά οφέλη από								

την χρήση των ΜΚΔ;								
A) Άμεση και Ταχύτερη επικοινωνία στο σχολείο		4	12	16	49	19		
B) Εύκολη διαχείριση και μεταφορά πληροφοριών μεταξύ των εκπαιδευτικών		2	6	18	50	24		
Γ) Εναλλακτικοί τρόποι παρουσίασης πληροφοριών – μηνυμάτων (π.χ. οθόνη, εκτύπωση κλπ.)		1	6	21	43	29		
Δ) Δυνατότητα για αποθήκευση σημαντικών πληροφοριών			5	22	45	28		
Ε)Μείωση γραφειοκρατίας στον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ Διοίκησης και εκπαιδευτικών (π.χ. για ωρολόγια προγραμμάτων, επιδόσεις μαθητών, κλπ.)		4	10	20	40	26		
Πόσο σας βοηθά η χρήση των ΜΚΔ στη ανάπτυξη της διαπροσωπικής επικοινωνίας;		3	14	30	38	15		

Οι αντίστοιχες μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις των παραπάνω ερωτήσεων (χωρίς τις δύο πρώτες ερωτήσεις καθώς είχαν απάντηση περισσότερες από μία.

	Ερωτήσεις	Min	Max	Mean	Std. Dev
	A)Για ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών και απόψεων μεταξύ των εκπαιδευτικών	1,00	5,00	3,3400	1,08451
	B) Για επικοινωνία μεταξύ της Διοίκησης και των εκπαιδευτικών	1,00	5,00	3,3600	1,15049
	Γ) Για επικοινωνία με τους μαθητές	1,00	4,00	1,5800	0,81872
	Δ) Για επικοινωνία με τους γονείς –κηδεμόνες	1,00	5,00	2,3200	1,07196

E) Για επικοινωνία με άλλους εξωτερικούς φορείς	1,00	5,00	2,7300	1,07172
A) Άμεση και Ταχύτερη επικοινωνία στο σχολείο	1,00	5,00	3,6700	1,04500
B) Εύκολη διαχείριση και μεταφορά πληροφοριών μεταξύ των εκπαιδευτικών	1,00	5,00	3,8800	0,91320
Γ) Εναλλακτικοί τρόποι παρουσίασης πληροφοριών – μηνυμάτων (π.χ. οθόνη, εκτύπωση κλπ.)	1,00	5,00	3,9300	0,91293
Δ) Δυνατότητα για αποθήκευση σημαντικών πληροφοριών	2,00	5,00	3,9600	,83991
Ε) Μείωση γραφειοκρατίας στον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ Διοίκησης και εκπαιδευτικών (π.χ. για ωρολόγια προγραμμάτων, επιδόσεις μαθητών, κ.λ.π.)	1,00	5,00	3,7400	1,07891
Πόσο σας βοηθά η χρήση των ΜΚΔ στη ανάπτυξη της διαπροσωπικής επικοινωνίας;	1,00	5,00	3,4800	1,00985

Επιπλέον, από τους παραπάνω πίνακες διαπιστώνουμε ότι η χρήση των ΜΚΔ δεν είναι για την επικοινωνία με τους μαθητές αλλά για ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους αλλά και για διευκόλυνση τους στο μάθημα.

Πίνακας 5: 3.3 Εμπόδια σχετικά με την χρήση των ΜΚΔ.

Ερωτήσεις								
Ποια από τα ακόλουθα εμποδίζουν την εφαρμογή των ΜΚΔ στο σχολείο σας;	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ			
A) Δυσκολία	12	38	31	18	1			

χρήσης των ΜΚΔ εξαιτίας απουσίας ενημέρωσης								
Β) Δυσπιστία και αποφυγή κινδύνου μέσω της χρήσης των ΜΚΔ	7	35	27	25	6			
Γ) Κοστοβόρο	42	27	19	10	2			
Δ) Έλλειψη υποδομών	25	22	27	21	5			
Ε) Έλλειψη χρόνου για εξοικείωση με τα ΜΚΔ	18	31	28	20	3			
ΣΤ) Οι πολιτικές και η κουλτούρα της σχολικής μονάδας	17	29	21	23	10			
Σε τι βαθμό επηρεάζουν οι δυσκολίες που συναντάται στην χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία στην ανάπτυξη της επικοινωνίας	8	23	54	13	2			
Η διοίκηση του σχολείου σας βοηθά στην αντιμετώπιση των εμποδίων που θα συναντήσετε από τη χρήση των ΜΚΔ;	7	15	44	29	5			
Σε τι βαθμό πιστεύετε θα βοηθούσε η επιμόρφωση σχετικά με τις ΜΚΔ στην άρση των εμποδίων ;	1	5	22	54	18			
	Επιμόρφωση εκπαιδευτικό ν-μαθητών- γονέων	Καλύτερος εξοπλισμός	Κοινές αποφάσεις	Νομικές συμβουλές	Ευελιξία	Αλλαγή νοοτροπίας	Εξοικεί ωση	Δεν υπάρχουν εμπόδια

Ποιες είναι οι προτάσεις σας για την αντιμετώπιση των εμποδίων που συναντάται στα σχολεία σας στη χρήση των ΜΚΔ; Παρακαλώ σημειώστε. (απάντησαν 64 άτομα)	21	11	4	3	5	8	10	1
---	----	----	---	---	---	---	----	---

Οι αντίστοιχες μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις των παραπάνω ερωτήσεων (χωρίς την τελευταία ερώτηση όπου ο αριθμός των απαντήσεων είναι μικρότερος των 100).

Ερωτήσεις	Min	Max	Mean	Std. Dev
Α) Δυσκολία χρήσης των ΜΚΔ εξαιτίας απουσίας ενημέρωσης	1,00	5,00	2,5800	0,95537
Β) Δυσπιστία και αποφυγή κινδύνου μέσω της χρήσης των ΜΚΔ	1,00	5,00	2,8800	1,05677
Γ) Κοστοβόρο	1,00	5,00	2,0101	1,08322
Δ) Έλλειψη υποδομών	1,00	5,00	2,8000	2,37410
Ε) Έλλειψη χρόνου για εξοικείωση με τα ΜΚΔ	1,00	5,00	2,5900	1,09263
ΣΤ) Οι πολιτικές και η κουλτούρα της σχολικής μονάδας	1,00	5,00	2,8000	1,25529
Σε τι βαθμό επηρεάζουν οι δυσκολίες που συναντάται στην χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία στην ανάπτυξη της επικοινωνίας	1,00	5,00	2,7800	0,84781
Η διοίκηση του σχολείου σας βοηθά στην αντιμετώπιση των εμποδίων που θα συναντήσετε από τη χρήση των ΜΚΔ;	1,00	5,00	3,1000	0,95874
Σε τι βαθμό πιστεύετε θα βοηθούσε η επιμόρφωση σχετικά με τις ΜΚΔ στην άρση των εμποδίων ;	1,00	5,00	3,8300	0,81718

Από τους παραπάνω πίνακες γίνεται διαπίστωση ότι εμπόδια στη χρήση των ΜΚΔ είναι στη μέση τιμή των απαντήσεων ακόμη η επιμόρφωση θα βοηθούσε σε αυτό.

Πίνακας 5: 3.4 Προοπτικές – μελλοντική χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία

Ερωτήσεις						
		Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
Σε τι βαθμό πιστεύετε θα βοηθούσε η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία για την ανάπτυξη της επικοινωνίας;		1	6	23	49	21
Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από εσάς η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;		4	18	25	41	12
Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από τη διοίκηση η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;		1	13	24	49	13
Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από τους μαθητές η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;		11	24	40	22	3
Ποιες είναι οι προτάσεις σας για την αξιοποίηση των ΜΚΔ με σκοπό την βελτίωση της διαπροσωπικής επικοινωνίας στο σχολείο στο οποίο εργάζεστε; (απάντησαν 82 άτομα)	f					
1) Group συναδέλφων	13					
2) ΤΙΠΟΤΑ	5					
3) Group καθηγητών και μαθητών	16					
4) Νομική κάλυψη	2					
5) Ομαδικές εργασίες	3					
6)Ενημέρωση καθηγητών-μαθητών-γονέων	17					
7)Εξοκίωση	15					
8)Ποιότητα δικτύου	5					
9)Ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού	6					

Οι αντίστοιχες μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις των παραπάνω ερωτήσεων (εκτός από την τελευταία ερώτηση όπου απάντησαν 82 άτομα).

Ερωτήσεις	Min	Max	Mean	Std. Dev
Σε τι βαθμό πιστεύετε θα βοηθούσε η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία για την ανάπτυξη της επικοινωνίας;	1,00	5,00	3,8300	0,86521
Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από εσάς η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;	1,00	5,00	3,3900	1,04345

Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από τη διοίκηση η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;	1,00	5,00	3,6000	0,91010
Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από τους μαθητές η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;	1,00	5,00	2,8200	0,99879

Παρατηρούμε ότι οι μέσες τιμές των απαντήσεων είναι παραπάνω από τη μέση τιμή της απάντησης, οπότε υπάρχει θετική σκέψη και προοπτική για μελλοντική χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία.

Πίνακας 5: 3.5Επιρροή των ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στα σχολεία με σκοπό την ανάπτυξη επικοινωνίας.

Ερωτήσεις						
		Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
Πόσο σας βοήθησαν τα ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στο σχολείο;		5	17	34	34	10
Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τους μαθητές;		17	25	30	22	6
Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τη ηγεσία- διοίκηση;		2	18	22	43	15
Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τους συναδέλφους;		5	13	16	45	21
Ποια είδη ΜΚΔ σας βοήθησαν εσάς προσωπικά στην ανάπτυξη επικοινωνίας με τα υπόλοιπα μέλη του σχολείου; (απάντησαν 94 άτομα)	f					
1) Messenger	20					
2) viber	32					
3) facebook	23					
4) Δευχρησιμοποίη	1					
5) twitter	5					
6) e-mail	6					
7) Τηλέφωνο	1					
8) pinterest	1					
9) youtube	2					
10) video	1					

11)skype	1					
12)instagram	1					

Οι αντίστοιχες μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις των παραπάνω ερωτήσεων (εκτός από την τελευταία ερώτηση όπου απάντησαν 94 άτομα).

	Ερωτήσεις	Min	Max	Mean	Std. Dev
	Πόσο σας βοήθησαν τα ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στο σχολείο;	1,00	5,00	3,2700	1,02351
	Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τους μαθητές;	1,00	5,00	3,2500	0,75076
	Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τη ηγεσία- διοίκηση;	1,00	5,00	3,5100	1,01995
	Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τους συναδέλφους;	1,00	5,00	3,6400	1,10572

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε την επιρροή των ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στα σχολεία με σκοπό την ανάπτυξη επικοινωνίας όπου η μέση τιμή των απαντήσεων είναι μεγαλύτερη του 2,5 άρα είναι θετική η άποψη των εκπαιδευτικών.

Επαγωγική Ανάλυση

Η ανάλυση όπου πραγματοποιήθηκε είναι η ανάλυση πολύ-μεταβλητή ανάλυση διακύμανσης (Multivariate Analysis of variance-MANOVA). Χρησιμοποιείται για να εξεταστεί εάν υπάρχουν διαφορές σε μια εξαρτημένη μεταβλητή μεταξύ ατόμων που διαφοροποιούνται μεταξύ τους ως προς μια ανεξάρτητη μεταβλητή. Η ανάλυση αυτή πραγματοποιήθηκε για την κάθε κλίμακα ξεχωριστά και για όλες τις ανεξάρτητες μεταβλητές (φύλο, ηλικία κλπ.).

Στους παρακάτω πίνακες αναγράφονται τα αποτελέσματα των αναλύσεων. Επίσης στον πίνακα θα φανεί και αναλυτικά και η σχέση με τις μονές ερωτήσεις όπου αντιστοιχούν στην κάθε κλίμακα.Στους παρακάτω πίνακες αναφέρονται οι τιμές από το τους πίνακες Multivariate Test και Test of Between Subjects Effects.

Πίνακας 5: 4. Σχέση των κλιμάκων με τις ανεξάρτητες μεταβλητές των ατόμων όπου εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στη Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας.

Κλίμακα	Χαρακτηριστικό	WilksLambda Value	Sig	F Value	Sig.	Partial Eta Squared
	Φύλο					
B		3,066	,083			
Γ		,431	,513			
Δ		,019	,890			
Δ18				6,148	0,015	0,060
E		,412	,523			
Z		,469	,495			
Z27				5,446	0,022	0,053
Z28B				4,561	0,035	0,045
	Ηλικία					
B		,911	,439			
B7B				2,875	0,040	0,083
B9				3,218	0,026	0,092
Γ		,650	,585			
Γ16				4,863	0,003	0,133
Δ		,657	,580			
Δ19				5,530	0,002	0,149
E		2,929	,038			
E22				2,985	0,035	0,086

E23				4,033	0,010	0,113
Z		1,692	,174			
Z27				4,781	0,004	0,131
Z29				3,425	0,020	0,098
	Οικογενειακή Κατάσταση					
B		1,187	,309			
Γ		,418	,659			
Γ14Γ				3,891	0,024	0,075
Δ		3,416	,037			
Δ17Γ				3,630	0,030	0,070
Δ17E				3,935	0,023	0,076
E		1,309	,275			
Z		6,436	,002			
Z27				3,147	0,047	0,062
Z28B				7,351	0,001	0,133
Z29				8,958	0,000	0,157
	Τίτλοι Σπουδών					
B		,789	,535			
B10				2,633	0,039	0,101
Γ		,541	,706			
Δ		,447	,775			
E		,644	,632			
Z		1,423	,232			

	Έτη υπηρεσίας στην εκπαίδευση					
B		,895	,470			
B9				2,668	0,037	0,102
Γ		2,327	,062			
Γ15B				3,894	0,006	0,142
Γ16				3,301	0,014	0,123
Δ		,912	,461			
Δ18				3,718	0,007	0,137
Δ20				3,668	0,008	0,135
E		1,550	,194			
Z		1,298	,276			
Z27				4,321	0,003	0,155
Z28B				2,718	0,034	0,104
Z29				4,676	0,002	0,166
	Έτη υπηρεσίας στη σχολική μονάδα που υπηρετείται τώρα					
B		,554	,647			
B7Γ				3,150	0,029	0,090
Γ		2,090	,107			
Γ15Δ				3,251	0,025	0,093
Γ15E				3,499	0,018	0,100
Δ		1,089	,358			

E		,866	,461			
Z		2,517	,063			
Z28B				3,919	0,011	0,110

Πραγματοποιήθηκε πολύ-μεταβλητή ανάλυση διακύμανσης, έγινε στις πέντε εξαρτημένες μεταβλητές (B, Γ, Δ, E και Z). Αλλά εξετάσθηκαν και οι μονές ερωτήσεις για την κάθε κλίμακα. Ανεξάρτητες μεταβλητές ήταν τα δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση κλπ.).

Με βάση το Wilks' λ στατιστικά σημαντικές διαφορές εμφανίστηκαν ως προς Προοπτικές – Μελλοντική χρήση των ΜΚΔ και την ηλικία με $\lambda = 2,929$ και $p = 0,038$. Ακόμη ως προς τα εμπόδια για την χρήση των ΜΚΔ και την οικογενειακή κατάσταση με $\lambda = 3,416$ και $p = 0,037$ και ως προς την επιρροή των ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στα σχολεία με σκοπό την ανάπτυξη της επικοινωνίας με την οικογενειακή κατάσταση με $\lambda = 6,436$ και $p = 0,002$. Ακόμη, στον παραπάνω πίνακα αναγράφονται οι ερωτήσεις με τις αντίστοιχες ανεξάρτητες μεταβλητές (φύλο, ηλικία κλπ) και που έχουν στατιστικώς σημαντικές διαφορές. Οι υπόλοιπες οι οποίες δεν αναγράφονται δεν ήταν στατιστικώς σημαντικά καθώς το $p > 0$,

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η επικοινωνία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν έννοιες, όπου τις τελευταίες δεκαετίες έχουν προσελκύσει σε μεγάλο βαθμό το επιστημονικό ενδιαφέρον.

Η παρούσα μεταπτυχιακή έρευνα είχε ως στόχο τη διερεύνηση του όπου η εφαρμογή και η χρήση των ΜΚΔ είναι δυνατό να συμβάλλει να αναπτυχθεί η οργανωσιακή επικοινωνία στα σχολεία και στη διδακτική αξιοποίηση τους σύμφωνα με την αντίληψη των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Η έρευνα είχε ως βάση τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων και πληροφοριών που αφορούσαν την αξιοποίηση των ΜΚΔ με δείγμα 100 εκπαιδευτικών δημοσίων δημοτικών σχολείων που λειτουργούν στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας.

Στην σύγχρονη εποχή της ανάπτυξης της τεχνολογίας και της παγκοσμιοποιημένης πληροφορίας ο εκπαιδευτικός τομέας δεν δύναται να μείνει στατικός χωρίς την ενσωμάτωση των ΜΚΔ στην καθημερινή του πράξη. Η επιδίωξη είναι ο μετασχηματισμός του παραδοσιακού-γραφειοκρατικού σχολείου σε ένα σχολείο ψηφιακό, ευέλικτο και προσαρμοσμένο στα σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης.

Σχετικά με τη γνώση των εκπαιδευτικών για τα ΜΚΔ και πόσο συχνά γίνεται η χρήση τους στη σχολική μονάδα διαφαίνεται από την ανάλυση των ερωτηματολογίων ότι οι διδάσκοντες έχουν εξοικείωση με τη χρήση των ΜΚΔ. Επίσης, διαπιστώνεται μέσα από τις απαντήσεις τους ότι δεν έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα επιμόρφωσης αλλά το ενδιαφέρον τους είναι αυξημένο. Οι γνώσεις όπου έχουν οι εκπαιδευτικοί για τα ΜΚΔ δεν επαρκούν και έτσι η χρήση τους δεν είναι αυξημένη. Αυτή η έλλειψη γνώσης για τις νέες τεχνολογίες οδηγεί πολλές φορές σε φόβο για την εφαρμογή των τους στα σχολεία(Λάσχου, 2017). Η επιμόρφωση που θα βοηθήσει ουσιαστικά τη μάθηση είναι η παιδαγωγική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση (Rogers, 2000). Στις ερωτήσεις που αφορούν για τους κινδύνους και τα προβλήματα στη χρήση των ΜΚΔ φαίνεται μέσα από τις απαντήσεις ότι η επιμόρφωση θα βοηθούσε σε αυτό. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών κρίνεται απαραίτητη για την ανάπτυξη νέων διδακτικών πρακτικών χρησιμοποιώντας υπεύθυνα τα σύγχρονα εργαλεία(Sharplesetal., 2009). Αφού η νέα γενιά έχει εντάξει στο τρόπο ζωής της τα

web 2.0 εργαλεία σε μεγάλο βαθμό, για να υπάρχει η κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών θα πρέπει να περιλαμβάνει και τη γνώση για τους τρόπους που θα αξιοποιηθούν τα νέα εργαλεία στη διδακτική πράξη(Λαϊνά, 2013).

Όσον αφορά τα ΜΚΔ και την ανάπτυξη της διαπροσωπικής επικοινωνίας διαπιστώνεται μέσα από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών ότι η χρήση των ΜΚΔ δεν είναι για την επικοινωνία με τους μαθητές τους αλλά για ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους αλλά και για διευκόλυνση τους στο μάθημα. Διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προσαρμοστούν στη σύγχρονη εποχή αφού αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση που πρέπει να έρθουν αντιμέτωποι, καθώς θα πρέπει να μεριμνούν για τη σχεδίαση και το συντονισμό ουσιαστικών δραστηριοτήτων μάθησης αλλά και για την υποστήριξη των εκπαιδευόμενων να εμπλακούν στις συγκεκριμένες δραστηριότητες (Strawbridge, 2010). Η σωστή χρήση των ΜΚΔ συμβάλει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, της επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, της επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών, αυξάνοντας τη ποιότητα της μάθησης μέσω του προβληματισμού και επιτρέποντας να σχηματιστούν διαφορετικές απόψεις και προοπτικές(Siemens&Tittenberger, 2009).

Σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα που αφορά τις προοπτικές-μελλοντικές προτάσεις που δημιουργούνται για την ενδυνάμωση της επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης με τα ΜΚΔ που υπάρχουν στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, διαπιστώνεται ότι υπάρχει θετική σκέψη και προοπτική για μελλοντική χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία. ΟιParks και Floyd (1996) οι οποίοι υπήρξαν από τους πρωτεργάτες της έρευνας στις διαπροσωπικές σχέσεις στο διαδίκτυο, υποστηρίζουν ότι οι διαδικτυακές σχέσεις δημιουργούνται και αναπτύσσονται γρήγορα, διευρύνονται για να συμπεριλάβουν οικογένεια και φίλους και έπειτα μεταβαίνουν στο κοινωνικό περιβάλλον. Η διαπροσωπική επικοινωνία μέσω των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης έχει μεγάλη σημασία καθώς πραγματοποιεί κάποιες λειτουργίες. Οι συγκεκριμένες λειτουργίες αφορούν τη κάλυψη των προσωπικών και κοινωνικών αναγκών των ατόμων μέσω της επικοινωνίας, να πραγματοποιήσουν τις κοινωνικές υποχρεώσεις τους, να επηρεάσουν άλλα άτομα, να ενισχύσουν την αίσθηση του εαυτού τους, να αναπτύξουν σχέσεις(Verderber&Verderber, 2006).

Για το τελευταίο ερώτημα που αφορά το βαθμό όπου τα ΜΚΔ βοηθούν να κατανοήσουν τα σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας και να επικοινωνούν μέσω αυτής οι εργαζόμενοι των σχολείων και η διοίκηση πετυχαίνοντας της ανάπτυξη της

διαπροσωπικής επικοινωνίας, διαφαίνεται ότι η είναι θετική η άποψη των εκπαιδευτικών. Η χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση οδηγεί σε μια νέα κουλτούρα, σε μια μάθηση που βασίζεται στις αρχές της συλλογικής ανακάλυψης(Douglas&Seely-Brown, 2011). Η επικοινωνία υφίσταται παντού μέσα στο σχολείο και πρόκειται μάλιστα για το συνδεδετικό κρίκο όλων των εμπλεκόμενων του. Η σχολική μονάδα είναι ένας οργανισμός που εξελίσσεται και προσαρμόζεται ώστε να ανταποκρίνεται σε κάθε πρόκληση της σύγχρονης κοινωνίας.

Τις τελευταίες δεκαετίες η καθημερινή ζωή των ατόμων επηρεάζεται από την αύξηση και βελτίωση της τεχνολογίας και τους νέους τρόπους επικοινωνίας. Τα ΜΚΔ αποτελούν σημαντικό κομμάτι της συγκεκριμένης καθημερινότητας, προσφέροντας διαφορετικούς μεθόδους όπου τα άτομα επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν σε όλους τους τομείς, όπως και στον εκπαιδευτικό τομέα. Στο συγκεκριμένο τομέα τα ΜΚΔ καταβάλουν προσπάθεια βελτίωσης της διαδικασίας της μάθησης και των μεθόδων διδασκαλίας καθώς και να αναπτυχθεί το επίπεδο της επικοινωνίας στη σχολική μονάδα. Ο χωροχρονικός περιορισμός στην εκπαίδευση, έχοντας τη βοήθεια των ΜΚΔ, δεν αποτελεί εμπόδιο να διεξαχθεί η μαθησιακή διαδικασία αλλά η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών κρίνεται αναγκαία για τη σωστή αξιοποίηση των ΜΚΔ στα δημοτικά σχολεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

Η συγκεκριμένη έρευνα είναι δυνατό να υλοποιηθεί σε άλλες ελληνικές πόλεις, να συγκεντρωθεί μεγάλο δείγμα εκπαιδευτικών και να συλλεχθεί ένα δείγμα από αντιλήψεις και των άλλων μελών του σχολικού οργανισμού (σχολικοί σύμβουλοι, διευθυντές).

Οι εκπαιδευτικοί θα ήταν ωφέλιμο να μελετούν πληθώρα ερευνών που γίνονται και τα αποτελέσματα αυτών, να ενημερώνονται και να μελετούν τα πορίσματα τους για την εφαρμογή νέων τεχνικών και τη χρήση των ΜΚΔ για τη εξέλιξη του μαθήματος και της οργανωσιακής επικοινωνίας.

Αναφορικά με τη παρεχόμενη εκπαίδευση στην αξιοποίηση των ΜΚΔ στα διάφορα προγράμματα κατάρτισης που πραγματοποιούνται είναι σημαντικό να ληφθεί ιδιαίτερη προσοχή στο χρόνο διεξαγωγής τους, στην έκταση της ύλης και στο επίπεδο των γνώσεων που ήδη έχουν οι εκπαιδευτικοί, για να τους παρέχουν χρήσιμες και ουσιαστικές γνώσεις που θα συμβάλουν στην εξέλιξη της επικοινωνίας και της παιδαγωγικής διαδικασίας μετά το πέρας των σεμιναρίων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αθανασούλα-Ρέπα Α. 1999: «Η Επικοινωνία στον Εκπαιδευτικό Οργανισμό», στον τόμο: Αθανασούλα Ρέπα Α., Κουτούζης Μ., Μαυρογιώργος Γ., Νιτσόπουλος Β., Χαλκιώτης Δ.: Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, τόμος Β΄, Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
2. Αθανασούλα-Ρέπα Α. 1999: Εκπαιδευτική Διοίκηση, Ανάπτυξη και Πολιτική: Η Δευτεροβάθμια Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και η Περιφερειακή της διάσταση στην Ελλάδα (1980-1990), Αθήνα: Έλλην.
3. Αναστασιάδης, Π., (2017). ' «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2015»: Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση'. Μια αποτίμηση της ερευνητικής συνεισφοράς. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση κ Εκπ.Τεχνολογία,128128. <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9809>.
4. Αναστασίου, Α., Ανδρούτσου, Δ., & Γεωργάλας, Π. (2010). Η αξιοποίηση του Web 2.0 για τη συμπληρωματική εξ αποστάσεως ηλεκτρονική εξάσκηση της αγγλικής γλώσσας στο δημοτικό σχολείο. Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», τόμος ΙΙ (σελ. 345-352), Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010, Κόρινθος. Ανασύρθηκε από <http://korinthos.uop.gr/~hcicte10/proceedings/49.pdf>.
5. Γερούκη Μ.,(2012), ' Όταν η σχολική μονάδα γίνεται ομάδα – ο ρόλος της εκπαιδευτικής ηγεσίας. «Εκπαίδευση Ενηλίκων και Πολιτισμός στην Κοινότητα»'(Διαδικτυακή έκδοση για την Εκπαίδευση Ενηλίκων, την Τέχνη και τον Πολιτισμό)Τετραμηνιαία έκδοση του Επιστημονικού Δικτύου Εκπαίδευσης Ενηλίκων Κρήτης. : <http://cretaadulteduc.gr/blog/?p=520>.
6. Γεωργακάκης, Π., (2017). Παιδαγωγικές Εφαρμογές Η/Υ. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ-ΕΠΠΑΙΚ, ΑΣΠΑΙΤΕ eCLASS.
7. Ελληνιάδου&Ζακόπουλος,(2011). '«Το Twitter ως εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης και διερεύνησης του προσωπικού δικτύου μάθησης στην εκπαίδευση»', 6ο

- Διεθνές Συνέδριο ανοιχτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης – Νοέμβριος 2011 Λουτράκι.
8. Καριπίδης Νικόλαος (2013). Εμπόδια και προβλήματα στην προσπάθεια χρήσης ΤΠΕ για τη διδασκαλία άλλων γνωστικών αντικειμένων. Η Πληροφορική στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Προκλήσεις και Προοπτικές. Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου Καθηγητών Πληροφορικής, Θεσσαλονίκη, 12-14 Απριλίου 2013. Ανακτήθηκε από: <http://synedrio.pekap.gr/praktika/7o/ergasies/10Karipidis.pdf>.
 9. Καρούνος,Θ (2014)*Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης: ένας ορισμός*. Ανακτήθηκε στις 21 Απριλίου 2020 από: <https://neritnewmedia.wordpress.com>.
 10. Καψάλης, Α. (2003). Παιδαγωγική Ψυχολογία. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
 11. Κόκκος Α. 1998: «Αρχές Μάθησης Ενηλίκων», στον τόμο: Ρέππα Α., Ανθόπουλου Σ. &Κατσουλάκη Σ. (επιμ.), Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, τόμος Β΄, σσ.78-91, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
 12. Κολέζα, Ε. (2014). ' Σχολική Καινοτομία από το χθες στο Σήμερα'. 3 ο Διεθνές Συνέδριο Schools as Learning Organizations. «Η Σχολική μονάδα ως ένας οργανισμός που μαθαίνει» Προσεγγίσεις και Εφαρμογές pp32-44.Αθήνα.
 13. Κουτούζης Μ. 1999: «Η εκπαιδευτική μονάδα ως οργανισμός», στον τόμο: Ρέππα Α.
 14. Κουτούζης Μ., Μαυρογιώργος Γ., Νιτσόπουλος Β. &Χαλκιώτης Δ. (επιμ.): Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, τόμος Α΄, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
 15. Λαϊνά, Μ. (2013). Υποδοχή και υποστήριξη νέων εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση. Από το δικτυακό περιοδικό «ΝΕΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ», 1ο τεύχος (σελ.190-197), Σεπτέμβριος 2013, Αθήνα: Εκδόσεις e-Πρωτοβάθμια. Ανασύρθηκε από http://www.neospaidagogos.gr/periodiko/files/1_Teyxos_Neou_Paidagogou_Septembrios_2013.pdf.
 16. Λάσχου, Σ.(2017). *Ο Μετασχηματιστικός ρόλος του σχολικού ηγέτη και η χρήση των Τ.Π.Ε στις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Περιφέρεια Θεσσαλίας με στόχο υψηλής ποιότητα μάθησης*, Διπλωματική εργασία, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών του Ανθρώπου, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος.
 17. Λαφατζή, Ι.(2005). Νέες τεχνολογίες και εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις: Αφοί Κυριακίδη.

18. Λέκκα, Σύψας, & Παγγέ, (2013). 'Κοινωνικά δίκτυα με απευθείας σύνδεση (Online Social Networks) στην εκπαίδευση. Η περίπτωση του Edmodo'. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 7, Αθήνα 2013 8-10 Νοεμβρίου.
19. Μερκούρη Ε. & Σταμάτης Π. Ι. 2009: «Μορφές επικοινωνίας διευθυντή και εκπαιδευτικών με γονείς και κηδεμόνες μαθητών», Επιστημονικό Βήμα, 10, σσ. 137-148.
20. Μπαμπινιώτης Γ. 1998: Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας με σχόλια για τη σωστή χρήση των λέξεων, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
21. Μπατσίλα, Μ. (2011). Παιδαγωγική Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας για Ειδικούς Σκοπούς. Μελέτη περίπτωσης. Πρακτικά Εργασιών 6 ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη» (σελ. 1-5), 6-8 Μαΐου 2011, Σύρος. Ανασύρθηκε από http://www.epyna.eu/agialama/synedrio_syros_6/eishghseis/3enesglwsses/324-batsila.pdf.
22. Μόρφη, χ., (2013). Η συμβολή των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην οργανωσιακή επικοινωνία της σχολικής μονάδας: Απόψεις εκπαιδευτικών σε δημόσια και ιδιωτικά σχολεία Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Σχολή Επιστημών του Ανθρώπου Π.Τ.Δ.Ε Π.Μ.Σ. «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης». Master thesis: <http://ir.lib.uth.gr/bitstream/handle/11615/44177/12238.pdf?sequence=1>.
23. Νικολοπούλου Κ., (2010). 'Μάθηση με τις ΤΠΕ: Βασικές μέθοδοι και παράγοντες στην ερευνητική διαδικασία 'Θέματα επιστημών και της Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση 3(3) σσ 129- 139: <http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete/article/view/43>.
24. ΟΟΣΑ (2007), Reviews of National Policies for Education: Tertiary education in Portugal, ΟΟΣΑ, Paris.
25. Παλάζης Β. (2014). Εκμετάλλευση υπηρεσιών Web 2.0 σε σχολικούς ιστοτόπους. Πρακτικά Εργασιών 8 ου Πανελληνίου Συνεδρίου Καθηγητών Πληροφορικής, 28-30 Μαρτίου 2014, Βόλος. Ανασύρθηκε από <http://pekap.tsopokis.gr/synedrio/praktika/2014/ergasies/10Palazis1-full.pdf>.
26. Παπαδόπουλος Λ. , (2011) διπλωματική εργασία: Αξιοποίηση κοινωνικών δεδομένων για την ανάπτυξη εφαρμογής για τους χρήστες κινητών συσκευών, Πάτρα.

27. Παπαθανασίου Σ., Ξενοφώντος Μ., Καραδημητρίου, Α., Νταγκα, Ι., Αθανασιάδης Η. (2013). Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και οι Έλληνες: η περίπτωση του Facebook. Ζητήματα Επικοινωνίας, 16- 17: 20-45.
28. Παπακωνσταντίνου Π. 2000: «Παιδαγωγική σχέση και αυτονομία», στον τόμο: Γκότοβος Α., Μαυρογιώργος Γ. & Παπακωνσταντίνου Π.: Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη, Αθήνα: Gutenberg.
29. Παπαλεξανδρή Ν. & Μπουραντάς, Δ. 2003: Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων, Αθήνα: Μπένου.
30. Παυλάκης & Τάλιας, (2011). 'Οι απόψεις Του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού για την Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση : Η εμπειρία του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου'. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση, 6(1): <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.668>.
31. Πετρόφσκι, Α. Β. 1990: «Επικοινωνία», Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
32. Πολύδωρος, Γ., (2017). 'Οι νέες τεχνολογίες ως εργαλείο ενίσχυσης των πολλαπλών ευφυϊών'. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 13(2), 140-148: <http://dx.doi.org/10.12681/jode.14581><http://epublishing.ekt.gr | e-Pub>.
33. Σαϊτής Χ. 1994: Βασικά θέματα της σχολικής διοίκησης, Αθήνα.
34. Σαϊτής, Χ. (2002). Ο Διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο: Από τη θεωρία στην πράξη (2η εκδ.). Αθήνα: Αυτοέκδοση.
35. Σαϊτής Χ. 2007: Ο Διευθυντής στο Σύγχρονο Σχολείο, Αθήνα.
36. Σαϊτής, Χ. (2014). Μύηση των εκπαιδευτικών στα μυστικά της σχολικής ηγεσίας: Σύγχρονες τάσεις και πρακτικές. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
37. Σαλονικίδης, Ι. (2011). Διδακτική αξιοποίηση εφαρμογής Web 2.0 για την οπτικοποίηση αποτελεσμάτων δημοσκόπησης με τη χρήση "σύννεφου λέξεων" (wordcloud). Πρακτικά Εργασιών 6 ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη» (σελ.1-5), 6-8 Μαΐου 2011, Σύρος. Ανασύρθηκε από http://www.epyna.eu/agialama/synedrio_syros_6/eishghseis/web2/109-salonikidis.pdf.
38. Σύβακα&Γκινούδη (2013). 'Η Συμβολή των Κοινωνικών Εργαλείων web 2.0 Στην Οικοδόμηση της Συνεργατικής Γνώσης '. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτη Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση:

eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/647.

39. Τζιμογιάννης, Α. (2007). Το παιδαγωγικό πλαίσιο αξιοποίησης των ΤΠΕ ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής-δημιουργικής σκέψης (σελ. 333-354), Αθήνα-Ο.ΕΠ.ΕΚ. Ανασύρθηκε από http://www.oepek.gr/download/Sygxrones_Didaktikes_Epimorfotis.pdf.
40. Τζωρτζάκης, Ι., Κωστάκη, Α., & Βλαχοκυριάκου, Φ. (2009). Τεχνολογίες Web 2.0 για τη διαθεματική διδασκαλία στο Λύκειο. Ανασύρθηκε από http://texnoschool.pbworks.com/f/6oSynedrio_Project%20.pdf.
41. Φεσάκης Γ, Κόνσολας Μ. , Μαυρουδή Ε. (2007). Ποιοτικά χαρακτηριστικά προγραμμάτων τηλεκπαίδευσης με χρήση διαδικτυακών συστημάτων, για τις πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης 'Τόμος 1(3) σσ. 289-313. Εκδόσεις ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ.
42. Χαραλάμπους, Κ. & Ιωάννου, Ι., (2008). ' Πόσο Κοντά Είμαστε στην Ένταξη των ΤΠΕ στις Διαδικασίες Διδασκαλίας και Μάθησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση; 'Πρακτικά 6ου Πνελλήνιου Συνέδριου «Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Λεμεσός Κύπρος: <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe1277.pdf>.
43. Χρήστου, Ε., 2019. ,Εφαρμογή ηλεκτρονικού εμπορίου στις επιχειρήσεις. Πτυχειακή εργασία. Ηγουμενίτσα. ΤΕΙ Ηπείρου. Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας. Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ajjan, H., & Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *Internet and Higher Education* 11 (2008) 71–80.
2. Allen (2011), "Categorization of social media". Ηλεκτρονικό, διαθέσιμο στον ιστότοπο: <http://atallen.wordpress.com/2020/04/21/categorization-of-social-media/>.

3. Amir, Z., Ismail, K., & Hussin, S. (2011). Blogs in language learning: Maximizing students' collaborative writing. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 18, 537-543. Ανασύρθηκε από http://ac.els-cdn.com/S187704281101192X/1-s2.0-S187704281101192Xmain.pdf?_tid=59540f12bf9f11e48e850000aab0f6c&acdnat=1425165364_516186fbcd2598ac8e24d607c10e86fa.
4. Bagozzi, R. P., & Dholakia, U. M. (2006). Open source software user communities: A study of participation in Linux user groups. *Management science*, 52 (7), 1099-1115.
5. Baird, D. E. (2009). Study: Children Who Blog Or Use Facebook Have Higher Literacy Levels. Ανασύρθηκε από <http://www.debaird.net/blendededunet/2009/12/uk-study-children-who-blog-or-use-facebook-have-higher-literacy-levels.html>.
6. Bard, M., 2010. 15 Categories of Social Media. Available at: <http://www.mirnabard.com/2020/04/21-categories-of-social-media/>.
7. Barrow, B. (2013). Facebook and Twitter 'harm pupils literacy': Headmasters claims children are so distracted by the sites they don't bother to read books. Ανασύρθηκε από <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2507642/Facebook-Twitter-harm-pupilsliteracy-claim-headmasters.html>.
8. Baxter, G. J., Connolly, T. M., Stansfield, M. H., Gould, C., Tsvetkova, N., Kusheva, R., Stoimenova, B., Penkova, R., Legurska, M., & Dimitrova, N. (2011). Understanding the pedagogy Web 2.0 supports: The presentation of a Web 2.0 pedagogical model. *Proceedings of International Conference on European Transnational Education (ICEUTE)*(pp. 505-510), 20-21 October 2011, Salamanca, Spain. Ανασύρθηκε από http://sigs.ed20work.eu/sites/default/files/attachements/Understanding_Pedagogy_2.0_Paper3.pdf.
9. Berg, S. (2011). Web 2.0 Technologies in Higher Education Teaching: A Practical Introduction. *Kentucky Journal of Excellence in College Teaching and Learning*, 8(1), 2. Ανασύρθηκε από <http://encompass.eku.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=kjectl>.
10. Berinato, S., & Clark, J. (2010). Vision Statement: Six ways to find value in Twitter's noise. Στο *Harvard Business Review*.

- Ανασύρθηκε από <https://hbr.org/2010/06/vision-statement-six-ways-to-find-value-in-tweetersnoise/ar/1>.
11. Bernoff, J., & Li, C. (2008). Harnessing the power of the oh-so-social web. *M I T Sloan m a n a g e m e n t review* , 49(3), 36.
 12. Bicer, A., Cavlazoglu, B., & Erdogan, N. (2013). Integrating Google+ into Mathematics Classroom as a Communication Tool. In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (Vol. 2013, No. 1, pp. 3046-3048).
 13. Boss, S. (2011). Twittering, Not Frittering: Professional Development in 140 Characters. Retrieved from: <http://www.edutopia.org/twitter-professional-development-technologymicroblogging>.
 14. Boyd & Ellison (2008), “Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship”, *Journal of Computer-Mediated Communication* Vol.13, pp. 210–230.
 15. Bower, M., Hedberg, J., & Kuswara, A. (2009). Conceptualising Web 2.0 enabled learning designs. Same places, different spaces *Proceedings* (pp.1153-1162), Ascilite Auckland. Ανασύρθηκε από <http://www.ascilite.org.au/conferences/auckland09/procs/bower.pdf>.
 16. Burgess, J. & Bruns, A., 2012. ‘(Not) The Twitter election: The dynamics of the #ausvotes conversation in relation to the Australian media ecology. *Journalism Studies*, 6(3), 384-402.
 17. Cayari (2011), “The YouTube Effect: How YouTube Has Provided New Ways to Consume, Create, and Share Music”, *International Journal of Education & the Arts*, 12(6).
 18. Chapman, M. (2013). Facebook use 'waning' among teens as Twitter's popularity rises, claims study. Ανασύρθηκε από <http://www.marketingmagazine.co.uk/article/1214302/facebook-use-waningamong-teens-tweeters-popularity-rises-claims-study>.
 19. Chartrand, R. (2012). Social networking for language learners: Creating meaningful output with web 2.0 tools. *Knowledge Management and E-Learning: An International Journal*, 4(1), 97-101. Ανασύρθηκε από <http://learninglanguages.pbworks.com/w/file/attach/80099558/170-479-3-PB.pdf>.

20. Chimo, D. M. (2012). Effects of Web 2.0 technology on student learning in science. Montana State University, Bozeman, Montana. Ανασύρθηκε από <http://scholarworks.montana.edu/xmlui/bitstream/handle/1/1070/ChimoD0812.pdf?sequence=1>.
21. Conole, G. & Alevizou, P. (2010). A literature review of the use of Web 2.0 tools in Higher Education. Higher Education Academy commissioned report. Ανακτήθηκε από http://www.heacademy.ac.uk/assets/EvidenceNet/Conole_Alevizou_2010.pdf.
22. Costello, C. (2012). Elgg 1.8 social networking. Packt Publishing Ltd.
23. Coughlan, S., (2010). Facebook 'cuts student drop-outs', Facebook 'cuts student drop-outs'. BBC News, 13 October 2009.
24. Crook, C. (2008). Web 2.0 technologies for learning: The current landscape—opportunities, challenges and tensions. Web 2.0 technologies for learning at Key stages 3 and 4, May 2008 Becta Research reports, (pp.1-72). Ανασύρθηκε από http://dera.ioe.ac.uk/1474/1/becta_2008_web2_currentlandscape_litrev.pdf.
25. Curriculum Review ,(2016)'.Class Dojo. Beyond Behavioral Rewards and into “Growth Mindset” Little Falls’, United States Curriculum Review, Vol. 56 Issue 1, p5-5. 2/3p., Ανακτημένο από <https://www.library.unic.ac.cy/>.
26. Dallos, R. & Miell, D. (2008). Διαπροσωπικές σχέσεις: μια συνεχής κοινωνική αλληλεπίδραση. Στο Α. Γκάρη (Επιμ). Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
27. Davis I., «Talis, Web 2.0 and all that», Alchemy blog, Ιούλιος 2005.
28. DCruz, T. (September 9, 2009). Differences between Web 1.0, Web 2.0 and Web 3.0. Retrieved April, 21, 2020, from <http://www.goarticles.com/cgi-bin/showa.cgi?C=1982114.htm>.
29. DiNucci, Darcy (1999), “Fragmented Future”, Print 53(4):32, διαθέσιμο στον ιστότοπο: http://darcy.d.com/fragmented_future.pdf.
30. Douglas & Seely-Brown (2011). A New Culture of Learning: Cultivating the Imagination for a World of Constant Change.
31. Duffy, P. & Bruns, A. (2006). The use of Blogs, Wikis and RSS in Education: A conversation of Possibilities. Proceedings Online Learning and Teaching Conference, 31-38. Brisbane: OLT.

32. Dwyer, C., Hiltz, S., & Passerini, K. (2007). Trust and privacy concern within social networking sites: A comparison of Facebook and MySpace. *A M C IS 2007 Proceedings*, 339.
33. Ellison, N. B., Vitak, J., Steinfield, C., Gray, R. & Lampe, C. (2011). Negotiating privacy concerns and social capital needs in a social media environment. In *Privacy Online*, 19–32, Springer: Berlin, Heidelberg, Germany.
34. Ellison, N.B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The Benefits of Facebook “Friends:” Social capital and college students’ use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143-1168.
35. Evans D, (2008), “Social Media Marketing: an hour a day”, Wiley Publishing, Inc. Indianapolis.
36. Eyadat, W. M., & Eyadat, Y. A. (2010). Instructional technology and creativity among university students: the missing link. *World Journal on Educational Technology*, 2(2).
37. Fardoun, H., (2011). PhD Thesis. ElearnXML: towards a model-based approach for the development of e-learning systems. University Castilla-La Mancha.
38. Fiske J. 1990: *Introduction to Communication Studies*, London: Routledge.
39. Garofalakis, J. D., Lagiou, E. V., & Plessas, A. P. (2013). Use of Web 2.0 Tools for Teaching Physics in Secondary Education. *International Journal of Information and Education Technology*, 3(1), 6-9. Ανασύρθηκε από <http://www.ijiet.org/papers/224-T0007.pdf>.
40. Garrett, N., Thoms, B., Soffer, M., & Ryan, T. (2007). Extending the Elgg social networking system to enhance the campus conversation. *Second Annual Design Research in Information Systems (DESRIST)*, Pasadena, California, 14-15.
41. Gill, J. (2013). Six ways to use Google + Hangouts for academic productivity. Στο *ContemplativeMammoth*. Ανασύρθηκε από <https://contemplativemammoth.wordpress.com/2013/01/02/sixways-to-use-google-hangouts-for-academic-productivity/>.
42. Gonzalez, D., & St Louis, R. (2008). The use of Web 2.0 tools to promote learner autonomy. *Independence*, 43, 28-32.

Ανασύρθηκε από <http://peoplelearn.homestead.com/medhome2/technology/webtoos.2.0.autonomy.pdf>.

43. Gneiser, M., Heidemann, J., Klier, M., Landherr, A., & Probst, F. (2012). Valuation of online social networks taking into account users' interconnectedness. *Information Systems and e-Business Management*, 10(1), 61-84.
44. Hanson M. 1996: "Self-management through self-monitoring", στον τόμο: Jones K. & Charlton T. (επιμ.): *Overcoming Learning and Behaviour Difficulties: Partnership with Pupils*, London: Routledge, pp. 173-191.
45. Hambiaouris, K., Raptis, A., & Rapti, A., (2016). 'Μία σύνθετη διδακτική παρέμβαση στα πλαίσια ενός υβριδικού –ομαδοσυνεργατικού μαθησιακού περιβάλλοντος με τη χρήση της δικτυακής τεχνολογίας'. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 5(1), 88-101. Διαθέσιμο στο : <http://dx.doi.org/10.12681/jode.9699>.
46. Haynie W., Peterson R. (1999), "Τεχνολογία της επικοινωνίας", Μακεδονικές εκδόσεις, Θεσσαλονίκη.
47. Hermida, A., Fletcher, F., Korell, D., & Logan, D. (2012). Share, like, recommend: Decoding the social media news consumer. *Journalism Studies*, 13(5-6), 815-824.
48. Hew-Khe, F. (2011). Students' and teachers' use of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 27, 662–676.
49. Hoffman, L., Podikunju-Hussain, S. & Ridout, S., (2015). 'Dont Stop Struffing the Backpacks: Parents of English Language Learners Share School-Home'. *Communication Preferences*., Online submission.
50. Jackson, R. M. (2005). *Curriculum access for students with low-incidence disabilities: The promise of Universal Design for Learning*. Wakefield, MA: National Center on Accessing the General Curriculum. http://www.cast.org/publications/ncac/ncac_lowinc.html.
51. Jimoyiannis, A. & Komis, V., (2006). 'Exploring secondary education teacherw attitudes and beliefs towardw ICT adoption in education.' *Themes in Education*. Τόμος 7(2), pp. 181-204.

52. Johnson, L. F. and Smith, R. S. (2006). Horizon Report. Austin, TX: The New Media Consortium, 2006. Retrieved 21/4/2020, from <http://www.nmc.org/horizon>.
53. Jonnavithula, L., &Tretiakov, A. (2012). A model for the effects of online social networks on learning. Proceedings ascilite “Future challenges, sustainable futures” (pp. 435-437), 25-28 November 2012, Wellington, New Zealand.
Ανασύρθηκε από [http://www.ascilite.org.au/conferences/wellington12/2012/images/custom/jonnavithula_lalitha - a model.pdf](http://www.ascilite.org.au/conferences/wellington12/2012/images/custom/jonnavithula_lalitha_-_a_model.pdf).
54. Jouneau-Sion, C., & Sanchez, E. (2011). Web 2.0 is challenging school. ICT and Informatics in a Globalized World of Education, Facing the Future-Reflecting the Past (pp.5-7). Ανασύρθηκε από https://halshs.archivesouvertes.fr/docs/00/61/82/85/PDF/iigwe2011_Jouneau_sanchez.pdf.
55. KamelBoulos M N, and Wheeler S (2007), “The emerging Web 2.0 social software: An enabling suite of sociable technologies in health and healthcare education”, Health Information and Libraries Journal, 24 (1), 2-23.
56. KAPLAN A. M., HAENLEIN M., (2009 a), "The fairyland of Second Life: About virtual social worlds and how to use them", BUSINESS HORIZONS, Vol. 52, Issue 6, pp 563-572, 10 p. 52.
57. KAPLAN A. M., HAENLEIN M., (2009 b), "Consumers, companies and virtual social worlds : A qualitative analysis of Second Life", ADVANCES IN CONSUMER RESEARCH, Vol.36, Issue 1, pp 873-874, 2 53.
58. Kaplan, A. M. &Haenlein, M., (2010), “Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. Business Horizons”, Vol. 53, pp. 59-68.
59. Kidd, T. & Chen, I. (2009). Wired for learning: An educator’s guide to web 2.0. Retrieved April,21,2020. Available from Google books.
60. Kirschner, P., &Karpinski, A. (2010). Facebook and academic performance. Computers in Human Behavior, 26, 1237–1245.
61. Kosaretskii, S. &Chernyshova, D., (2013).’ Electronic Communication Between the School and the Home’. Russian Education & Society, 55(10),pp. 81-89.

62. Kulmala, D., & Stanton, A. (2009). Blended Learning in a Digital World: Writing and Research for the Facebook Generation. *Journal of the Research Center for Educational Technology (RCET)*, 5(1), 34-41.
63. Kvacic, R.(2005). Convenience, communications, and control: How students use technology. *In D.G.Oblinger,& J.M. Oblinger, Convenience – communications-and-control-how-students-use-technology.*
64. Lam,H.N. (2016). Using social media to develop and commercialize new ICT products Master thesis. School of Business, Aalto University.
65. Lampe, C., Ellison, N., &Steinfeld, C. (2007). A familiar face(book): profile elements as signals in an online social network. *Proceedings of CHI 2007* (pp. 435-444). San Diego, CA, USA: ACM.
66. Larson, M. (2010). The Relevancy of Twitter to Patron Usage and Workflow Processes in Libraries. *E Learn Magazine*. Retrieved April 21,2020, Διαθέσιμο: <http://elearnmag.acm.org/featured.cfm?aid=1890747>.
67. Lederer, K. (2012). Pros and cons of social media in the classroom. *Campus Technology*, 25(5), 1-2.
68. Light, D. (2011). Do Web 2.0 Right. *Learning & Leading with Technology*, 38(5), 10- 15.
Ανασύρθηκε από http://asucoefoundationsandtechnology.pbworks.com/f/Web_2point0_doneright_3_8_5.pdf.
69. Light, D., &Polin, D. K. (2010). Integrating Web 2.0 Tools into the Classroom: Changing the Culture of Learning. Center for Children and Technology, Education Development Center, 28 June 2010, New York.
Ανασύρθηκε από http://www.cct.edc.org/sites/cct.edc.org/files/publications/Integrating%20Web_2.0.
70. Lindmark Sven (2009), “Web 2.0: Where does Europe stand?” Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Διαθέσιμο στον ιστότοπο <ftp://ftp.jrc.es/pub/EURdoc/JRC53035.pdf>.
71. Lorber, A. (2014). Where Are Teens Hanging Out in 2014? Hint: It's Not Facebook.
Ανασύρθηκε από <http://www.forbes.com/sites/gyro/2014/01/09/forbes-where-are-teens-hangingout-in-2014-hint-its-not-facebook/>.

72. MacArthur, A. (2019). The real history of Twitter, in brief. Retrieved April 21, 2020, from <https://www.lifewire.com/history-of-twitter-3288854>.
73. MacArthur, C. A. (2009). Reflections on research on writing and technology for struggling writers. *Learning Disabilities Research & Practice*, 24(2), 93-103.
74. Martini, A., & Cinque, M. (2011). Social networking as a university teaching tool: what are the benefits of using Ning? *Journal of e-Learning and Knowledge Society*, v.7, n.1, English Edition, 67-77. ISSN: 1826-6223, e-ISSN: 1971-8829.
75. Mazman, S. G., & Usluel, Y. K. (2009). The usage of social networks in educational context. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 3(1), 338-342. Ανασύρθηκε από <http://www.waset.org/publications/2752>.
76. McGilchrist, B., Myers, J., & Reed, J. (1997). *The intelligent school*. Λονδίνο : Longman.
77. McLoughlin, C. & Lee, M.J.W. (2007). Social software and participatory learning: Pedagogical choices with technology affordances in the Web 2.0 era. In *ICT: Providing choices for learners and learning*. Proceedings ascilite Singapore 2007.
78. MacManus, R., & Porter, J. (2005). *Web 2.0 for designers*. Ανασύρθηκε από http://www.digitalweb.com/articles/web_2_for_designers/.
79. Mayfield, A. (2008). *What is social media?* An eBook from iCrossing. Διαθέσιμο σε: http://www.icrossing.co.uk/fileadmin/uploads/eBooks/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.
80. Miller, P. (2005). "Web 2.0: building the new library". *Ariadne*, 45.
81. Moran, M. (2011). *Google Plus and Education, Teaching, Learning and Technology*. Στο *21st Century Technology*. Ανασύρθηκε από <https://learningedtech.wordpress.com/2011/07/01/googleplus-and-education/>.
82. Mullins L. 2007: *Management and Organizational Behavior*, Harlow: Prentice Hall.
83. Murray, K. E., & Weller, R. (2007), "Social networking goes abroad", *International Educator*, Vol 16 (3): 56-59.

84. Noll, Michael G, Meinel, Christoph (2007), "Web Search Personalization via Social Bookmarking and Tagging", *Lecture Notes in Computer Science* 4825: 367–380.
85. Oberer, B., & Erkollar, A. (2012). Social Media Integration in Higher Education. CrossCourse Google Plus Integration Shown in the Example of a Master's Degree Course in Management. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 47, 1888-1893. Ανασύρθηκε από http://ac.els-cdn.com/S1877042812026547/1-s2.0-S1877042812026547main.pdf?_tid=2123064acd7b11e48b4e0000aacb362&acdnat=1426689124_ae5cd8ab575fef7c1846009055fe0724.
86. OECD. (2007). *Participative web and user-created content: Web2.0, wikis, and social networking*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
87. Oradini, F., & Saunders, G. (2008). The Use of Social Networking by Students and Staff in Higher Education. in *Proceedings (papers and abstracts) of iLearning Forum 2008 conference*, European Institute for E-Learning (EIFEL), Paris 4-5 February 2008, pp.236-242 ISBN: 2-9524576-4-6.
88. O'Reilly Tim Network (2005), "What Is Web 2.0 Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software" δημοσιευμένο στον ιστότοπο <http://oreilly.com/lpt/a/6228>.
89. Parks, M.& Floyd K. (1996). Making friends in cyberspace. *Journal of Communication*, 46(1), 80-97.
90. Peggy, E. A. & Ottenbreit-Leftwitch, A. T., (2010). 'Teacher Technology Change: How Knowledge, Confidence, Beliefs, and Culture Intersect. *Journal of Research on Technology in Education*', Issue 42:3, pp. 255-284, DOI:10.1080/15391523.2010.10782551.
91. Porter Joshua (2008), "Designing for the Social Web", Berkley, CA: New Riders. pp. 1–32. ISBN 978-0-321-53492-7.
92. Qin, L. I. (2014). English blog writing---an effective way in college EFL writing teaching. *Education Journal*, 3(2), 111-115. Ανασύρθηκε από <http://article.sciencepublishinggroup.com/pdf/10.11648.j.edu.20140302.21.pdf>.
93. Ray, B. (2010). How to use Twitter to expand your PLN, Edutopia. org, Retrieved from: <http://www.edutopia.org/blog/twitter-expanding-pln>.

94. Renshaw, J. (2009). Twitter for teachers - why you should start tweeting!
Retrieved from:
http://jasonrenshaw.typepad.com/jason_renhaws_web_log/2009/07/twitter-for-teachers-why-you-should-start-tweeting.html.
95. Richardson, W. (2009). Becoming Internet Wise: Schools can do a far better job of preparing students for their connected futures online. *Educational Leadership*, 26-31.
96. Richardson, W. W. H. (2010). *Blogs, wikis, podcasts, and other powerful web tools for classrooms*. Corwin Press.
97. Roblyer, M., McDaniel, M., Webb, M., Herman, J., & Witty, J.V. (2010). Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking sites. *The Internet and Higher Education*, 13(3):134–140.
98. Rogers, P. (2000). Barriers to adopting emerging technologies in education. *Journal of Educational Computing Research* 22 (4), (pp. 455-472).
99. Rohani & Hock (2010), "On Social Network Web Sites: Definition, Features, Architectures and Analysis Tools", *Journal of Advances in Computer Research*, Volume 2: 41-53.
100. Royal Pingdom (2011). Internet 2011 in numbers. Ανακτήθηκε στις 22 Απριλίου 2020 από <https://royal.pingdom.com/2012/01/17/internet-2011-in-numbers/>.
101. Safran C. (2010). *Social Media in education*, Institute for Information Systems and Computer Media Graz University of Technology. http://www.iicm.tugraz.ac.at/thesis/thesis_csafran_diss.pdf.
102. Sad, S., Konca, A., Ozer, N. & Acar, F., (2016). Parental involvement: A phenomenological research on electronic parental involvement, Ανακτήθηκε στις από: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/22040552.2016.1227255>.
103. Schmitz, M., Hoffman, M. S., & Bickford, J. H. (2012). Identifying Cyberbullying, Connecting with Students: The Promising Possibilities of Teacher-Student Social Networking. *Eastern Education Journal*, 41(1), 16-30. Ανασύρθηκε από http://thekeep.eiu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=eemedu_fac.

104. Schroeder, A., Minocha, S. & Schneider, C. (2010). The strengths, weaknesses, opportunities and threats of using social software in higher and further education teaching and learning. *Journal of Computer Assisted Learning*, 26(3), pp. 159-174.
105. Schwartz, H.L. (2009). Facebook: The new classroom commons? *The Chronicle of Higher Education*, October 2, B12. Retrieved from http://gradstudies.carlow.edu/pdf/schwartz-chronicle_9-28-09.pdf.
106. Sharples, M., Graber, R., Harrison, C., & Logan, K. (2009). E-safety and Web 2.0 for children aged 11–16. *Journal of Computer Assisted Learning*, 25(1), 70-84. Ανασύρθηκε από http://www.open.ac.uk/personalpages/mike.sharples/documents/Preprint%20Sharples_et_al_JCAL_web2_and_esafety.pdf.
107. Sieber, D. E. (2010). Teaching with social networks: establishing a social contract. *ECAR Research Bulletin* 10, Colorado. Ανασύρθηκε από <https://net.educause.edu/ir/library/pdf/ERB1010.pdf>.
108. Siemens, G & Tittenberger, P. (2009). *Handbook of Emerging Technologies for Learning*. Ανακτήθηκε από <http://umanitoba.ca/learningtechnologies/cetl/HETL.pdf>.
109. Solomon, G., & Schrum, L. (2010). Web 2.0 how-to for educators. *International Society for Technology in Education* (pp.17-32). Ανασύρθηκε από <http://www.cnets.iste.org/docs/excerpts/HOW2NS-excerpt.pdf>.
110. Stanciu, A., Mihai, F., & Aleca, O. (2012). Social networking as an alternative environment for education. *Accounting and Management Information Systems*, 11(1), 56-75. Ανασύρθηκε από ftp://ftp.repec.org/opt/ReDIF/RePEc/ami/articles/11_1_4.pdf.
111. Stansbury, Meris (2011) “Five Things Students Say They Want From Education” Retrieved from <http://www.eschoolnews.com/2011/07/28/five-things-students-say-they-want-from-education/>.
112. Strawbridge, F. (2010). Is there a case for Web 2.0 in higher education? Do the benefits outweigh the risks?. Assignment for the course “Introduction to Digital Environments for Learning”, University of Edinburgh, Edinburgh, May 2010. Ανασύρθηκε από http://online.education.ed.ac.uk/gallery/strawbridge_web_2.pdf.

113. Sterling, G. (2013). Pew: 94% Of Teenagers Use Facebook, Have 425 Facebook Friends, But Twitter & Instagram Adoption Way Up. Ανασύρθηκε από <http://marketingland.com/pew-the-average-teenager-has-425-4-facebook-friends-44847>.
114. Su, C. Y., & Wang, T. I. (2013). Keep our memories: Elementary school students codesign graduation album videos using Google+. In the 4th International Conference on e-Learning (ICEL2013)(pp. 45-54), The Society of Digital Information and Wireless Communication. Ανασύρθηκε από <http://sdiwc.us/digitlib/request.php?article=5c6caf99a7b021f4044331a24b352f04>.
115. Thackeray, Neiger, Hanson, McKenzie, (2008), “Enhancing Promotional Strategies within Social Marketing Programs: Use of Web 2.0 Social Media”, Social Marketing and Health Communication, Health Promotion Practice, No. 4, 338-34.
116. Wardlaw, C. (2010). Teaching and learning with Web 2.0 technologies. Findings from 2006 – 2009. Melbourne: Department of Education and Early Childhood Development. Ανασύρθηκε από <https://fuse.education.vic.gov.au/content/3355664a-b5a94f7e864fadb18f52a0bb/teaching%20and%20learning%20with%20web%20%20technologies.Pdf>.
117. Tsekouropoulos, G., Andreopoulou, Z., Seretakis, A., Koutroumanidis, T., & Manos, B. (2012). Optimising e-marketing criteria for customer communication in food and drink sector in Greece. International Journal of Business Information Systems, 9(1), 1. <https://doi.org/10.1504/ijbis.2012.044453>.
118. Tsekouropoulos, G., Andreopoulou, Z., Seretakis, A., Koutroumanidis, T., Manos, B., 2011. Optimizing e-marketing criteria for customer communication in food and drink sector in Greece, International Journal of Business Information Systems, accepted, in print.
119. Waycott, J., Gray, K., Clerehan, R., Hamilton, M., Richardson, J., Sheard, J., & Thompson, C. (2010). Implications for academic integrity of using web 2.0 for teaching, learning and assessment in higher education. International Journal for Educational Integrity, 6(2), 8-18. Ανασύρθηκε από <http://ojs.unisa.edu.au/index.php/IJEI/article/view/699/527>.

120. Weir, G. R., Toolan, F., & Smeed, D. (2011). The threats of social networking: Old wine in new bottles?. Information security technical report, 16(2), 38-43.
121. Wellman B and Milena Gulia (1999), "Net surfers don't ride alone", ed. Boulder, Colorado: Westview Press.
122. WonKim, Ok-RanJeong, Sang-WonLee (2010), "On social Web sites", Information Systems, Vol. 35, 215–236.
123. Verderber, R. & Verderber, K. (2006). Δεξιότητες διαπροσωπικής επικοινωνίας. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
124. Yoo, S. J., & Huang, W. H. D. (2011). Comparison of Web 2.0 Technology Acceptance Level based on Cultural Differences. Educational technology & society, 14(4), 241- 252. Ανασύρθηκε από http://www.ifets.info/journals/14_4/20.pdf.
125. Zhang (2010), "Social Media and Distance Education", Instructional Support Specialist Center for Support of Instruction, δημοσιευμένο στον ιστότοπο: <http://deoracle.org/online-pedagogy/emerging-technologies/social-media-anddistance-education.html>.

Ηλεκτρονικές πηγές

1. <http://www.alex.com>
2. <http://clasdojo.com>
3. <http://www.diigo.com>
4. <http://www.edmodo.com>
5. <http://elgg.org/>.
6. <http://www.linkedin.com>
7. <http://www.ning.com>
8. <http://remind.com>
9. <http://www.thinkquest.org/en/>
10. <http://seesaw.com>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1^η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

1. Φύλο

Γυναίκα

Άνδρας

2. Ηλικία

μέχρι και 30 ετών

από 31-40 ετών

από 41-50 ετών

πάνω από 50 ετών

3. Οικογενειακή κατάσταση

Άγαμος

Έγγαμος

Άλλο.....

4. Τίτλοι σπουδών

Άλλο πτυχίο ανώτατης σχολής

Πιστοποιητικό Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης Ετήσιας Διάρκειας

Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών

Διδακτορικός τίτλος σπουδών

Άλλο (Παρακαλώ σημειώστε).....

5. Έτη υπηρεσίας στην εκπαίδευση

0-10

11-20

21-30

Άνω των 30

6. Έτη υπηρεσίας στην σχολική μονάδα που υπηρετείτε τώρα:

0 – 1

1 - 4

5 – 10

Άνω των 10

2^Η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΑΘΜΟ ΓΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΜΚΔ

7. Σε ποιο βαθμό αξιολογείτε ότι είσαστε εξοικειωμένοι με τη χρήση των παρακάτω;

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
A) Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή (H/Y)					
B) Πλοήγηση στο Διαδίκτυο (Internet)					
Γ) Χρήση ιστοσελίδων					
Δ) Διδακτική αξιοποίηση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης(ΜΚΔ)					

8. Έχετε συμμετάσχει σε προγράμματα επιμόρφωσης σε χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης;

Ναι

Όχι

9. Αν όχι, θα επιθυμούσατε να λάβετε μέρος σε τέτοιο είδος προγραμμάτων;

Ναι

Όχι

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
10. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι οι γνώσεις σας σε θέματα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης είναι επαρκείς;					

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
11. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τα ΜΚΔ στη σχολική μονάδα;					

3^Η ΎΠΑΡΞΗ ΜΚΔ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ-ΟΦΕΛΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

12. Παρακαλώ σημειώστε ποιες από τις παρακάτω τεχνολογίες υπάρχουν στο σχολείο σας;

- 1) Τηλέφωνο
- 2) Fax
- 3) Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές
- 4) Σύστημα τηλεδιάσκεψης (κάμερα, ηχεία κλπ.)
- 5) Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε).....

13. Παρακαλώ σημειώστε ποιες από τις παρακάτω εφαρμογές των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης υπάρχουν στο σχολείο σας;

- 1) Chat
- 2) Forum
- 3) Facebook
- 4) video/youtube
- 5) twitter
- 6) groups
- 7) Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε).....

14. Παρακαλώ προσδιορίστε τον βαθμό στον οποίο οι ΜΚΔ χρησιμοποιούνται για τα ακόλουθα:

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
Α) Για ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών και απόψεων μεταξύ των εκπαιδευτικών					
Β) Για επικοινωνία μεταξύ της Διοίκησης και των εκπαιδευτικών					
Γ) Για επικοινωνία με τους μαθητές					
Δ) Για επικοινωνία με τους γονείς –κηδεμόνες					
Ε) Για επικοινωνία με άλλους εξωτερικούς φορείς					
Άλλο (παρακαλώ σημειώστε)					

15. Ποια από τα παρακάτω αποτελούν τα κύρια επικοινωνιακά οφέλη από την χρήση των ΜΚΔ;

Τα ΜΚΔ συμβάλλουν	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
Α) Άμεση και Ταχύτερη επικοινωνία στο σχολείο					
Β) Εύκολη διαχείριση και μεταφορά πληροφοριών μεταξύ των εκπαιδευτικών					
Γ) Εναλλακτικοί τρόποι παρουσίασης πληροφοριών – μηνυμάτων (π.χ. οθόνη, εκτύπωση κλπ.)					
Δ) Δυνατότητα για αποθήκευση σημαντικών πληροφοριών					
Ε) Μείωση γραφειοκρατίας στον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ Διοίκησης και					

εκπαιδευτικών (π.χ. για ωρολόγια προγραμμάτων, επιδόσεις μαθητών, κλπ.)					
Άλλο(παρακαλώ σημειώστε)					

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
16. Πόσο σας βοηθά η χρήση των ΜΚΔ στη ανάπτυξη της διαπροσωπικής επικοινωνίας;					

5^Η ΕΜΠΙΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΚΔ

17. Ποια από τα ακόλουθα εμποδίζουν την εφαρμογή των ΜΚΔ στο σχολείο σας;	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
Α) Δυσκολία χρήσης των ΜΚΔ εξαιτίας απουσίας ενημέρωσης					
Β) Δυσπιστία και αποφυγή κινδύνου μέσω της χρήσης των ΜΚΔ					
Γ) Κοστοβόρο					
Δ) Έλλειψη υποδομών					
Ε) Έλλειψη χρόνου για εξοικείωση με τα ΜΚΔ					
ΣΤ) Οι πολιτικές και η κουλτούρα της σχολικής μονάδας					

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
18. Σε τι βαθμό επηρεάζουν οι δυσκολίες που					

συναντάται στην χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία στην ανάπτυξη της επικοινωνίας;					
---	--	--	--	--	--

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
19. Η διοίκηση του σχολείου σας βοηθά στην αντιμετώπιση των εμποδίων που θα συναντήσετε από τη χρήση των ΜΚΔ;					

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
20. Σε τι βαθμό πιστεύετε θα βοηθούσε η επιμόρφωση σχετικά με τις ΜΚΔ στην άρση των εμποδίων ;					

21. Ποιες είναι οι προτάσεις σας για την αντιμετώπιση των εμποδίων που συναντάται στα σχολεία σας στη χρήση των ΜΚΔ; Παρακαλώ σημειώστε.

.....

6^Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ - ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΚΔ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
22. Σε τι βαθμό πιστεύετε θα βοηθούσε η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία για την ανάπτυξη της επικοινωνίας;					

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
23. Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από εσάς η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;					

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
24. Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από τη διοίκηση η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;					
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
25. Πόσο σημαντική είναι η καθημερινή χρήση από τους μαθητές η χρήση των ΜΚΔ στα σχολεία;					

26. Ποιες είναι οι προτάσεις σας για την αξιοποίηση των ΜΚΔ με σκοπό την βελτίωση της διαπροσωπικής επικοινωνίας στο σχολείο στο οποίο εργάζεστε;

.....

.....

.....

.....

.....

7η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΜΚΔ ΣΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
27. Πόσο σας βοήθησαν τα ΜΚΔ στην χρήση της τεχνολογίας στο σχολείο;					

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
28. Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τους μαθητές;					
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
28. Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τη ηγεσία-διοίκηση;					

29. Πόσο έτοιμος νιώθετε για τη χρήση των ΜΚΔ στην επικοινωνία με τους συναδέλφους;					
--	--	--	--	--	--

30. Ποια είδη ΜΚΔ σας βοήθησαν εσάς προσωπικά στην ανάπτυξη επικοινωνίας με τα υπόλοιπα μέλη του σχολείου;

.....

.....

.....

.....

.....